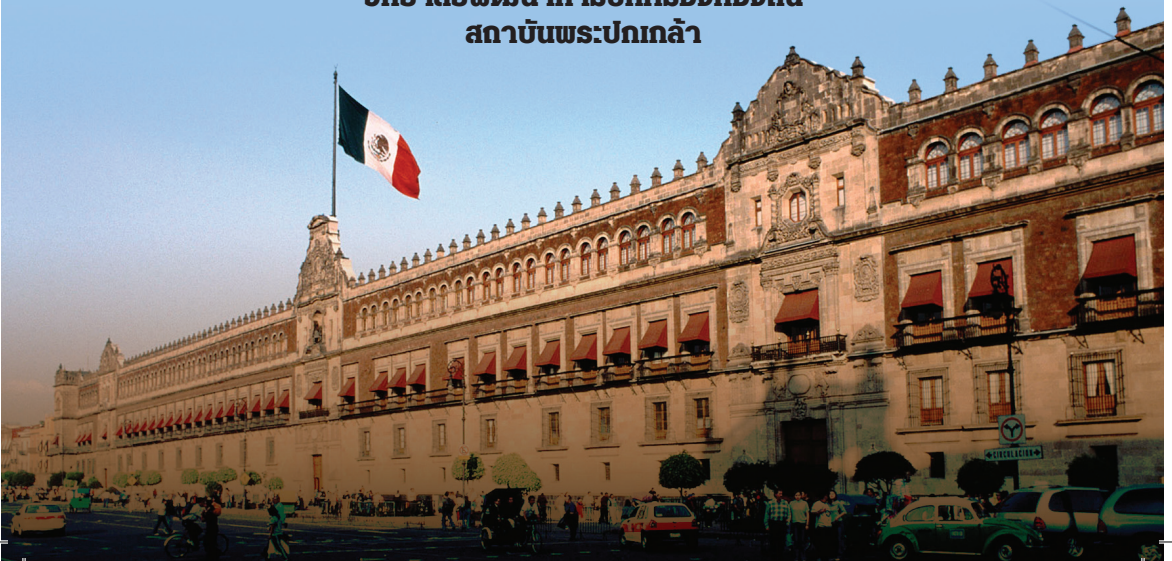

การปกครองท้องถิ่น ในประเทศเม็กซิโก

โดย
รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
สถาบันพระปกเกล้า

การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย

รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data.

นรนิติ เศรษฐบุตร.

การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย.--กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า,
2554.

112 หน้า.

1. เม็กซิโก--การเมืองและการปกครอง. 2. การเมือง--เม็กซิโก.
3. การปกครองท้องถิ่น--เม็กซิโก. I. ชื่อเรื่อง

320.972

ISBN = 978-974-449-601-0

วพท.54-36-300.0

พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2554

จำนวน 300 เล่ม

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถัย กักผล และ ฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ

ผู้จัดรูปเล่ม นายสุชาติ วิวัฒน์ตระกูล

และออกแบบปก

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

พิมพ์ที่

บ.จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด

เลขที่ 219,221,223,225,227,229,231,233 ซอยเพชรเกษม102/2

แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 02-809-2281 โทรสาร 02-809-2284

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี ชั้น 5

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02 - 1419563-77 โทรสาร 02-1438175

เว็บไซต์ www.kpi.ac.th

คำให้การของผู้เขียน

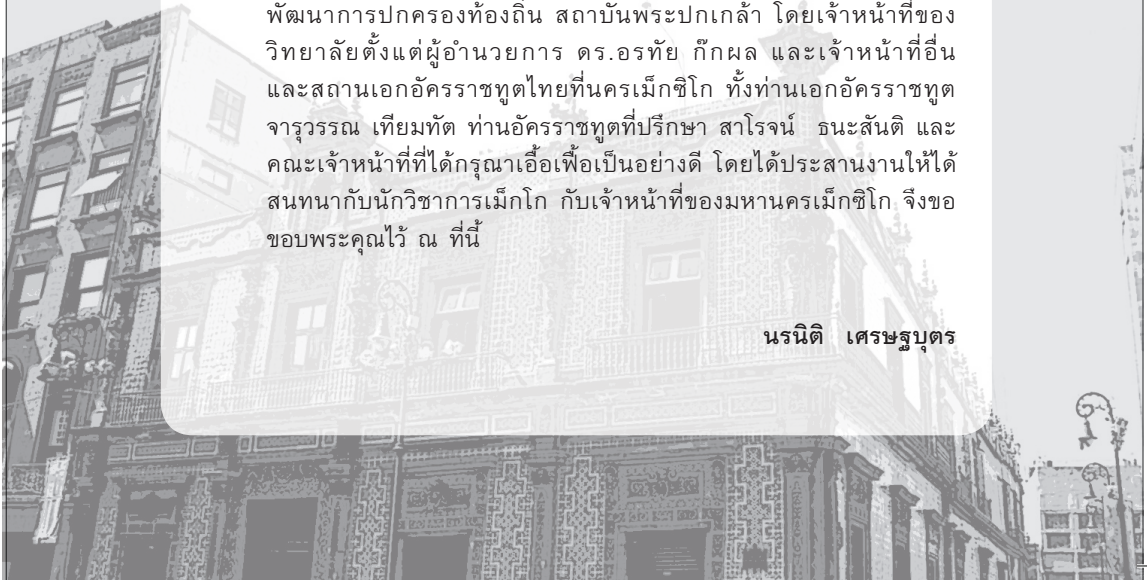
เมื่อได้ศึกษาเรื่องการปกครองท้องถิ่นของรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา กับเรื่องการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา นั้นได้ทำให้มีความอยากรู้เรื่องการปกครองท้องถิ่นในประเทศเม็กซิโก ดูบ้าง เพราะเม็กซิโกก็เป็นอีกประเทศหนึ่งในอเมริกาเหนือ ที่มีระบบ การเมืองของประเทศต่างออกไป จึงได้ลองหันมาศึกษาหาความรู้ใน เรื่องนี้

แต่การศึกษาเรื่องการปกครองท้องถิ่นในประเทศเม็กซิโกครั้งนี้เป็น การศึกษาของทั้งประเทศเม็กซิโก ไม่ได้แยกลงไปรัฐใดรัฐหนึ่งเหมือน อย่างที่เคยศึกษาในกรณีของรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา หรือกรณีของ จังหวัดบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา ทั้ง ๆ ที่จำนวนเทศบาลใน ประเทศเม็กซิโกมีอยู่ประมาณถึง 2,400 กว่าแห่ง ทั้งนี้ เพราะต้องการ เปลี่ยนแนวมาเป็นการศึกษาภาพรวมของท้องถิ่นเม็กซิโกว่าแนวทางการ กระจายอำนาจของเขาดำเนินไปอย่างไร

เป็นที่น่ายินดีที่เลือกศึกษาแบบนี้ เพราะเรื่องราวที่ได้เป็นภาพรวม ที่ได้เห็นว่า การเมืองระดับชาติกับความเป็นประชาธิปไตยของระบอบ การเมือง การแข่งขันทางการเมืองอย่างเสรีกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้อง ศึกษาเพื่อเข้าใจการเมืองในท้องถิ่นและการกระจายอำนาจของเม็กซิโก

การศึกษาคครั้งนี้ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากวิทยาลัย พัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า โดยเจ้าหน้าที่ของ วิทยาลัยตั้งแต่ผู้อำนวยการ ดร.อรทัย ก๊กผล และเจ้าหน้าที่อื่น และสถานเอกอัครราชทูตไทยที่นครเม็กซิโก ทั้งท่านเอกอัครราชทูต จารุวรรณ เทียมทัด ท่านอัครราชทูตที่ปรึกษา สาโรจน์ ณะสันติ และ คณะเจ้าหน้าที่ที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อเป็นอย่างดี โดยได้ประสานงานให้ได้ สนทนากับนักวิชาการเม็กซิโก กับเจ้าหน้าที่ของมหานครเม็กซิโก จึงขอ ขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

นรนิติ เศรษฐบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 รัฐและเขตสหพันธ์ของเม็กซิโก	25
บทที่ 3 การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปใน 25 ปี	47
บทที่ 4 ผลกระทบต่อการเมืองท้องถิ่น	75
บทที่ 5 ความท้าทายและแนวโน้ม	91
บรรณานุกรม	105

ບ
ນ
ໄ

1

ບນໄ

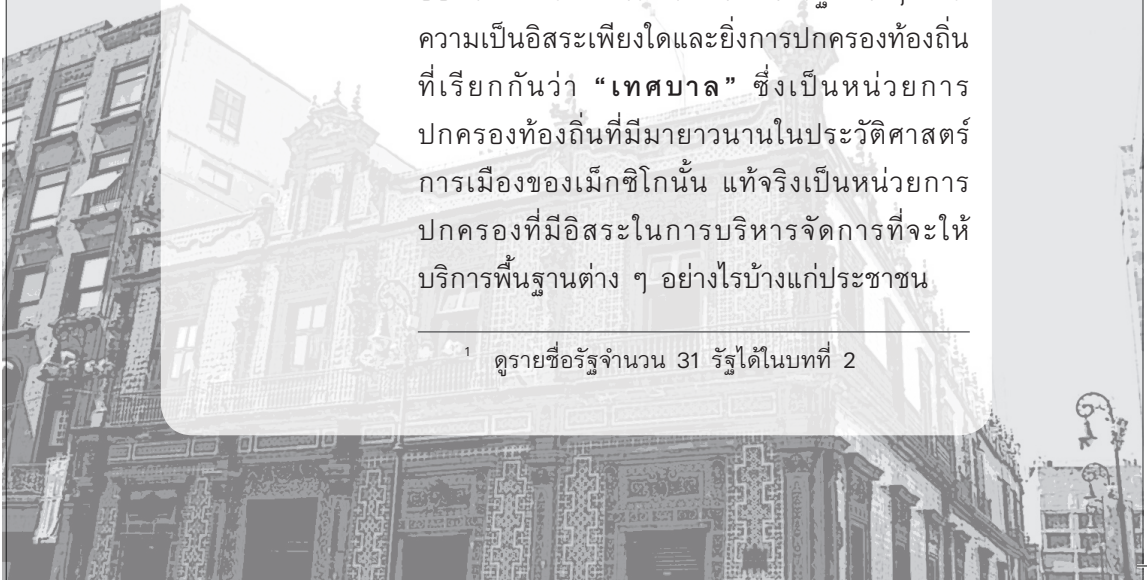

เม็กซิโกเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบสหพันธรัฐ ประกอบด้วยรัฐ (State) 31 รัฐ กับหนึ่งเขตสหพันธ์ (Federal District) ซึ่งในเขตสหพันธ์นี้มีเมืองหลวงของประเทศ คือเม็กซิโกซิตี (Mexico City) หรือมหานครเม็กซิโกตั้งอยู่¹ ที่น่าสนใจคือแต่ละรัฐจะมีธรรมนูญของรัฐเองที่เป็นไปตามแบบของรัฐธรรมนูญของประเทศ โดยมีสิทธิที่จะออกรัฐบัญญัติเพื่อจัดเก็บภาษีนอกเหนือไปจากภาษีศุลกากร (Customs Duties) ระหว่างรัฐ และรัฐบาลของรัฐก็เลียนแบบการปกครองระดับชาติที่มีทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการของรัฐเอง

แต่ทั้ง ๆ ที่เป็นระบบสหพันธรัฐและทุกรัฐมีธรรมนูญของแต่ละรัฐเอง ทั้งยังมีฝ่ายตุลาการแยกออกไปก็ตาม ก็ยังเป็นที่ยังสงสัยว่ารัฐต่าง ๆ จะมีความเป็นอิสระเพียงใดและยังการปกครองท้องถิ่นที่เรียกกันว่า “เทศบาล” ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีมายาวนานในประวัติศาสตร์การเมืองของเม็กซิโกนั้น แท้จริงเป็นหน่วยการปกครองที่มีอิสระในการบริหารจัดการที่จะให้บริการพื้นฐานต่าง ๆ อย่างไรบ้างแก่ประชาชน

¹ ดูรายชื่อรัฐจำนวน 31 รัฐได้ในบทที่ 2

มีการกล่าวกันว่าเทศบาลในประเทศเม็กซิโกคล้ายกันกับเขตปกครองเคาน์ตี (County) ในสหรัฐอเมริกา² อันเป็นประเทศที่อยู่ติดต่อกทางด้านเหนือของเม็กซิโกและในอดีตดินแดนของรัฐเท็กซัสในสหรัฐอเมริกาก็เคยเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศเม็กซิโกมาก่อน ที่สำคัญก็คือน่าเชื่อได้ว่ารูปแบบการปกครองเทศบาลของทั้งรัฐเท็กซัสของสหรัฐอเมริกาและในเม็กซิโกเองเป็นการปกครองระดับล่างที่มีมาตั้งแต่สมัยสเปนยังมีอำนาจปกครองในเขตพื้นที่ดังกล่าวนี้ โดยที่เทศบาลดั้งเดิมของรัฐเท็กซัสในสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาไปเป็นรูปแบบเขตปกครองเคาน์ตีที่อาจแยกเป็นเมืองหรือนครในพื้นที่เมือง (Urban) และใช้ชื่อเรียกว่า “เทศบาล” ส่วนเทศบาลในเม็กซิโกก็ยังคงเรียกว่าเทศบาลและเป็นหน่วยปกครองระดับล่างในทุกพื้นที่ของประเทศยกเว้นในเขตสหพันธ์ (Federal District) หรือมหานครเม็กซิโก (Mexico City) ที่เป็นเมืองหลวงและเป็นเขตปกครองเฉพาะที่ไม่อยู่ในรัฐใด ๆ ของประเทศเม็กซิโก

รัฐทุกรัฐของประเทศเม็กซิโกทั้ง 31 รัฐ มีหน่วยปกครองระดับรองลงมาที่เรียกว่า “เทศบาล” ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นทุกรัฐในแต่ละรัฐมีจำนวนเทศบาลน้อยต่างกันไปตามจำนวนประชากรและพื้นที่ ขนาดของเทศบาลแตกต่างกัน บางรัฐมีเทศบาลเพียง 5 แห่งเท่านั้นคือ รัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย (Baja California) กับ บาฮา คาลิฟอร์เนีย ซูร์ (Baja California Sur) ซึ่งถือว่าเป็นรัฐที่มีเทศบาลจำนวนน้อยที่สุด บางรัฐอย่างเช่น รัฐโอคซาคา (Oaxaca) เป็นรัฐใหญ่มีประชากรมากจึงมีจำนวนเทศบาลมากที่สุดถึง 570 แห่ง³

² Nick Swift, “Mexican cities join forces to take power from central government” ใน http://www.citymayor.com/government/mexico_locgov.html และ นรนิติ เศรษฐบุตร, การปกครองท้องถิ่นในรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา (นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2551).

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Municipalities_of_Mexico

ในการสำรวจเมื่อ ค.ศ. 2002 นั้นพบว่าประเทศเม็กซิโกมีเทศบาลทั้งหมดรวมกัน 2,429 แห่ง โดยมีทั้งเทศบาลขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่กว้างขวางมากไปจนถึงเทศบาลขนาดเล็กที่มีพื้นที่เล็กมาก เช่น เทศบาลที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่มากถึง 52,000 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ เทศบาลเอนเซนาดา (Ensenada) ในรัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย (Baja California) หรือเทศบาลขนาดเล็กมากที่สุดที่มีพื้นที่เพียง 4.3 ตารางกิโลเมตร คือ เทศบาลซานโลเรนโซ แอกโซโคมานิตลา (San Lorenzo Axocomanitla) ที่อยู่ในรัฐทลัคคาลา (Tlaxcala) ขนาดของจำนวนประชากรในแต่ละเทศบาลเองก็มีทั้งเทศบาลขนาดใหญ่ที่มีประชากรมากอย่างเทศบาลกวาดาลาฮารอ (Guadalajara) ในรัฐฮาลิสโก (Jalisco) ที่มีประชากรมากถึง 1.6 ล้านคน⁴ ส่วนเทศบาลที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ เทศบาลซานตามักดาเลนา ฮิโคตลัน (Santa Magdalena Jicotlan) ในรัฐโอดซาคา (Oaxaca) แต่เทศบาลจำนวนมากถึงร้อยละ 65 จากเทศบาลทั้งหมด 2,425 แห่งนั้นมีประชากรน้อยกว่า 2,500 คน⁵ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วได้มีการตั้งเทศบาลกระจายออกไปตามเขตพื้นที่ชนบทมาก เพราะเทศบาลก็คือหน่วยการปกครองระดับล่างที่สุดของประเทศซึ่งทำหน้าที่ดูแลประชาชนและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดด้วย

เม็กซิโกนั้นเป็นสหพันธรัฐที่มีการปกครองในระบบประธานาธิบดี มีประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐ หัวหน้ารัฐบาลและผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพเม็กซิโก โดยประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียว 6 ปี ในอดีตมีวาระการดำรงตำแหน่งสมัยละ 4 ปี ผู้ที่จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็น

⁴ แต่จากการสำรวจปี ค.ศ. 2005 ปรากฏว่าเทศบาลเอคัตเตเปค (Ecatepec) ในรัฐเม็กซิโก (Mexico State) มีประชากรมากที่สุดถึง 1,668,258 คน

⁵ Merilee S.Grindle, *Going Local: Decentralization, Democratization, and the Promise of Good Governance* (Princeton: Princeton University Press, 2007), 37.

ประธานาธิบดีของประเทศเม็กซิโกได้ต้องเป็นผู้ที่ได้สัญชาติเม็กซิโก โดยการเกิดและบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งต้องเป็นคนเม็กซิโกด้วย โดยมีอายุ 35 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในวันเลือกตั้ง ต้องอาศัยอยู่ในประเทศเม็กซิโกมาไม่น้อยกว่า 20 ปี ทั้งยังต้องพำนักอยู่ในประเทศเป็นเวลาหนึ่งปีก่อนวันที่มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีด้วย ในเวลา 6 เดือนก่อนหน้าวันเลือกตั้งต้องไม่พ้นทหารประจำการ ไม่เป็นผู้ว่าการรัฐหรือรัฐมนตรีผู้ช่วยรัฐมนตรี⁶ ดังนั้นถ้าจะเป็นผู้สมัครเข้าแข่งขันตำแหน่งประธานาธิบดีก็ต้องพ้นจากตำแหน่งการเลือกตั้งที่สำคัญเหล่านี้ด้วย

ที่น่าสังเกตคือผู้สมัครต้องไม่เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรของศาสนาใด ๆ ด้วย และแม้แต่ตำแหน่งผู้รักษาการประธานาธิบดีที่อาจมีขึ้นได้หากประธานาธิบดีต้องพ้นจากตำแหน่งอย่างกะทันหันไม่ว่าจะมาจากการเสียชีวิตหรือต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุปัจจุบันทันด่วน ก็ถูกกำหนดห้ามมิให้ผู้รักษาการประธานาธิบดีที่อาจดำรงตำแหน่งเพียงระยะสั้นสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีคนต่อไป ข้อห้ามนี้แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่ไม่ต้องการให้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งประธานาธิบดีไม่ว่าจะเป็นมานานหรือเป็นชั่วคราวได้เข้าไปเป็นผู้สมัครแข่งขันเป็นประธานาธิบดีคนต่อไปนั่นเอง ดังที่กำหนดให้ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งได้เพียงหนึ่งสมัยและต้องว่างเว้นไป

ในการเลือกตั้งนั้นได้ถือคะแนนเสียงของประชาชนรวมกันทั้งประเทศ ผู้สมัครคนใดได้คะแนนมากเป็นอันดับหนึ่งก็จะได้เป็นประธานาธิบดี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1929 เมื่อพรรคสถาบันปฏิวัติตั้งขึ้น พรรคการเมืองนี้ได้ผูกขาดตำแหน่งประธานาธิบดีตลอดมา เพราะประธานาธิบดีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ได้หารือกับบรรดาผู้นำสำคัญของพรรคในช่วงเวลาปลายสมัยของประธานาธิบดี เพื่อสรรหาตัวผู้สมัครของพรรค

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Mexico

ส่งเข้าแข่งขันและตลอดเวลาหลายทศวรรษจนถึงปี ค.ศ. 2000 ผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติก็ชนะเลือกตั้งได้เป็นประธานาธิบดีปกครองประเทศสืบต่อกันมา การกำหนดผู้สมัครเข้าแข่งขันเป็นประธานาธิบดีคนต่อไป จึงเปรียบเสมือนการ “ส่งไม้” มอบตำแหน่งให้แก่คนในพรรคเดียวกัน เพียงแต่มีประชาชนเป็นผู้ให้การรับรองตามกระบวนการของการเลือกตั้งเท่านั้น

ในระยะหลังคือช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อฝ่ายค้านหรือพรรคการเมืองอื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแข่งขันเลือกตั้งประธานาธิบดีมากขึ้น คะแนนของผู้ชนะเลือกตั้งก็ไม่ได้มากมายเหมือนก่อน ประธานาธิบดีบางคนชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 50 และบางคนก็ชนะด้วยคะแนนเสียงของประชาชนร้อยละ 48 หรือบางคนชนะด้วยคะแนนเสียงน้อยลงมาอีกที่ร้อยละ 43 มาถึงประธานาธิบดีคนปัจจุบัน “นายฟิลิปเป คาลเดรอน” (Felipe Calderón) ที่มีการเลือกตั้งใน ค.ศ. 2008 ก็ชนะคู่แข่ง “นายอังเดร มานูเอล โลเปซ โอบราดอร์” (Andrés Manuel López Obrador) อดีตนายเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกซิตี (Mexico City) เพียงร้อยละ 0.56 ทำให้มีการประท้วงกันมาก ฝ่ายนายโลเปซ โอบราดอร์ จึงประกาศไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งที่ทางการประกาศออกมา

ถ้าพิจารณาอำนาจหน้าที่ของประธานาธิบดีประเทศเม็กซิโกจะพบว่า คล้ายคลึงกับของสหรัฐอเมริกา เพราะช่วงที่เม็กซิโกคิดจัดทำรัฐธรรมนูญ ผู้ที่มีหน้าที่ในตอนนั้นก็คงได้แนวคิดจากระบบการปกครองของสหรัฐอเมริกามาบ้าง แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ที่เป็ประธานาธิบดีของเม็กซิโกมีอำนาจในการปกครองประเทศมากกว่าประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จริงอยู่อำนาจตามที่กำหนดไว้ในกติกาที่ให้ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาสามารถแต่งตั้งอัยการสูงสุด แม่ทัพนายกอง รวมทั้งคณะรัฐมนตรีและเสนอชื่อผู้พิพากษาศาลสูงได้นั้น แต่การใช้อำนาจนั้นก็ถูก

ตรวจสอบได้ดีเช่นกัน⁷

ขณะที่ประธานาธิบดีของเม็กซิโกนั้นเป็นหัวหน้ารัฐบาล เป็นผู้นำของฝ่ายบริหารที่มีอิทธิพลมากต่อฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะในรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้น พรรคสถาบันปฏิวัติที่ประธานาธิบดีเป็นผู้นำสำคัญหมายเลขหนึ่งได้คุมเสียงข้างมากในรัฐสภามาตลอดหลายทศวรรษ จนถึง ค.ศ. 1988 จึงได้สูญเสียเสียงข้างมากในรัฐสภาไป และแม้เม็กซิโกจะเป็นสหพันธรัฐที่ประกอบด้วยรัฐหลายรัฐมารวมเข้าด้วยกัน ในแต่ละรัฐจะมีการเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐเองโดยประชาชน แต่ผู้ว่าการรัฐที่เป็นคนของพรรคสถาบันปฏิวัติก็มักอยู่ภายใต้อำนาจของประธานาธิบดี โดยประธานาธิบดีได้ใช้อิทธิพลทางการเมืองบีบให้ผู้ว่าการรัฐหลายคนที่ไม่ชอบออกจากตำแหน่งไปได้หลายตำแหน่งในหลายรัฐอยู่เหมือนกันในอดีต

8

ถึงกระนั้นเมื่อพ้นจากตำแหน่งประธานาธิบดีไปหลังจากครบสมัยการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีไปแล้ว เราก็มักจะไม่ได้เห็นอดีตประธานาธิบดีของเม็กซิโกได้มีบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่พรรคการเมืองพรรคเดิมก็คือพรรคสถาบันปฏิวัติเป็นพรรคการเมืองที่ยังครองอำนาจทางการเมืองสืบต่อมา และประธานาธิบดีคนก่อนหน้านั้นเป็นผู้เลือกผู้สมัครคนต่อมาให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้ง ให้สืบตำแหน่งต่อมาก็ตาม โดยกฎหมายแล้วผู้ที่เคยเป็นประธานาธิบดีก็ยังมีชื่อตำแหน่งเรียกอย่างเป็นทางการว่า “**ประธานาธิบดี**” อยู่ แต่คนทั่ว ๆ ไปก็นิยมเรียกว่า “**อดีตประธานาธิบดี**” มากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งได้สมัยเดียวจะสืบต่อตำแหน่งทันทีไม่ได้ และสมัยการดำรงตำแหน่งก็ยาวนานถึง 6 ปี การที่จะรื้อวนกลับมาเป็นอีกครั้งจึงมีความ

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Mexico

เป็นไปได้ยากมาก และในอดีตที่ผ่านมา ช่วงแรกที่มีการตั้งพรรคสถาบันปฏิวัตินั้นได้เคยมีตัวอย่างมาแล้วถึงการที่อดีตประธานาธิบดีได้พยายามแทรกแซงการบริหารงานของประธานาธิบดีในตำแหน่ง จนเกิดความขัดแย้งกันภายหลัง จนประธานาธิบดีในตำแหน่งต้องใช้อำนาจสั่งคุมตัวอดีตประธานาธิบดีบังคับให้เดินทางออกนอกประเทศ สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตอาจทำให้อดีตประธานาธิบดีทั้งหลายเมื่อพ้นตำแหน่งแล้วก็พยายามหลบหนาทและโฉมหน้าของตนออกจากเวทีสาธารณะในประเทศไทยไป

ในอดีตที่ผ่านมาอดีตประธานาธิบดีของเม็กซิโก ซึ่งควรจะได้พักและดำรงชีวิตอย่างสบายพอสมควร เพราะรัฐได้มีเงินค่าสมนาคุณรายเดือนจ่ายให้ตลอดระยะเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ทั้งอดีตประธานาธิบดีทั้งหลายก็เป็นผู้มีฐานะอยู่แล้ว แต่ที่เห็นกันอยู่นั้นอดีตประธานาธิบดีหลายคน ประสบปัญหาตามมาภายหลัง บางคนถูกฟ้องร้องในคดีอาญา เรื่องในอดีตสมัยที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น บางคนก็ถูกเล่นงานในเรื่องที่ได้ทำไว้สมัยเป็นประธานาธิบดี จึงทำให้บางคนต้องลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศภายหลังที่ลงจากตำแหน่งประธานาธิบดี มีแต่อดีตประธานาธิบดีคนล่าสุด นายวินเซนเต ฟ็อกซ์ (Vincente Fox) ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วก็ยังมีบทบาทและกิจกรรมในสังคมและเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองและกิจกรรมประชาธิปไตยอยู่

จากอำนาจบริหารสูงสุดคือประธานาธิบดีที่มีคณะรัฐมนตรีเป็นฝ่ายช่วยเหลือแล้ว ก็มาถึงฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาของเม็กซิโกที่เป็นสภาคู่ประกอบด้วยสภาสูงหรือวุฒิสภากับสภาล่างหรือสภาผู้แทนราษฎร ที่มาของสมาชิกสภาทั้งสองมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและทำหน้าที่คล้ายกับรัฐสภาของสหรัฐอเมริกา

สำหรับสภาสูงหรือวุฒิสภานั้นเดิมมีสมาชิกอยู่จำนวน 64 คน โดยแต่ละรัฐมีสมาชิกวุฒิสภา 2 คน รวมกับของสมาชิกวุฒิสภาอีก

2 คน คนจากเขตสหพันธ์ (Federal District) สมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในแต่ละรัฐและจากเขตสหพันธ์ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี และไม่สามารถเป็นสมาชิกวุฒิสภาติดต่อกันสองสมัยได้ แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิรูปการเลือกตั้งในสมัยรัฐบาลของประธานาธิบดีซาลินา เมื่อ ค.ศ. 1993 ที่มุ่งให้พรรคการเมืองอื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในสภาด้วย จึงได้เพิ่มจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในรัฐทุกรัฐและเขตสหพันธ์อีกหนึ่งเท่าตัว จำนวนรวมของสมาชิกวุฒิสภาจึงเพิ่มขึ้นเป็น 128 คน และในแต่ละรัฐและเขตสหพันธ์ที่มีสมาชิกวุฒิสภาได้ 4 คนนั้นได้กำหนดให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันและได้คะแนนลำดับที่สองได้ที่นั่งของสมาชิกวุฒิสภาไปหนึ่งที่นั่งด้วย⁸ มาตรการนี้ทำให้แต่ละรัฐและเขตสหพันธ์ไม่มีพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งสามารถผูกขาดตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาได้ทั้งหมด เป็นการเปิดทางให้พรรคการเมืองอื่นนอกจากพรรคสถาบันปฏิวัติของประธานาธิบดีและรัฐบาลในขณะนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองที่สำคัญในวุฒิสภาด้วย สำหรับที่นั่งในวุฒิสภาที่เหลือจำนวน 32 ที่นั่งนั้นมาจากสัดส่วนของคะแนนเสียงของประชาชนที่ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่แต่ละพรรคได้รับโดยรวม

ส่วนสภาผู้แทนราษฎรนั้นตั้งแต่มีการปรับปรุงเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาตั้งแต่ ค.ศ. 1986 แล้ว สภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีสมาชิกสภาทั้งหมด 500 คน สามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มโดยดูจากที่มาของสมาชิก คือสมาชิกจำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนและที่เหลืออีกจำนวน 300 คน มาจากการเลือกตั้งแบบเขตเล็กเขตละคนที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านี้มีวาระการดำรงตำแหน่งได้เพียงหนึ่งสมัยเป็นเวลา 3 ปี และจะลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นสมาชิกในสมัยต่อไปติดต่อกันไม่ได้⁹ การให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้สมัยเดียว

⁸ <http://www.country-data.com/cgi-bin/query/r-8766.html>

⁹ เฟ็งอ่าง

โดยดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองสมัยไม่ได้นี้เป็นหลักที่ยึดถือกันมาในประเทศเม็กซิโกเป็นเวลายาวนานหลายทศวรรษ คือ ตั้งแต่สมัยอดีตรัฐประธาธิบดีดีอาซ (Diaz) ที่ปกครองอยู่นานจนรัฐสภาต้องบัญญัติห้ามไว้ในรัฐธรรมนูญ เมื่อ ค.ศ. 1933 แต่เมื่อไม่นานมานี้ในปี ค.ศ. 2009 ประธาธิบดีคนปัจจุบัน นายคาลเดรอน ได้เสนอให้อนุญาตให้นักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นสามารถได้รับเลือกตั้งให้เข้าดำรงตำแหน่งได้หลายสมัยติดต่อกันจนถึง 12 ปีได้ ตำแหน่งทางการเมืองเหล่านี้ก็มีการระบุชัดเจนว่าเป็นตำแหน่งสมาชิกรัฐสภา ตำแหน่งนายกเทศมนตรี และตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล ยกเว้นตำแหน่งประธาธิบดีและผู้ว่าการรัฐที่สามารถดำรงตำแหน่ง 6 ปีได้เพียงสมัยเดียวเช่นเดิม¹⁰

“คนที่ปกครองดีก็อยู่ทำงานต่อและคนที่ปกครองไม่ดีหรือแค่พอทำได้ออกไป”¹¹

ข้อเสนอของประธาธิบดีคาลเดรอนนำไปสู่การถกเถียงกันอย่างมากเพราะการที่ปิดโอกาสให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียวต้องเว้นระยะไปนั้น อาจถูกมองว่าเป็นการส่งเสริมให้คนที่ได้ตำแหน่งไม่มีแรงจูงใจมากที่จะทำงานให้ถูกใจมหาชนเพื่อหวังการสนับสนุนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป แต่ผู้ที่ต้องการให้นักการเมืองไม่ติดยึดกับตำแหน่งก็ยังคงต้องการให้จำกัดเอาไว้เหมือนเดิม

นอกจากข้อเสนอกเกี่ยวกับการยอมให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองติดต่อกันได้หลายวาระแล้ว ยังมีเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธาธิบดีที่ประธาธิบดีคาลเดรอน เสนอด้วย นั่นก็คือเสนอให้มีการ

¹⁰ Ken Ellingwood “Mexico’s Calderon present political reform proposal” ใน http://articles.latimes.com/2009/dec/16/world/la_fg_mexico_reform 16-2009 dec 16

¹¹ เพิ่งอ้าง

เลือกตั้งรอบสองของการเลือกตั้งประธานาธิบดี หากการเลือกตั้งรอบแรก
ไม่มีผู้สมัครคนใดได้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง¹²
แต่ข้อเสนองทั้งสองเรื่องนี้ยังเป็นเพียงข้อเสนอทางการเมืองที่มีการถกเถียง
กันและยังไม่เป็นที่ยุติ

การเลือกตั้งประธานาธิบดีของเม็กซิโกครั้งที่แล้วเป็นการเลือกตั้งที่
ชนะกันอย่างฉิวเฉียด ผู้ชนะ คือ นายคาลเดรอน จากพรรคกิจแห่งชาติ
(National Action Party) เป็นผู้ชนะคู่แข่ง นายโอบราดอร์ อดีตนาย
เทศมนตรีนครเม็กซิโกซิตี ไม่ถึงร้อยละ 1 และผู้ชนะก็ได้คะแนนเสียง
เพียงร้อยละ 36.38 เท่านั้น¹³ และทำให้มีเสียงเรียกร้องว่าเลือกตั้งครั้งนี้มี
ปัญหา ฝ่ายค้านไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งและในการเลือกตั้งประธานาธิบดี
ที่ผ่านมาก่อนหน้านี้อีก 2 ครั้งก็ปรากฏว่าผู้ชนะได้คะแนนเสียงไม่ถึง
กึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงลงคะแนน ดังนั้นการเสนอประเด็นเกี่ยวกับการ
เลือกตั้งประธานาธิบดีจึงเป็นเรื่องที่อยู่ใใจประชาชนเม็กซิโกมานานพอ
สมควรแล้ว แต่การที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างไรต่อไปจึงเป็นเรื่องที่คงจะได้มี
การพิจารณากันอย่างรอบคอบต่อไป

การประชุมรัฐสภาของเม็กซิโกได้กำหนดให้มีการประชุมสมัยสามัญ
ไว้สองสมัย คือ สมัยแรกเริ่มต้นวันที่ 1 พฤศจิกายน และประชุม
ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนธันวาคม แต่ไม่เกินวันที่ 31 ธันวาคม และการ
ประชุมสมัยที่สองเริ่มอีกครั้งในวันที่ 15 เมษายน โดยประชุมต่อเนื่อง
ไปจนถึงวันที่ 15 กรกฎาคม จะเห็นได้ว่ากำหนดช่วงเวลาประชุมสภาสอง
สมัยนี้ไม่เท่ากัน โดยประมาณก็จะเห็นได้ว่าสมัยแรกประชุมเพียงสองเดือน
และสมัยที่สองมีเวลาประชุมยาวกว่าถึง 3 เดือน ในปีหนึ่ง ๆ ระยะเวลา
นอกสมัยประชุมจึงนานถึง 7 เดือน ดังนั้นระหว่างเวลานอกสมัยประชุม

¹² เฟ็งอ้าง

¹³ http://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Mexico

รัฐสภาจึงมีคณะกรรมการประจำ (Permanent Committee) ช่วยทำหน้าที่อันจำเป็นของรัฐสภา คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 18 คนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 19 คน ในกรณีที่มีการกิจสำคัญของรัฐสภา ประธานาธิบดีก็อาจเรียกประชุมสมัยวิสามัญได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

รัฐสภาของเม็กซิโกนั้นถึงแม้ตามทฤษฎีไว้ในรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้แทนของประชาชนที่เข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ของรัฐบาล ของประธานาธิบดี แต่เนื่องจากระบบพรรคการเมืองตั้งแต่ ค.ศ. 1929 จนถึง 1988 ที่พรรคสถาบันปฏิวัติซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็งมาก ได้ครองเสียงข้างมากในรัฐสภามาตลอดระยะเวลาดังกล่าว ทำให้รัฐสภาเม็กซิโกมิได้เข้มแข็งมากแต่อย่างใด และกลายเป็นองค์กรที่สนับสนุนฝ่ายบริหารเป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้นการที่วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสั้นเพียง 3 ปี สั้นกว่าวาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีถึงครึ่งหนึ่ง ทั้งยังดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองสมัยไม่ได้ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สภาผู้แทนราษฎรไม่เข้มแข็งมาก ต่างจากสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐอเมริกาที่แม้จะมีวาระการดำรงตำแหน่งสมัยละ 2 ปี สั้นกว่าสมัยของผู้แทนราษฎรเม็กซิโก แต่ผู้แทนราษฎรสหรัฐอเมริกาก็สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้โดยไม่จำกัด และในข้อเท็จจริงดำรงตำแหน่งได้หลายสมัย จึงเป็นผู้แทนราษฎรที่มีทั้งประสบการณ์และบารมี ที่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาต้องเกรงใจ จนทำให้สภาผู้แทนราษฎรสหรัฐอเมริกาคือสภาที่เข้มแข็ง

สำหรับคุณสมบัติที่สำคัญของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเม็กซิโกที่กำหนดไว้อาจแตกต่างกว่าที่อื่นก็คือ “สัญชาติ” รัฐธรรมนูญเม็กซิโกได้บัญญัติว่าสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีสัญชาติเม็กซิโกโดยการเกิดเท่านั้น¹⁴

¹⁴ รัฐธรรมนูญเม็กซิโก มาตรา 55

อำนาจที่สำคัญอีกอำนาจหนึ่งในระบบการเมืองของเม็กซิโกคือ อำนาจตุลาการ ที่เม็กซิโกมีศาลสูง (Supreme Court of Justice) ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการสูงสุดของสหพันธ์ ตั้งอยู่ที่นครหลวงคือ มหานคร เม็กซิโกซิตี คณะตุลาการของศาลสูงประกอบด้วยตุลาการทั้งหมดจำนวน 21 ท่าน และผู้ช่วยอีกจำนวน 5 ท่าน ทั้งหมดนี้จะได้รับการเสนอชื่อโดย ประธานาธิบดีและได้รับการรับรองโดยวุฒิสภาหรือคณะกรรมการประจำ ของรัฐสภา รัฐธรรมนูญของเม็กซิโกบัญญัติไว้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการ ศาลสูงของเม็กซิโกต้องมีสัญชาติเม็กซิโกโดยการเกิด¹⁵ และต้องมีอายุ ไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 65 ปีบริบูรณ์ คุณสมบัติประการ สำคัญอีกอย่างคือต้องสำเร็จการและศึกษาได้รับปริญญาทางด้านกฎหมาย มาแล้วอย่างน้อย 5 ปี ก่อนวันที่ได้รับการเสนอชื่อ ตามรัฐธรรมนูญนั้น ตุลาการศาลสูงสูงสุดจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต¹⁶ แต่ใน ทางปฏิบัติก็มีข้อมูลว่าตุลาการและผู้พิพากษาของศาลทั้งหมดนั้นจะยื่น ไบลาออกจากตำแหน่งเมื่ออายุมากด้วยกันทั้งสิ้น

อำนาจและหน้าที่ฝ่ายตุลาการคือการเป็นที่พึ่งของประชาชน ในกระบวนการยุติธรรมและมีความเป็นอิสระจากอำนาจฝ่ายบริหารและ นิติบัญญัติ หากเทียบกันแล้ว ประธานาธิบดีอาจมีอำนาจทางการเมือง พัวพันไปในอำนาจนิติบัญญัติได้ทั้งทางระบบพรรคการเมืองและทางอื่น แต่สำหรับศาลสูงสุดแล้ว คณะตุลาการยังมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ที่อาจมีผลกระทบต่อฝ่ายบริหารได้ อย่างไรก็ตาม จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ มีกรณีน้อยมากที่ศาลสูงสุดจะขัดแย้งกับประธานาธิบดี

¹⁵ รัฐธรรมนูญเม็กซิโก มาตรา 95

¹⁶ http://www.country_data.com/cgi-bin/query/r-8766.html

เมื่อศึกษาถึงการเมืองของเม็กซิโกมาพอสมควรก็อาจทำให้หลายคน
แปลกใจทั้งในตัวละครอบการเมืองและกระบวนการเลือกผู้ปกครองของ
ประเทศเม็กซิโกไปพร้อม ๆ กัน เพราะเหตุว่าแม้ประเทศเม็กซิโกจะตั้งอยู่
ในดินแดนลาตินอเมริกาที่มีประเทศเพื่อนบ้านและมีมิตรประเทศใกล้เคียงที่
มีประวัติศาสตร์ร่วมกันในการที่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนมาด้วยกัน
ก็ตาม และยังเป็นประเทศที่ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาประจำชาติ
มีวัฒนธรรมอีกหลายมิติที่รับสืบทอดมาจากสเปนและยังรักษาอยู่จนถึง
ทุกวันนี้ กระนั้นตั้งแต่ ค.ศ. 1917 เป็นต้นมา ประเทศเม็กซิโกก็รอดพ้น
จากเผด็จการทหารและการรัฐประหารที่ปรากฏขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในประเทศ
อื่น ๆ ในลาตินอเมริกาไม่ว่าจะเป็นประเทศปานามา ประเทศโบลิเวีย
ประเทศชิลี ประเทศอาร์เจนตินาหรือประเทศเปรู เป็นต้น จึงเป็นความ
แตกต่างที่น่าสนใจ

รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1917 เป็นกติกาหลักของประเทศที่ผู้นำทาง
การเมืองของประเทศเม็กซิโกได้ช่วยกันสร้างขึ้นและก็พยายามรักษาให้
ดำรงอยู่เป็นสถาบันที่กำหนดความชอบธรรมแห่งอำนาจในการปกครอง
โดยมีสถาบันการเมืองที่ผูกขาดการแสวงหาความชอบธรรมแห่งอำนาจ
ปกครอง คือ “พรรคสถาบันปฏิวัติ” (Institutional Revolutionary
Party) หรือที่รู้จักกันดีในอักษรย่อว่า PRI พรรคสถาบันปฏิวัตินี้ตั้งขึ้นเมื่อ
ค.ศ. 1929

การศึกษาเรื่องการเมืองของเม็กซิโกไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับ
ท้องถิ่นจะมองข้ามพรรคสถาบันปฏิวัติไปไม่ได้เลย แม้ว่าวันนับบทบาทและ
อิทธิพลของพรรคการเมืองนี้จะลดลงบ้างแล้วก็ตาม ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะ
ต้องดูที่มาและการดำรงอยู่ของพรรคสถาบันปฏิวัติในการเมืองของเม็กซิโก
ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นคู่กันไป

พรรคการเมืองนี้ตั้งขึ้นภายหลังการปฏิวัติเม็กซิโกใน ค.ศ. 1910 และภายหลังความวุ่นวายทางการเมือง การไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล ภายหลังปฏิวัติด้วย ผู้นำปฏิวัติได้ร่วมมือกันตั้งพรรคการเมืองนี้ขึ้นจึงมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดปฏิวัติของเม็กซิโก ซึ่งมีลักษณะของสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democracy) ช่วงก่อตั้งพรรคเมื่อวันที่ 4 มีนาคม ค.ศ. 1929 ได้ใช้ชื่อว่า “พรรคปฏิวัติแห่งชาติ” (The National Revolutionary Party หรือ PNR) ผู้ก่อตั้งก็คือ นายปลูตาร์โก เอเลียส คาลเลส (Plutarco Elias Calles) อดีตประธานาธิบดีของเม็กซิโกตั้งแต่ ค.ศ. 1924-1928 และเป็นพรรคการเมืองที่ผู้ว่าการเมืองอย่างนายคาลเลส ใช้เป็นเครื่องมือกุมอำนาจทางการเมืองในเม็กซิโกอยู่ได้ระยะหนึ่ง จนถึง ค.ศ. 1936 เมื่อประธานาธิบดีคนใหม่ของประเทศ คือ นายลาซาร์ คาร์เดนาส (Lazaro Cardenas) ไม่ยอมรับอำนาจจากรัฐธรรมนูญของ นายคาลเลส เขาได้ปกครองประเทศไปตามแนวคิดของเขาคือมีคนบอกว่าเป็นไปในทาง “ซ้าย” เช่นมีการโอนกิจการอุตสาหกรรมและกิจการมน้ำมันมาเป็นของชาติ ในเรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมืองนี้ ประธานาธิบดี คาร์เดนาส ได้เปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองของนักปฏิวัติมาใช้ชื่อใหม่ว่า “พรรคของการปฏิวัติเม็กซิกัน” (Party of the Mexican Revolution หรือ PRM) แต่ชื่อนี้ก็ไม่ยั่งยืน ผู้สืบอำนาจต่อจากนายคาร์เดนาสเองก็ได้เปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองใหม่เป็น “พรรคสถาบันปฏิวัติ” (Institutional Revolutionary Party) ในปี ค.ศ. 1946¹⁷ ภายในเวลา 17 ปี ผู้นำของพรรค 3 คน ได้ตั้งพรรคและเปลี่ยนชื่อพรรคทั้งหมด 3 ครั้ง ซึ่งชื่อพรรคหลังสุดที่ใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1946 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 60 ปีแล้ว ทั้งสมัยที่พรรคเรืองอำนาจจนถึงสมัยที่พรรคถูกทำลายแย่งชิงอำนาจไปบ้าง

พรรคสถาบันปฏิวัติได้รับชื่อใหม่นี้ตอนต้นปี ค.ศ. 1946 ในเดือนมกราคมและในปีเดียวกันนี้พรรคก็เริ่มจะถูกทำลายมากขึ้น เพราะอย่าง

¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Institutional_Revolutionary_Party

น้อยที่สุดพรรคกิจแห่งชาติ (The National Action Party) ซึ่งเป็นพรรค
แนวอนุรักษ์นิยมที่ได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจก็ได้ชัยชนะการเลือกตั้ง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเทศบาลบางแห่งและสมาชิกรัฐสภาแห่งชาติ
บางตำแหน่งด้วย¹⁸

ความสำเร็จที่ทำให้พรรคสถาบันปฏิวัติครองอำนาจในเม็กซิโก
ได้นานนั้นก็เนื่องมาจากความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะประเทศ
เม็กซิโกได้จัดให้มีการวางแผนเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งการวางแผนเศรษฐกิจ
ส่วนกลางนี้ถือว่าเป็นแนวคิดที่เริ่มจากสหภาพโซเวียต ดังนั้น
จึงอาจถูกมองได้ว่าเป็นการดำเนินตามแนวทางของประเทศคอมมิวนิสต์
เป็นแนวทางที่ต่างจากประเทศทุนนิยมประชาธิปไตยทั้งหลายที่เชื่อในเรื่อง
กลไกการตลาดให้อุปสงค์และอุปทานเป็นตัวกำหนดในการพัฒนา ผลของ
การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีที่ทำให้รายได้รวมของประเทศขยายตัวอย่างมาก
การเมืองจึงมีเสถียรภาพจนถึงปี ค.ศ. 1970

การเมืองที่รัฐบาลยอมให้มีการเลือกตั้งและมีประธานาธิบดีพลเรือน
ที่มาจากการเลือกตั้งสืบทอดกันมาหลายทศวรรษ ตลอดจนการพัฒนา
เศรษฐกิจที่เป็นผลดีและรัฐบาลมีเสถียรภาพโดยปราศจากการแทรกแซง
เข้ายึดอำนาจของทหาร จึงทำให้มองเห็นได้ว่าเม็กซิโกมีการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ที่จริงแล้วเป็นการปกครองที่พรรคการเมืองพรรคเดียวคือ
พรรคสถาบันปฏิวัติเป็นผู้ผูกขาดการปกครองนั่นเอง

ครั้งต่อมาเมื่อประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ รัฐบาลประธานาธิบดี
หลุยส์ เอชเชอแรวร์เรีย (Luis Echeverría) กับความยุ่งยากทางเศรษฐกิจ
ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งระหว่าง ค.ศ. 1970 ถึง 1976 ค่าเงินเปโซของ
เม็กซิโกตกลงอย่างมากเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และทั้ง ๆ ที่
เม็กซิโกเป็นประเทศที่ผลิตน้ำมันมาก แต่ก็มีหนี้สินเพิ่มขึ้นมากมาย ปัญหา

¹⁸ เฟิงอ่าง

ทางเศรษฐกิจได้ทำให้ประธานาธิบดีเอชเซอแวร์เรีย ได้เลือกรัฐมนตรีคลังคือ นายโฮเซ โลเปซ ปอร์ติลโล (José López Portillo) ลงเป็นผู้สมัครแข่งขันเป็นประธานาธิบดีคนถัดมา โดยทั่วไปคนที่ได้รับการเสนอชื่อมักจะเป็นผู้สมัครที่คิดว่าพรรคจะชนะการเลือกตั้งได้ โดยทั่วไปคนที่ได้รับการเสนอชื่อมักจะเป็นผู้สมัครที่คิดว่าพรรคจะชนะการเลือกตั้งได้

จากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจจึงทำให้ประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธาต่อพรรคสถาบันปฏิวัติ ประกอบกับการแตกแยกภายในพรรคด้วย ดังจะเห็นได้ว่าใน ค.ศ. 1986 นายโคเตมอค คาร์เดนาส (Cuauhtémoc Cárdenas) อดีตผู้ว่าการจังหวัดมิชัวกัน (Michoacan) และเป็นบุตรชายของอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตัวประธานาธิบดี เอชเซอแวร์เรีย เองก็เป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของประธานาธิบดีคนก่อน

จากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจจึงทำให้ประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธาต่อพรรคสถาบันปฏิวัติ ประกอบกับการแตกแยกภายในพรรคด้วย ดังจะเห็นได้ว่าใน ค.ศ. 1986 นายโคเตมอค คาร์เดนาส (Cuauhtémoc Cárdenas) อดีตผู้ว่าการจังหวัดมิชัวกัน (Michoacan) และเป็นบุตรชายของอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตัวประธานาธิบดี เอชเซอแวร์เรีย เองก็เป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของประธานาธิบดีคนก่อน

ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1988 อันเป็นปีที่มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีที่ผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติ คือ นายคาร์ลอส ซาลินาส เดอ กอร์ตารี (Carlos Salinas de Gortari) เป็นผู้ชนะ แต่ก็เป็นการชนะที่สร้างความสงสัยให้ประชาชนมาก เพราะขณะที่นับคะแนนเครื่องนับคะแนนเสียและในการเลือกตั้งครั้งนี้เองที่พรรคสถาบันปฏิวัติสูญเสียเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกตั้งแต่ก่อตั้งพรรคมา ทั้งยังเสียที่นั่งของสมาชิกวุฒิสภาไปอีก 4 ที่นั่ง จากเดิมที่ผูกขาดที่นั่งสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด

สภาพเศรษฐกิจและการเมืองได้บังคับให้ผู้นำพรรคสถาบันปฏิวัติต้องปรับปรุงตัว ต้องมองออกนอกพรรค และสนใจประชาชนผู้่ออกเสียง

เลือกตั้ง ต้องให้ประชาชนทั่วไปได้แสดงความคิดเห็น และนำข้อเสนอของประชาชนมาพิจารณา ทั้งนี้ประชาชนเม็กซิโกได้มีทางเลือกมากขึ้นแล้ว มีนักการเมืองเด่น ๆ และดีที่เข้ามาเล่นการเมือง โดยไม่ผ่านพรรคสถาบันปฏิวัติ และฝ่ายตรงกันข้ามพรรคสถาบันปฏิวัติก็เข้มแข็งขึ้นตามลำดับ

จนกระทั่งเมื่อถึง ค.ศ. 2000 พรรคสถาบันปฏิวัติก็สูญเสียตำแหน่งประมุขของประเทศและหัวหน้ารัฐบาลคือ ตำแหน่งประธานาธิบดีให้แก่ผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่น นั่นก็คือ นายวินเซนเต ฟอกซ์ (Vincente Fox) จากพรรคกิจแห่งชาติ (National Action Party) ที่ร่วมกับพันธมิตรอื่น นายฟอกซ์ ชนะเลือกตั้งโดยได้คะแนนมาเป็นอันดับหนึ่งจำนวนร้อยละ 36.1¹⁹ และพรรคสถาบันปฏิวัติได้คะแนนเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพียงร้อยละ 38.1 ได้ที่นั่งในวุฒิสภาเพียง 33 ที่ จากจำนวนที่นั่งทั้งหมด 128 ที่ อันแสดงว่าพรรคสถาบันปฏิวัติได้สูญเสียบทบาทนำทางการเมืองลงไปอย่างสำคัญ

อีก 6 ปีต่อมาในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ. 2006 ผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติก็พ่ายแพ้ซ้ำอีกครั้ง เพราะผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติได้คะแนนเสียงมาเป็นที่สาม ผู้ชนะคือ นายคาลเดรอน ผู้สมัครจากพรรคกิจแห่งชาติ (National Action Party หรือ PAN) พรรคสถาบันปฏิวัติหรือ PRI กลายเป็นพรรคที่มีเสียงข้างน้อยในสภา แต่ในระยะเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2007 จนมาถึง ค.ศ. 2009 พรรคสถาบันปฏิวัติก็ได้พยายามดึงเสียงสนับสนุนจากประชาชนคืนมา ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐและนายกเทศมนตรีใน ค.ศ. 2007 และใน ค.ศ. 2009 พรรคก็สามารถคุมเสียงในรัฐสภากลับคืนมาได้หลังจากที่ต้องเสียให้แก่พรรคกิจแห่งชาติไปตั้งแต่ ค.ศ. 2000 ดังนั้น พรรคสถาบันปฏิวัติจึงยังเป็นพรรคการเมืองที่มีความสำคัญอยู่มากในเม็กซิโก แม้ว่าจะมีบทบาทและ

¹⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Insitutional_Revolutionary_Party

อิทธิพลลดลงกว่าพรรคการเมืองที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเมืองเม็กซิโกอย่างพรรคกิจแห่งชาติหรือ PAN ที่เป็นพรรครัฐบาลมาตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เมื่อนายวินเซนเต ฟอกซ์ ชนะเลือกตั้งได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของพรรคภายหลังการใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1917 ที่ได้มาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ และประธานาธิบดีคนปัจจุบัน นายคาลเดรอนเองก็มาจากพรรคกิจแห่งชาติอีกเช่นกัน

ที่มาของพรรคกิจแห่งชาตินั้นมาจากพวกอนุรักษนิยมและพวกที่ใกล้ชิดกับองค์กรทางศาสนาคริสต์ฝ่ายคาทอลิกที่ได้รวมตัวกันตั้งพรรคนี้ขึ้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน ค.ศ. 1939 จึงนับเป็นพรรคเก่าแก่พรรคหนึ่งของประเทศที่ได้ส่งคนลงสมัครแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง ชัยชนะเมื่อ ค.ศ. 1946 จึงนับเป็นครั้งแรกที่พรรคกิจแห่งชาติสามารถชนะได้ 4 ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร และอีกหนึ่งปีถัดมาในการเลือกตั้งท้องถิ่นที่เทศบาลเมืองควิโรกา (Quiroga) ในรัฐมิชัวกัน (Michoacan) นายมานูเอล ตอร์เรส เซรานีเย (Manuel Torres Serrania) ได้เป็นนายกเทศมนตรี²⁰

หลังจากที่คนของพรรคกิจแห่งชาติได้เป็นประธานาธิบดีแล้ว การเลือกตั้งที่ตามมาใน ค.ศ. 2003 พรรคกิจแห่งชาติยังได้คะแนนนิยมถึงร้อยละ 30.74 ได้ที่นั่งถึง 153 ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรจากทั้งหมด 500 ที่นั่ง ส่วนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น คือ การเลือกตั้งระดับรัฐและเทศบาล พรรคกิจแห่งชาติก็ยังมีแพ้มีชนะ จะได้เพิ่มบ้างลดบ้าง ส่วนที่รัฐสุภาพันในปีที่ชนะเลือกตั้งอย่างเฉียดฉิวได้ตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นครั้งที่สองนั้นพรรคนี้ก็ชนะได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มเป็น 206 ที่นั่ง และได้วุฒิสมาชิกมา 52 คนจาก 128 คน จึงเป็นพรรคการเมืองที่มีเสียงมากที่สุดในบรรดาพรรคใหญ่ 3 พรรคที่แข่งขันกันอยู่อย่างสำคัญ²¹ ในวันที่

²⁰ [http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_\(Mexico\)](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_(Mexico))

²¹ เฟิงอ้าง

ส่วนพรรคการเมืองที่มีความสำคัญในการเมืองเม็กซิโกพรรคที่สาม นั้นได้แก่ พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย (Party of the Democratic Revolution หรือ PRD) พรรคการเมืองพรรคนี้มีประวัติไม่นานนัก เป็นพรรคที่เริ่มจากกลุ่มแนวคิดฝ่ายซ้ายในพรรคสถาบันปฏิวัติที่ถูกขับออกจากพรรค เมื่อ ค.ศ. 1987 และได้มาตั้งพรรคการเมืองใหม่ใช้ชื่อว่า “แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ” ที่นำโดย นายโคเตมอค คาร์เดนาส และในปี ค.ศ. 1988 พรรคก็ส่ง นายคาร์เดนาส หัวหน้าของกลุ่มลงแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีด้วย แต่ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติเป็นฝ่ายชนะ โดยมีความเคลือบแคลงใจของคนจำนวนมาก เนื่องจากเครื่องนับคะแนนได้เสียขณะนับคะแนนไม่จำเป็นต้องมานับคะแนนต่อไปใหม่

พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยได้ตั้งขึ้นในวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1989²² โดยนอกจากจะขยายจากกลุ่มซ้ายเดิมในพรรคสถาบันปฏิวัติแล้ว ยังร่วมกับพรรคฝ่ายซ้ายเล็ก ๆ ด้วย เช่น พรรคคอมมิวนิสต์เม็กซิกัน พรรคสังคมนิยมเม็กซิกัน พรรคคนงานเม็กซิกัน พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยนี้มีเสียงสนับสนุนมากทางตอนเหนือของประเทศเม็กซิโก ส่วนทางตอนใต้ของประเทศมีเสียงสนับสนุนไม่มากนักเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น ฐานเสียงสำคัญที่ชนะและทำให้พรรคเป็นที่รู้จักมากคือสามารถชนะเลือกตั้งได้บริหารเขตสหพันธ์ คือ มหานครเม็กซิโกซิตี มาตั้งแต่ ค.ศ. 1917 และเมื่อ ค.ศ. 2003 พรรคนี้ได้ชนะการเลือกตั้งบริหารเขตปกครอง 13 เขต จาก 16 เขตของมหานครเม็กซิโกซิตี สำหรับในรัฐสภานั้นตั้งแต่การเลือกตั้ง ค.ศ. 2000 ผู้สมัครประธานาธิบดีของพรรคได้คะแนนเสียงเป็นอันดับสาม แต่ก็ได้ที่นั่งในวุฒิสภา 15 ที่นั่ง จาก 128 ที่นั่ง และเมื่อ ค.ศ. 2003 พรรคชนะเลือกตั้งในสภาผู้แทนราษฎร ได้คะแนนเสียงร้อยละ 17.6 จึงได้ที่นั่ง 95 ที่นั่งในสภาผู้แทน

²² http://en.wikipedia.org/Party_of_the_Democraton_Revolution

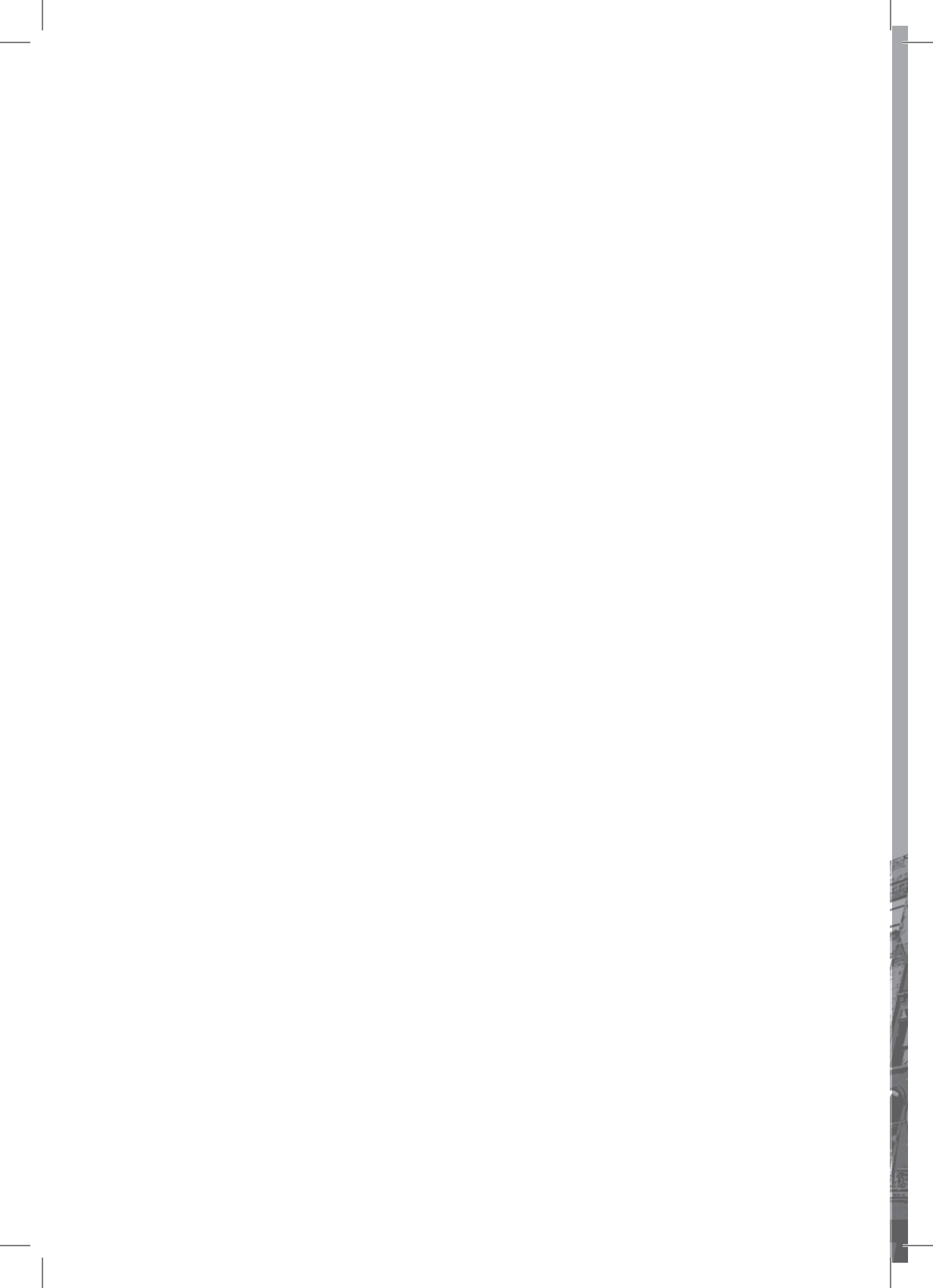
ราษฎร ครั้นมาถึงการเลือกตั้ง ค.ศ. 2006 จำนวนสมาชิกของพรรคนี้ก็ได้ที่นั่งในสภาเพิ่มขึ้นทั้งสองสภา คือ ในสภาผู้แทนราษฎรได้เพิ่มขึ้นมาเป็น 127 คน จากสมาชิกทั้งหมด 500 คน และในวุฒิสภาก็ได้สมาชิกเพิ่มขึ้นจากเดิม 15 คนมาเป็น 26 คน จากจำนวนทั้งหมด 128 คน ฉะนั้นจึงเป็นพรรคการเมืองที่มีศักยภาพทำลายพรรคการเมืองเก่าที่เคยเป็นรัฐบาลอย่างพรรคสถาบันปฏิวัติและพรรคกิจแห่งชาติอยู่อย่างสำคัญ

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี เมื่อ ค.ศ. 2006 ผู้สมัครของพรรคนี้คือ นายโอบราดอร์ อดีตนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกซิตีได้รับคะแนนเสียงมาก จนทำให้ผู้สมัครของพรรครัฐบาลเดิมชนะไปเพียงไม่ถึงร้อยละหนึ่งของคะแนนทั้งหมด รวมทั้งมีการเรียกร้องให้นับคะแนนใหม่ด้วยว่ามีข้อสงสัยหลายประการจนเกิดการประท้วงอย่างมากที่กลางมหานครเม็กซิโกซิตีเป็นเวลากว่า 40 วันของประชาชนโดยไม่ยอมรับให้นายคาลเดรอน เป็นผู้ชนะ แต่จะให้นายโอบราดอร์เป็นผู้ชนะ จนทางกองทัพเม็กซิโกต้องเข้ามาสลายการประท้วงและให้นายคาลเดรอนเป็นผู้ปกครองประเทศ

นอกจากพรรคการเมืองใหญ่ที่สำคัญ 3 พรรคที่กล่าวมาแล้ว ยังมีพรรคการเมืองขนาดเล็กอีกจำนวนมากในวงการเมืองของประเทศเม็กซิโก นอกจากนั้นในระดับท้องถิ่นเองก็ยังมีพรรคการเมืองในท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นพรรคการเมืองในระดับชาติอีกสืบทกว่าพรรคที่มีกิจกรรมและทำงานการเมืองอยู่ในรัฐต่าง ๆ จำนวน 12 รัฐ²³

²³ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_political_parties_in_Mexico

การเมืองระดับชาติของเม็กซิโกที่แสดงมาโดยย่อนี้จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจในประเทศเม็กซิโก อันเป็นเป้าหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่มุ่งหมายพิจารณากระบวนการในการกระจายอำนาจในระยะเวลา 25 ปีที่ผ่านมา เพื่อจะได้ทราบถึงผลของการกระจายอำนาจว่าประชาชนเม็กซิโกจะได้เข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไรบ้าง และผลของการกระจายอำนาจนั้นมีส่วนส่งเสริมอย่างไรกับการพัฒนาประชาธิปไตยในชนบท และประชาชนในเทศบาลต่าง ๆ ของเม็กซิโกนั้นได้ประโยชน์อะไรบ้าง ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้ประโยชน์แท้จริงจากการเปลี่ยนแปลงในเทศบาลต่าง ๆ จริงหรือเป็นเพียงภาพลวงตา

บทที่
๒

2

รัฐและเขตสหพันธ์ของเม็กซิโก

หน่วยการปกครองในระดับต่อมาก็คือรัฐ (State) ที่ได้กล่าวไว้แล้วว่ารัฐในประเทศเม็กซิโก มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 31 รัฐ ซึ่งก็มีทั้งรัฐขนาดเล็ก และรัฐขนาดใหญ่ เมื่อประเทศเม็กซิโกเป็น สหพันธรัฐ ดังนั้น ตามรัฐธรรมนูญก็ถือว่ารัฐทั้ง 31 รัฐนี้มีความเป็นอิสระจากกัน สามารถปกครอง และบริหารรัฐของตนได้อย่างอิสระ มีธรรมนูญ ของแต่ละรัฐแยกกันออกไป แต่บทบัญญัติใน ธรรมนูญของรัฐต้องไม่ขัดแย้งกับความที่บัญญัติไว้ ในรัฐธรรมนูญของประเทศ และรัฐทั้งหลายก็ไม่ใช้ รัฐเอกราช จึงไม่อาจทำความตกลงหรือทำสัญญากับรัฐหรือประเทศเอกราชอื่นใดโดยปราศจากความยินยอมของประเทศเม็กซิโก²⁴ ได้

องค์กรที่มีอำนาจปกครองในรัฐเลียนแบบจากระดับของชาติ คือ มีอำนาจบริหารอยู่ที่ผู้ว่าการรัฐ (governor) แต่เป็นผู้ว่าการรัฐที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง มีวาระการดำรงตำแหน่งสมัยละ 6 ปี นับเป็นเวลาเท่ากับสมัยของประธานาธิบดีและก็มีข้อห้ามเช่นเดียวกับประธานาธิบดีคือไม่สามารถดำรงตำแหน่งผู้ว่าการรัฐติดต่อกันได้ ผู้ว่าการรัฐที่ว่ามานี้ก็ล้วนแต่เป็นตัวแทนของพรรคการเมืองสำคัญ และทั้ง 31 รัฐ

²⁴ http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Political_division_of_Mexico of action = edit...

ของเม็กซิโกก็มีทั้งรัฐขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่มากและรัฐขนาดเล็กที่มีพื้นที่น้อยมากต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ส่วนจำนวนประชากรในรัฐนั้นก็มทั้งรัฐขนาดใหญ่ที่มีประชากรเกือบ 15 ล้านคน กับรัฐขนาดเล็กมากที่มีประชากรเพียงไม่ถึงครึ่งล้านคน ดังนี้

รัฐที่มีประชากรมากที่สุดมีประชากร 14,007,495 คน และมีความสำคัญมาก เมืองหลวงปัจจุบันของประเทศก็เคยเป็นส่วนหนึ่งของรัฐนี้ก็คือรัฐเม็กซิโก (State of Mexico)²⁵ ในปัจจุบันมีเมืองโตลูก้า (Toluca) เป็นเมืองหลวง รัฐเม็กซิโกแห่งนี้มีเทศบาลอยู่ 125²⁶ แห่ง มีเขตพื้นที่เป็นมหานคร (metropolitan area) อยู่ 2 เขต และมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่ง²⁷ แต่พื้นที่ของรัฐกลับมีขนาดใหญ่เพียงลำดับที่ 25 ของบรรดารัฐทั้งหมด 31 รัฐ การที่มีประชากรมากนั้น ก็เพราะเป็นรัฐที่อยู่ใกล้เมืองหลวง ซึ่งเป็นเขตสหพันธ์ (Mexico City) ประชาชนตามชนบท ซึ่งอพยพจากรัฐอื่นก็อาจเข้ามาอยู่เพราะโอกาสที่จะหางานทำได้ดีกว่านั่นเอง

28

ส่วนรัฐที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ รัฐชิฮัวฮัว (Chihuahua) รัฐนี้อยู่ทางตอนเหนือสุดของประเทศ มีดินแดนบางส่วนติดกับประเทศสหรัฐอเมริกา แม้จะเป็นรัฐที่มีพื้นที่มากที่สุด แต่จำนวนประชากรกลับมีเพียง 3,241,444 คน ดูตามลำดับแล้วยังมีรัฐอื่น ๆ ที่มีประชากรมากกว่ารัฐนี้อีกถึง 8 รัฐ เมืองหลวงของรัฐก็ชื่อเดียวกับรัฐคือเมืองชิฮัวฮัว (Chihuahua)²⁸ จากรัฐจำนวน 31 รัฐ มีรัฐที่ชื่อเดียวกับเมืองหลวงของรัฐอยู่ถึง 11 รัฐเลยทีเดียว

²⁵ ประเทศนี้มีการใช้ชื่อซ้ำกันทั้งประเทศ รัฐ และ นครหลวง จึงต้องสังเกตด้วยประเทศนั้นโดยทั่วไปก็อาจเรียกว่าเม็กซิโก (Mexico) แต่รัฐนั้นก็เป็นที่รัฐเม็กซิโก (State of Mexico) และนครหลวงก็คือ มหานครเม็กซิโก (Mexico City)

²⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/LIX_Legislature_of_the_Mexican_Congress

²⁷ <http://www.mexonline.com/estado.htm>

²⁸ เพิ่งอ้าง

สำหรับรัฐที่มีประชากรน้อยที่สุดได้แก่ รัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย ซัวร์ (Baja California Sur) ซึ่งมีประชากรเพียง 517,170 คน²⁹ ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ มีเมืองลาปาซ (La Paz) เป็นเมืองหลวงของรัฐ สำหรับรัฐที่มีประชากรไม่ถึงหนึ่งล้านคนมีอยู่ด้วยกัน 4 รัฐ

รัฐที่มีพื้นที่เล็กที่สุดได้แก่ รัฐทลักซคาลา (Tlaxcala) ที่มีพื้นที่เพียง 3,991 ตารางกิโลเมตร³⁰ เมืองหลวงของรัฐนี้มีชื่อเหมือนชื่อของรัฐชื่อทลักซคาลา (Tlaxcala) ด้วย

เมื่อผู้ว่าการรัฐมาจากการเลือกตั้ง พรรคการเมืองซึ่งเป็นองค์กรการเมืองที่มีความสำคัญในการแสวงหาความชอบธรรมแห่งอำนาจจึงได้มีบทบาทกำหนดตัวผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งมาตั้งแต่หลังการปฏิวัติของเม็กซิโกเช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีและสมาชิกวุฒิสภา และในเวลาที่ผ่านมาประมาณหกทศวรรษ พรรคสถาบันปฏิวัติก็เกือบจะผูกขาดตำแหน่งผู้ว่าการรัฐทั้งหมด และประธานาธิบดีก็คือบุคคลที่ทรงอำนาจมากกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ที่จะเปิดทางให้ใครเป็นผู้ว่าการรัฐหรือบีบให้ใครพ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการรัฐได้ แต่เมื่อมีการปฏิรูปการเมืองจากการเมืองที่ค่อนข้างปิด จากที่ให้พรรคการเมืองเดียวคือ พรรคสถาบันปฏิวัติครอบงำทั้งการเมืองระดับชาติและการเมืองในระดับรัฐ ทำให้พรรคการเมืองอื่นมีโอกาสเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองชนชั้นการเลือกตั้งได้ในระดับประเทศ จึงส่งผลกระทบมาที่การเมืองในระดับรัฐด้วย

ตำแหน่งทางการเมืองในระดับรัฐที่สำคัญมากอันดับหนึ่งก็คือ “ผู้ว่าการรัฐ” ที่เดิมนั้นคนของพรรคสถาบันปฏิวัติดำรงตำแหน่งอยู่เกือบทั้งหมดได้เปลี่ยนไป พรรคการเมืองอื่นได้ส่งผู้สมัครของพรรคเข้าแข่งขัน

²⁹ เฟ็งอ้าง

³⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Tlaxcala>

และมีค่าใช้จ่ายแข่งขันเท่านั้น หากแต่ยังขณะการเลือกตั้งได้เป็นผู้ว่าการรัฐได้ในรัฐหลายแห่งด้วย ดังนี้

จากจำนวน 31 รัฐ ปรากฏว่าในปัจจุบันนี้มีผู้ว่าการรัฐที่มาจาก การเลือกตั้งเป็นของพรรคสถาบันปฏิวัติอยู่จำนวนมากกว่าครึ่งคือ จำนวน 20 รัฐ³¹ อันได้แก่ รัฐแคมเปเช (Campeche) รัฐชิฮัวฮัว (Chihuahua) รัฐควิลยา (Coahuila) รัฐโคลิมา (Colima) รัฐดูรังโก (Durango) รัฐฮิดัลโก (Hidalgo) รัฐเม็กซิโก (Mexico) รัฐนayarit (Nayarit) รัฐนูเอโวเลออน (Nuevo León) รัฐโอกซาคา (Oaxaca) รัฐปวยบลา (Puebla) รัฐควิเรตารอ (Querétaro) รัฐควินตานา รู (Quintana Roo) รัฐซานหลุยส์โปโตซี (San Luis Potosi) รัฐซินาลัว (Sinaloa) รัฐทาบาสโก (Tabasco) รัฐทามาลิปาส (Tamaulipas) รัฐทลัคซคาลา (Tlaxcala) รัฐเวราครูซ (Veracruz) และรัฐยูคาตัน (Yucatán)

30

ส่วนรัฐที่มาแบ่งตำแหน่งผู้ว่าการรัฐจากที่เหลือไปก็คือพรรคลำดับสอง ได้แก่ พรรคกิจแห่งชาติที่ชนะเลือกตั้งเป็นผู้ว่าการรัฐอยู่ 6 รัฐ คือ รัฐอากัสคาเลียนเตส (Aguascalientes) รัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย (Baja California) รัฐกวานาฮัวโต (Guanajuato) รัฐฮาลิสโก (Jalisco) รัฐโมเรโลส (Morelos) และรัฐโซโนรา (Sonora)

สำหรับพรรคอันดับสามที่ได้มีผู้ว่าการรัฐจำนวน 5 รัฐ คือ พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย รัฐดังกล่าวนี้คือ รัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย ซูริ (Baja California Sur) รัฐเชียปาส (Chiapas) รัฐแกรเรโร (Guerrero) รัฐมิชัวกัน (Michoacán) และรัฐซาคาเตคาส (Zacatecas) แต่พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยก็เป็นรองเฉพาะ จำนวนผู้ว่าการรัฐเท่านั้น เพราะที่สำคัญยิ่งก็คือพรรคนี้ชนะและได้ครองตำแหน่งนายกเทศมนตรีมหานคร

³¹ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Mexican_state_governors หน้า 1-3

เม็กซิโกที่เป็นเขตสหพันธ์อยู่ในเวลานี้³²

ดังนั้น ถ้าพิจารณาในขั้นนี้จะเห็นได้ว่า พรรคกิจแห่งชาติกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยได้ตำแหน่งประมุขของรัฐและประมุขของเมืองหลวงคือมหานครเม็กซิโก ซึ่งก็ถือว่าเป็นเมืองใหญ่ที่สำคัญเทียบเท่ารัฐมีจำนวน 6 รัฐเท่ากัน

ตำแหน่งสำคัญในรัฐนั้นนอกจากผู้ว่าการรัฐแล้ว ตำแหน่งการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งที่ไปทำหน้าที่ยังเมืองหลวงของประเทศเป็นตำแหน่งการเมืองระดับชาติที่มาจากการเลือกตั้งในแต่ละรัฐ แยกกันออกไปคือตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภากับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศ

สมาชิกวุฒิสภาของแต่ละรัฐและมหานครเม็กซิโกนั้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ว่ามีอยู่แต่ละรัฐจำนวนเท่ากันไม่ว่าจะเป็นรัฐขนาดเล็กหรือรัฐขนาดใหญ่ คือ ในอดีตมีผู้แทนรัฐละ 2 คน แต่ปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นเป็น 3 คน ทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งหมดในรัฐ แต่ได้กำหนดเพิ่มเติมว่า 2 คนแรกนั้นมาจากผู้ที่ชนะได้คะแนนสูงสุด ส่วนคนที่ 3 นั้นให้มาจากผู้สมัครของพรรคที่ได้คะแนนเป็นอันดับสอง นับว่าเป็นการจำกัดการมีสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมาจากพรรคเดียวกันในแต่ละรัฐ ทำให้พรรคการเมืองพรรคเดียวไม่สามารถผูกขาดตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาได้ทุกรัฐ และให้มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 32 คน ที่มาจากการเลือกตั้งทั่วไปทั้งประเทศ โดยแบ่งกันตามสัดส่วนในการออกเสียงทั้งประเทศของประชาชนที่ลงคะแนนให้แต่ละพรรคการเมือง³³

³² เฟ็งอ้าง

³³ http://en.wikipedia.org/wiki/LIX_Legislature_of_the_Mexican_Congress

ปัจจุบันนี้สมาชิกวุฒิสภาที่มีอยู่ในรัฐต่าง ๆ ของเม็กซิโกก็กระจายไปยังพรรคการเมืองใหญ่ ๆ ทั้ง 3 พรรค โดยพรรคสถาบันปฏิวัติมีที่นั่งมากที่สุดถึง 58 คน พรรคการเมืองที่มีที่นั่งสมาชิกวุฒิสภามากในลำดับรองลงมาได้แก่ พรรคกิจแห่งชาติซึ่งมีสมาชิก 47 คน และพรรคสุดท้ายคือพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยมีสมาชิก 15 คน³⁴ ที่เหลือเป็นของพรรคการเมืองขนาดเล็กพรรคอื่น ๆ

จากการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายเมื่อ ค.ศ. 2009 ทำให้แต่ละพรรคการเมืองมีสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระจายกันอยู่ตามรัฐต่าง ๆ ดังนี้

1. รัฐอากัสคาเลียนเตส (Aguascalientes) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 3 คนและมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ³⁵
2. รัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย (Baja California) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 8 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ³⁶
3. รัฐบาฮา คาลิฟอร์เนีย ซัวร์ (Baja California Sur) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคแรงงาน (Labour Party หรือ PT เป็นพรรคที่ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1990 พรรคนี้เป็นพันธมิตรกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย หรือ PRD ในการเลือกตั้ง

³⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Senate_of_Mexico

³⁵ <http://en.wikipedia.org/wiki/Aguascalientes>

³⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Baja_California

หลายครั้ง) 2 คนและมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คนมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย นับว่าเป็นรัฐที่มีสมาชิกรัฐสภามาจากทั้ง 3 พรรคการเมือง³⁷

4. รัฐคัมเปเช่ (Campeche) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 2 คนและมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คนมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ³⁸
5. รัฐเชียปาส (Chiapas) มีสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 3 คนมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย และพรรคสีเขียว (ที่มีชื่อเต็มว่า Ecologist Green Party of Mexico ที่ย่อว่า PVEM พรรคการเมืองพรรคนี้เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายหลัก เป็นพรรคการเมืองที่เป็นพันธมิตรกับพรรคกิจแห่งชาติต่อสู้ทางการเมืองในการแข่งขันเลือกตั้งกับพรรคสถาบันปฏิวัติมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยต้น ๆ) ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 7 คน และอีก 5 คนมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย³⁹
6. รัฐชิฮัวฮัว (Chihuahua) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คนและมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 5 คนและมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 4 คน⁴⁰

³⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Baja_California_Sur

³⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Campeche>

³⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Chiapas>

⁴⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Chihuahua>

7. รัฐควฮุยลา (Coahuila) มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 5 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 2 คน⁴¹
8. รัฐโคลิมา (Colima) มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คนและมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 2 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติเพียงพรรคเดียว⁴²
9. รัฐดูรังโก (Durango) มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 3 คน และพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน⁴³
10. รัฐกัวนาฮัวโต (Guanajuato) มีสมาชิกรัฐสภา 2 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 14 คน มาจากพรรคกิจแห่งชาติเพียงพรรคเดียว⁴⁴
11. รัฐเกรโร (Guerrero) มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในรัฐจำนวน 9 คนมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย⁴⁵

⁴¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Coahuila>

⁴² <http://en.wikipedia.org/wiki/Colima>

⁴³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Durango>

⁴⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/Guanajuato>

⁴⁵ <http://en.wikipedia.org/wiki/Guerrero>

12. รัฐฮิดัลโก (Hidalgo) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย 2 คน และมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในรัฐมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ⁴⁶ แสดงว่ารัฐนี้มีสมาชิกในรัฐสภาจากพรรคการเมืองใหญ่ทั้ง 3 พรรค
13. รัฐฮาลิสโก (Jalisco) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในรัฐจำนวน 18 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ⁴⁷
14. รัฐเม็กซิโก (Mexico) รัฐนี้มีชื่อเดียวกับเมืองหลวง มีสมาชิกวุฒิสภา 2 คนมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย และมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐนี้เป็นการแบ่งที่นั่งของ 3 พรรคการเมืองใหญ่ โดยมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย 20 คน มาจากพรรคกิจแห่งชาติ 11 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 7 คน⁴⁸ รัฐเม็กซิโกถือเป็นรัฐที่มีประชากรมากที่สุดในอันดับหนึ่ง คือมีประชากรอยู่ 14,007,495 คน จึงเป็นรัฐที่มีผู้แทนจำนวนมากที่สุดด้วยถึง 38 คน และพรรคฝ่ายค้านรัฐบาลมักจะได้ที่นั่งมากกว่าฝ่ายรัฐบาล
15. รัฐมิชัวกัน (Michoacán) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย 2 คน และมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากทั้งพรรคของการ

⁴⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Hidalgo>

⁴⁷ <http://en.wikipedia.org/wiki/Jalisco>

⁴⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Mexico>

ปฎิวัติประชาธิปไตยและพรรคกิจแห่งชาติจำนวนเท่ากันคือ
พรรคละ 9 คน⁴⁹

16. รัฐโมเรโลส (Morelos) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรค
กิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคของการปฏิวัติ 1 คน
ประชาธิปไตย 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด
5 คนมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ⁵⁰
17. รัฐนayarit (Nayarit) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคสถาบัน
ปฏิวัติ 2 คน และมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย
1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ
2 คน และมาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย 1 คน⁵¹
18. รัฐนูเอโวเลออน (Nuevo León) มีสมาชิกวุฒิสภามาจาก
พรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคของการปฏิวัติ
ประชาธิปไตย 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจาก
พรรคกิจแห่งชาติ 7 คน และมาจากพรรคของการปฏิวัติ
ประชาธิปไตย 5 คน⁵²
19. รัฐโอคซาคา (Oaxaca) มีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก
พรรคการเมืองทั้งสามพรรค พรรคละ 1 คน ได้แก่ พรรค
สถาบันปฏิวัติ พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยและพรรค
คอนเวอร์เจนซ์ (Convergence) ซึ่งเป็นพรรคเล็กที่เพิ่งตั้งขึ้น
มาเมื่อ ค.ศ. 1997 ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน

⁴⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Michoacan>

⁵⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Morelos>

⁵¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Nayarit>

⁵² http://en.wikipedia.org/wiki/Nuevo_Leon

ทั้งหมด 11 คน มาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยมากที่สุดจำนวน 7 คน มาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 2 คน และมาจากพรรคคอนเวอร์เจนซ์กับพรรคแรงงาน (PT) พรรคละ 1 คน⁵³

20. รัฐปวยเบลา (Puebla) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 12 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติที่เป็นพรรคที่ได้คะแนนอันดับสอง 4 คน⁵⁴
21. รัฐควเรทารอ (Querétaro) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 4 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ⁵⁵
22. รัฐควินตานารู (Quintana Roo) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 4 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ⁵⁶
23. รัฐซานหลุยส์โปโตซี (San Luis Potosi) สมาชิกวุฒิสภาในรัฐนี้มาจากพรรคการเมือง 3 พรรคกระจายกันไปพรรคละ 1 คนได้แก่ พรรคกิจแห่งชาติ พรรคสถาบันปฏิวัติและพรรค

⁵³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Oaxaca>

⁵⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/Puebla>

⁵⁵ [http://en.wikipedia.org/wiki/ Queretaro](http://en.wikipedia.org/wiki/Queretaro)

⁵⁶ [http://en.wikipedia.org/wiki/Quintana Roo](http://en.wikipedia.org/wiki/Quintana_Roo)

คอนเวอร์เจนซ์ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐทั้งหมด
7 คนมาจากพรรคกิจแห่งชาติ⁵⁷

24. รัฐซินาลัว (Sinaloa) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคสถาบัน
ปฏิวัติ 2 คน และมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน โดยสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรในรัฐนี้จำนวน 6 คนมาจากพรรคสถาบัน
ปฏิวัติและมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน⁵⁸
25. รัฐโซโนรา (Sonora) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรค
กิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน
ขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลับมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ
ถึง 6 คน และมาจากพรรคกิจแห่งชาติเพียงคนเดียว⁵⁹
26. รัฐทาบาสโก (Tabasco) มีสมาชิกวุฒิสภามาจากพรรคของ
การปฏิวัติประชาธิปไตย 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ
1 คน ขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 6 คนกลับมา
จากพรรคสถาบันปฏิวัติ⁶⁰
27. รัฐทามาลิปาส (Tamaulipas) มีสมาชิกวุฒิสภามาจาก
พรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน
ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐมาจากพรรคกิจแห่งชาติ
5 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 3 คน⁶¹

⁵⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/San_Luis_Potosi

⁵⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Sinaloa>

⁵⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Sonora>

⁶⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Tabasco>

⁶¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Tamaulipas>

28. **รัฐทลัคซคาลา (Tlaxcala)** มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคของการปฏิบัติประชาธิปไตย 2 คน และมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ขณะที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรในรัฐกลับมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคของการปฏิบัติประชาธิปไตย 1 คน⁶²
29. **รัฐเวราครูซ (Veracruz)** สมาชิกรัฐสภามาจากพรรคการเมือง 3 พรรค พรรคละ 1 คน ได้แก่ พรรคของการปฏิบัติประชาธิปไตย พรรคกิจแห่งชาติ และพรรคคอนเวอร์เจนซ์ ขณะที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรนั้นกลับมาจากพรรคกิจแห่งชาติมากที่สุดถึง 11 คน รองลงมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 6 คน และมาจากพรรคของการปฏิบัติประชาธิปไตยกับพรรคคอนเวอร์เจนซ์พรรคละ 2 คน จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรในรัฐเวราครูซนี้มีมากถึง 21 คน เพราะรัฐเวราครูซเป็นรัฐที่มีประชากรมากเป็นลำดับสองคือมีประชากร 7,110,214 คน⁶³
30. **รัฐยูคาตัน (Yucatan)** มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคกิจแห่งชาติ 2 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน ส่วนสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 4 คน และมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ 1 คน⁶⁴
31. **รัฐซาคาเตคาส (Zacatecas)** มีสมาชิกรัฐสภามาจากพรรคของการปฏิบัติประชาธิปไตย 2 คน และมาจากพรรคกิจแห่งชาติ 1 คน ส่วนสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรก็มาจาก

⁶² <http://en.wikipedia.org/wiki/Tlaxcala>

⁶³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Veracruz>

⁶⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/Yucatan>

พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยเช่นกัน โดยมีอยู่ 4 คน
และมาจากพรรคกิจแห่งชาติเพียงคนเดียว⁶⁵

นอกจากรัฐจำนวน 31 รัฐแล้ว มหานครเม็กซิโกซึ่งเป็นเมืองหลวง
ยังเป็นเขตปกครองพิเศษที่เสมือนรัฐเรียกว่า “เขตสหพันธ์” (Federal
District) เขตปกครองพิเศษนี้เกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติ แต่เป็นที่ตั้งของ
เมืองหลวงมาตั้งแต่ ค.ศ. 1824 โดยมีผู้ว่าการเขตที่ตั้งโดยรัฐบาลของ
สหพันธ์ และในเขตสหพันธ์นี้ก็ยังมีเทศบาลเล็ก ๆ ซึ่งมีความเป็นอิสระ
แต่อำนาจของเทศบาลเหล่านี้ถูกลดลงมาตามลำดับ เมื่อถึง ค.ศ. 1928
ก็ได้ยกเลิกเทศบาลทั้งหลายในเขตสหพันธ์ โดยให้คณะผู้ปกครองของเขต
มีอำนาจบริหารจัดการทั้งหมด⁶⁶

ตั้งแต่ ค.ศ. 1993 เป็นต้นมาได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญกำหนดให้
เมืองเม็กซิโกและเขตสหพันธ์เป็นองค์กรเดียวกัน ทำหน้าที่บริหารเขต
สหพันธ์ที่เป็นเมืองหลวงของประเทศ ต่อมาหลังจากนั้น 4 ปี รัฐบาล
สหพันธ์ก็ต้องดำเนินการตามความเรียกร้องของประชาชนในพื้นที่ให้มีการ
เลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาของเขตสหพันธ์โดยตรง⁶⁷ เมื่อหมดสมัย
ของผู้บริหารที่มาจากกาเลือกของประธานาธิบดี สิ่งที่ได้เห็นก็คือผู้ออก
เสียงเลือกตั้งในเขตสหพันธ์มักเลือกผู้บริหารเขตสหพันธ์ที่มาจาก
พรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามรัฐบาลมาตลอดจนถึงวันนี้

เขตสหพันธ์นี้แม้จะเปรียบเสมือนรัฐที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าการ
มหานครเม็กซิโกได้เองแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเขตปกครองที่ไม่ได้มีธรรมนูญ
ของรัฐเหมือนรัฐอื่นทั้ง 31 รัฐของเม็กซิโก มีเพียงกฎหมายเฉพาะเขต

⁶⁵ <http://en.wikipedia.org/wiki/Zacatecas>

⁶⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Mexico_City

⁶⁷ เฟ็งอ่าง

สหพันธ์ของตน เรียกว่า Statute of Government⁶⁸ ที่น่าสังเกตก็คือ รัฐธรรมนูญของเม็กซิโกได้บัญญัติไว้ถึงความเป็นไปได้ที่เมืองหลวงของประเทศจะย้ายไปอยู่ที่รัฐอื่นได้ และหากกรณีที่ว่านั้นเกิดขึ้น เขตสหพันธ์แห่งนี้ก็สามารถเปลี่ยนเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ได้ แต่การดำเนินการดังกล่าวคงจะมีขั้นตอนรายละเอียดอีกมาก และการบัญญัติเอาไว้ก็เพียงเพื่อที่จะแสดงถึงความเป็นไปได้มากกว่าจะกำหนดให้เป็นทางเลือก

การเมืองในเมืองหลวงหรือเขตสหพันธ์จึงเป็นการเมืองที่น่าสนใจ และมีความสำคัญมากในระดับประเทศ ตำแหน่งผู้ว่าการเขตสหพันธ์ ซึ่งบางครั้งก็มีคนเรียกว่า “นายเทศมนตรีมหานครเม็กซิโก” นั้น ถึงกับมีการกล่าวกันว่าเป็นตำแหน่งผู้ปกครองที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองลงมาจากประธานาธิบดีของประเทศเม็กซิโกเลยทีเดียว

ตำแหน่งผู้ว่าการเขตสหพันธ์ (Governor) นี้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นการทั่วไป มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี เท่ากับตำแหน่งประธานาธิบดีและผู้ว่าการรัฐทั้งหลาย และเป็นตำแหน่งที่สามารถดำรงได้เพียงสมัยเดียวเท่านั้น และเท่าที่ผ่านมายังไม่เคยเห็นอดีตผู้ว่าการเขตสหพันธ์ส่งภรรยาลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งผู้ว่าการเขตสหพันธ์เพื่อสืบทอดตำแหน่งแทน และตนจะได้ทำงานเบื้องหลัง ทั้งนี้ผู้ว่าการเขตสหพันธ์จึงเป็นหัวหน้ารัฐบาลท้องถิ่นของเมืองหลวง สามารถแต่งตั้งบุคคลเข้าร่วมทำงานบริหารเมืองได้อย่างอิสระ

แต่เขตสหพันธ์ก็มีสภาของตนเองที่มีสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งสภาของเขตสหพันธ์เป็นสภาเดียวที่มีสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนในสองลักษณะ คือ⁶⁹

⁶⁸ เฟิงอ๋าง

⁶⁹ เฟิงอ๋าง หน้า 11

ประเภทแรก เขตสหพันธ์หรือมหานครเม็กซิโกนี้ได้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 40 เขต โดยมีสมาชิกสภาทั้งหมด 40 คน แต่ละเขตมีสมาชิกสภาของมหานครเม็กซิโกหรือเขตสหพันธ์ได้เพียงคนเดียว ผู้ที่ชนะคือผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในเขตเลือกตั้งนั้นๆ

ประเภทที่สอง เขตสหพันธ์หรือมหานครเม็กซิโกทั้งพื้นที่ถือว่าเป็นเขตเลือกตั้งใหญ่เขตเดียว ประชาชนผู้มีสิทธิทั้งหมดเลือกผู้แทนประเภทสัดส่วน โดยมีบัญชีรายชื่อของพรรคจำนวน 26 ที่นั่ง

ดังนั้น จำนวนสมาชิกสภาของเขตสหพันธ์ทั้งหมดจึงมีอยู่เท่ากับ 66 คน แต่กติกาของที่นี่ก็กำหนดมิให้พรรคใดพรรคหนึ่งมีเสียงในสภาเกินกว่าร้อยละ 63⁷⁰ เพราะไม่ต้องการให้พรรคการเมืองใดมีบทบาทครอบงำสภาได้ นับเป็นการกำหนดกติกาที่มุ่งป้องกันมิให้เกิดเผด็จการแฝงได้ในระบบสภานั้นเอง

ในการเลือกตั้ง ค.ศ. 2006 พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพรรคทางแนวซ้ายได้รับความนิยมมาก ชนะเลือกตั้งในประเภทเขตเลือกตั้งเล็กถึง 31 ที่นั่งจากทั้งหมด 40 ที่นั่ง ดังนั้น จำนวนสมาชิกสภาประเภทสัดส่วนถึงแม้จะชนะมากก็ได้ที่นั่งมาเพิ่มเพียง 3 ที่นั่ง รวมแล้วได้ที่นั่งทั้งหมด 34 ที่นั่งในสภาของเขตสหพันธ์

ส่วนพรรคการเมืองอื่น ๆ ก็แบ่งที่นั่งกันไป โดยพรรคกิจแห่งชาติได้คะแนนมาเป็นลำดับที่สอง ได้ที่นั่งประเภทเขตเลือกตั้งเล็กที่เหลือ 9 เขตได้สมาชิกสภาไป 9 คน และในประเภทสัดส่วนพรรคกิจแห่งชาติก็ได้ที่นั่งไป 6 คน พรรคนี้จึงมีที่นั่งในสภาของเขตสหพันธ์รวมกัน 15 ที่นั่ง มีเสียงมากเป็นลำดับที่สอง

⁷⁰ เพิ่งอ้าง หน้า 12

พรรคสถาบันปฏิวัตินั้นนับเป็นพรรคใหญ่ที่ไม่ชนะในเขตเลือกตั้งเล็กใดใด จึงไม่มีสมาชิกสภาของเขตสหพันธ์ประเภทนี้ แต่ในประเภทสัดส่วนที่เขตสหพันธ์ทั้งเขตเป็นเขตเลือกตั้ง พรรคสถาบันปฏิวัติมีสัดส่วนคะแนนดี มีสมาชิกสภาเขตประเภทนี้ถึง 8 คน

ทั้งนี้ยังมีพรรคการเมืองอื่นที่มีส่วนแบ่งได้ที่นั่งผู้แทนประเภทสัดส่วนอีก 3 พรรค แม้จะเป็นพรรคการเมืองเล็กก็ตาม ได้แก่ พรรคแรงงาน พรรคสีเขียว และพรรคพันธมิตรใหม่ (New Alliance) ได้ที่นั่งแบ่งสรรกันไป 5, 3 และ 1 ที่นั่งตามลำดับ⁷¹

ดังกล่าวไปแล้วข้างต้นว่าตำแหน่งผู้ว่าการเขตสหพันธ์หรือนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกมีความสำคัญมาก แม้เพียงเป็นตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนได้เพียง 14 ปีก็ตาม ผู้บริหารรายแรกที่มาจากการเลือกตั้งก็คือ นายโคเตมอค คาร์เดนาส ซึ่งเป็นนักการเมืองมือเก่าที่แยกตัวออกมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ และมีความคิดไปในแนวซ้าย ดังนั้น จึงเป็นหัวหน้ารัฐบาลของเมืองหลวงรายแรกที่เป็นฝ่ายค้านของรัฐบาลสหพันธ์ ซึ่งตอนนั้นประธานาธิบดีมาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ แต่นายคาร์เดนาสก็เป็นผู้ว่าการเขตสหพันธ์อยู่ประมาณ 2 ปี จึงได้ลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดี ใน ค.ศ. 2000 ซึ่งผู้ชนะก็คือ นายฟอกซ์ จากพรรคกิจแห่งชาติ และในการเลือกตั้งผู้ว่าการเขตสหพันธ์ในปีเดียวกันนั้นเอง นายอังเดร มานูเอล โลเปซ โอบราดอร์ (Andrés Manuel López Obrador) แห่งพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย เป็นผู้ชนะ เขาเป็นผู้ว่าการเมืองหลวงของประเทศที่ได้รับความนิยมมาก จนถูกกำหนดให้เป็นผู้ทำชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในการเลือกตั้งครั้งต่อมา

การเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ. 2006 เป็นการเลือกตั้งที่น่าตื่นเต้นมาก เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใหญ่ทั้ง 3 พรรค

⁷¹ เฟิงอั่ง หน้า 12

ที่เข้าแข่งขันกันต่างมีโอกาสที่จะได้รับเลือกจากประชาชนให้เข้าดำรงตำแหน่งทั้งสิ้น ต่างจากในอดีตที่ผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติผูกขาดตำแหน่งประธานาธิบดีมานาน ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่าง ๆ เป็นเพียงตัวประกอบ การที่นายฟอกซ์ ผู้สมัครของพรรคกิจแห่งชาติสามารถชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีได้สำเร็จใน ค.ศ. 2000 ได้สะท้อนให้เห็นว่าการแข่งขันชิงชัยตำแหน่งประธานาธิบดีนั้นจะผูกขาดให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือพรรคการเมืองที่ครองตำแหน่งอยู่ในวันเลือกตั้งไม่ได้แล้ว

นายโลเปซ โอบราดอร์ เป็นนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกได้ 5 ปี ก็ลาออกเพื่อเข้าแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2006 ในนามพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย โดยเป็นการแข่งขันครั้งสำคัญของผู้สมัครจากพรรคการเมืองใหญ่ 3 พรรค แต่คู่แข่งกลายเป็นผู้สมัครของพรรคกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นพรรคของประธานาธิบดี ฟอกซ์ กับผู้สมัครของพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายโลเปซ โอบราดอร์ ได้รับคะแนนเสียงน้อยกว่านายคาลเดรอน จากพรรครัฐบาลเพียงเล็กน้อย ทำให้มีเสียงครหาว่าอาจเป็นการเลือกตั้งที่ไม่โปร่งใส และก่อให้เกิดการประท้วงใหญ่ในนครเม็กซิโกที่ไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง ทำให้การเมืองของเม็กซิโกตึงเครียดไปพักใหญ่

นายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกหรือผู้ว่าการเขตสหพันธ์คนต่อมาที่ลงสมัครรับเลือกตั้งใน พ.ศ. 2006 และชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงที่สูงก็คือ นายมาร์เซโล เอบราร์ต คาโชบอง จากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งปัจจุบันนี้นายเอบราร์ตก็เป็นนักการเมืองดาวเด่นของฝ่ายค้านที่มีคะแนนนิยมสูง และคาดว่าเขาจะลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในสมัยหน้า คือ ค.ศ. 2012 อย่างแน่นอน เมื่อเทียบเขตสหพันธ์เท่ากับรัฐ โดยในรัฐต่าง ๆ ของเม็กซิโกจะมีเทศบาลอยู่ มากบ้างน้อยบ้างตามแต่ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ จำนวนประชากร

และขนาดของพื้นที่ สำหรับเขตสหพันธ์นั้นก็มิใช่เขตปกครองเพื่อการบริหารจัดการเป็นหน่วยย่อยลงไปอีกระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่เหมือนกับเทศบาลของรัฐต่าง ๆ เพราะไม่มีความเป็นอิสระในอำนาจการบริหาร ทั้งนี้เพราะมหานครเม็กซิโกเป็นผู้จัดการให้บริการต่าง ๆ ของนครหลวงแก่ประชาชนทั้งหมด ไม่ใช่เป็นอำนาจหน้าที่ของเขตย่อยที่เรียกเป็นภาษาของเม็กซิโกว่า “Delegacions”⁷² (หรือ boroughs นั้นเอง) ปัจจุบันนี้นครเม็กซิโกแบ่งเขตบริหารออกเป็น 16 เขตย่อย มีรายชื่อดังนี้

1. อัลวาโร โอบเรกอน	(Álvaro Obregón)
2. อัซคาโปตซาลโค	(Azcapotzalco)
3. เบนีโต โฮเรซ	(Benito Juárez)
4. โคยัวคัง	(Coyoacán)
5. คัวฮิมัลปา	(Cuajimalpa)
6. โคเตมอค	(Cuauhtémoc)
7. กัสตาโว อา มาเดโร	(Gustavo A. Madero)
8. อิสตาคาลโค	(Iztacalco)
9. อิสตาปาลาปา	(Iztapalapa)
10. มัคดาเลนา คอนเตรราส	(Magdalena Contreras)
11. มิเกล ฮิดัลโก	(Miguel Hidalgo)
12. มิลปา อัลตา	(Milpa Alta)
13. ทลาโฮค	(Tláhuac)
14. ทาลาลปัน	(Tlalpan)
15. เวนุชเตียนโน คาร์รันซ่า	(Venustiano Carranza)
16. โชชิมิลโก	(Xochimilco) ⁷³

⁷² เฟิงอ้าง หน้า 12

⁷³ http://en.wikipedia.org/wiki/Bourougs_of_Mexican_Federal_District

ตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ตำแหน่งหัวหน้าเขตย่อยเหล่านี้ก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขต อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการงานก็ยังไม่ได้มีเหมือนประธานเทศบาลหรือนายกเทศมนตรีของเทศบาลในรัฐอื่น ๆ ของเม็กซิโกแต่อย่างใด

บทที่

3

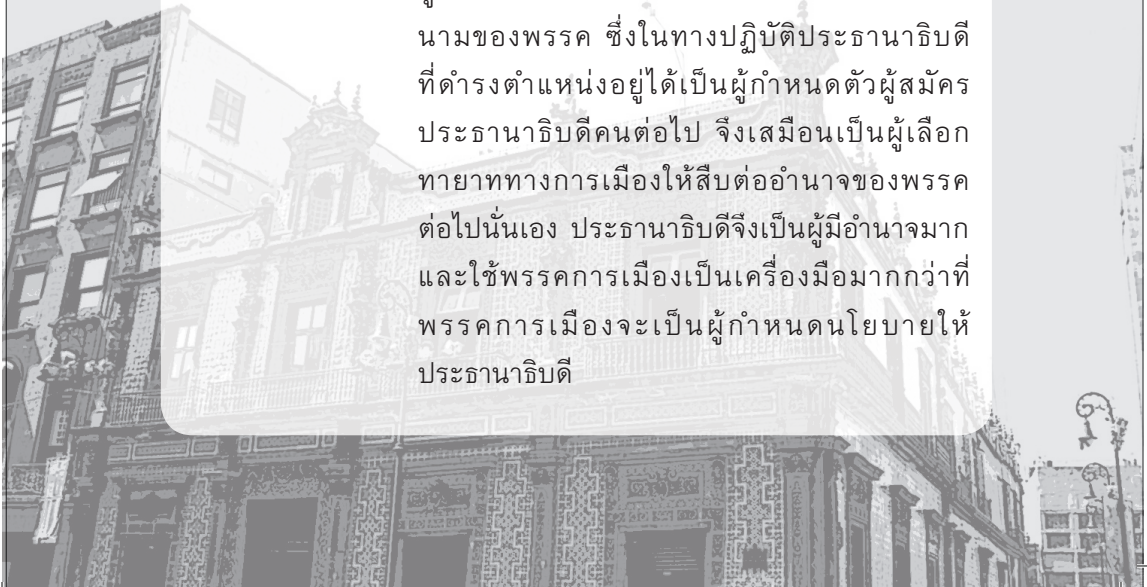
การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปใน 25 ปี

การเมืองในประเทศเม็กซิโกเป็นการเมือง
ที่ให้อำนาจแก่พรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวมา
โดยตลอด นับตั้งแต่ใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1917 คือ
ให้อำนาจแก่พรรคสถาบันปฏิวัติ และนักการเมือง
ที่มีอำนาจมากที่สุดก็คือ ประธานาธิบดี ผู้เป็นทั้ง
ประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาลดังที่ได้กล่าวมา
แล้วข้างต้นว่า ประธานาธิบดีของประเทศเม็กซิโก
มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และผู้ที่
ชนะการเลือกตั้งได้เป็นประธานาธิบดีก็คือผู้ที่ได้
รับคะแนนเสียงมากที่สุดนับเป็นอันดับที่หนึ่ง โดย
ไม่จำเป็นต้องได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของ
ผู้มาออกเสียงเลือกตั้ง และประธานาธิบดีก็
สามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียวในระยะ
เวลา 6 ปี

ที่ผ่านมาพรรคสถาบันปฏิวัติได้เป็นผู้กำหนด
ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดีใน
นามของพรรค ซึ่งในทางปฏิบัติประธานาธิบดี
ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ได้เป็นผู้กำหนดตัวผู้สมัคร
ประธานาธิบดีคนต่อไป จึงเสมือนเป็นผู้เลือก
ทายาททางการเมืองให้สืบทอดอำนาจของพรรค
ต่อไปนั่นเอง ประธานาธิบดีจึงเป็นผู้มีอำนาจมาก
และใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือมากกว่าที่
พรรคการเมืองจะเป็นผู้กำหนดนโยบายให้
ประธานาธิบดี

รูปแบบการปกครองของประเทศเม็กซิโก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยรัฐ 31 รัฐและเขตสหพันธ์อันเป็นที่ตั้งของนครหลวงคือ นครเม็กซิโก นั้นได้ให้ประชาชนเลือกตั้งผู้ว่าการรัฐ รวมทั้งผู้ว่าการเขตสหพันธ์หรือนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกเอง ซึ่งแต่ก่อนมาจากการแต่งตั้ง

ผู้ว่าการรัฐนั้นแม้จะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่พรรคการเมืองก็เข้าไปมีบทบาทในการเลือกตั้ง และในทางปฏิบัติในอดีตที่ผ่านมา ประธานาธิบดีก็จะเป็นผู้กำหนดตัวผู้ว่าการรัฐที่พรรคจะส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง และผู้ว่าการรัฐก็มักจะต้องฟังเสียงประธานาธิบดี เพราะต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐบาลกลางเป็นจำนวนมากที่จะเอามาใช้บริหารจัดการเพื่อให้บริการประชาชนในรัฐของตน การที่จะอาศัยเพียงรายได้จากรัฐของตนเองเท่านั้นไม่มีทางเพียงพอได้ ผู้ว่าการรัฐที่ไม่เชื่อฟังประธานาธิบดีก็จะถูกบีบในเรื่องเงินงบประมาณ อันมีผลทำให้ไม่สามารถจัดบริการสาธารณะให้ประชาชนได้ตามที่แถลงนโยบายไว้

มาถึงในระดับเทศบาลที่ประธานสภาเทศบาลหรือนายกเทศมนตรีของเทศบาลนั้นก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญก็ให้ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการงานในเทศบาล แต่การที่ต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐของตน ทำให้ต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ว่าการรัฐ และต้องพึ่งงบประมาณจากรัฐบาลสหพันธ์ด้วย ดังนั้นจึงมักจะเชื่อฟังและทำตามประธานาธิบดีหรือรัฐบาลสหพันธ์สั่งลงมา

จนอาจกล่าวได้ว่าเมื่อการเมืองระดับชาติอยู่ในอำนาจของพรรคสถาบันปฏิวัติแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวมานานมากกว่า 50 ปี การเมืองในระดับรัฐและในระดับเทศบาลก็จึงอยู่ในอำนาจของพรรคสถาบันปฏิวัติด้วยเช่นเดียวกัน ในช่วงเวลาเดียวกันในทศวรรษ ค.ศ. 1960 นั้นจากเทศบาลทั้งหมดจำนวนมากกว่า 2,000 แห่งมีเทศบาลเพียงสองแห่ง

เท่านั้นที่ฝ่ายค้านรัฐบาลได้ชัยชนะเป็นผู้บริหาร⁷⁴ ดังนั้น การพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลนั้นจึงแปรเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงการเมืองระดับชาติเป็นสำคัญนั่นเอง

การเมืองระดับชาติที่มีรูปแบบประชาธิปไตยที่พรรคสถาบันปฏิวัติเพียงพรรคเดียวครอบงำการเมือง คุมทั้งอำนาจบริหารและนิติบัญญัติ มีพรรคฝ่ายค้านอย่างพรรคกิจแห่งชาติที่ตั้งขึ้นมาใน ค.ศ. 1939 ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งลงสนามเข้าแข่งขันบ้าง แต่ก็ไม่มีโอกาสที่จะชนะ เมื่อมาถึงทศวรรษ ค.ศ. 1970 จึงมีเสียงเรียกร้องให้ปฏิรูประบบการเลือกตั้งโดยนำเอาระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนเข้ามาใช้ เพื่อให้พรรคฝ่ายค้านที่เป็นผู้แพ้เพราะมีเสียงสนับสนุนน้อยได้มีที่นั่งในสภา เพื่อเป็นปากเสียงให้ประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งบ้างตามสัดส่วนคะแนนเสียงที่ได้ การเรียกร้องที่เปิดเผยเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองแบบ “พรรคนำ” พรรคเดียวที่เวลานั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามมา

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อ ค.ศ. 1988 ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการเมืองเม็กซิโกที่พรรคสถาบันปฏิวัติ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลักที่ครอบงำการเมืองและครองอำนาจรัฐกำหนดตัวผู้ปกครองและนโยบายของรัฐมาตลอดเวลา 60 ปีถูกท้าทาย แต่การเป็นการท้าทายที่มีที่มาจากความขัดแย้งในพรรคสถาบันปฏิวัติที่เริ่มมาตั้งแต่ ค.ศ. 1986 สองปีก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีของประเทศ

ความขัดแย้งเริ่มเห็นได้ชัดขึ้นเมื่อนายโคเตมอค คาร์เดนาส ผู้ซึ่งเป็นนักการเมืองคนสำคัญของพรรคคนหนึ่ง เขาเป็นอดีตผู้ว่าการรัฐมิชัวกัน (Michoacán) และเป็นบุตรชายของอดีตประธานาธิบดีของพรรคสถาบันปฏิวัติได้ร่วมกับพรรคพวกก่อตั้ง “Democratic Current” เป็น

⁷⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Mexico. หน้า 6

กลุ่มขึ้นมาในพรรคสถาบันปฏิวัติ และวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลของประธานาธิบดีเดอ ลา แมดริด (De la Madrid) ที่มีนโยบายลดรายจ่ายในโครงการสงเคราะห์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เองงบประมาณไปใช้จ่ายในการชำระหนี้ต่างประเทศ การที่กลุ่มของนายคาร์เดนาส ซึ่งเป็นกลุ่มของพวกที่มีความคิดไปในแนวซ้ายก่อตั้งกลุ่มอย่างชัดเจนและออกมาวิจารณ์รัฐบาลรุนแรง ทำให้คนในกลุ่มถูกขับไล่ออกจากพรรค ผู้ที่ถูกขับไล่จึงได้ร่วมกันตั้งแนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Front) ขึ้นมาได้ในปี ค.ศ. 1987⁷⁵ นับเป็นปีก่อนที่จะมีการเลือกตั้งประธานาธิบดี

52 ปีถัดมาพรรคสถาบันปฏิวัติจึงเจอคู่แข่งชั้นสำคัญในการเลือกตั้งประธานาธิบดีนอกเหนือไปจากผู้สมัครจากพรรคกิจแห่งชาติอีกคนหนึ่งคือ นายคาร์เดนาส ที่มีแนวร่วมกับพันธมิตรฝ่ายซ้ายสนับสนุน ปรากฏว่าการเลือกตั้ง เมื่อ ค.ศ. 1988 กลายเป็นการเลือกตั้งที่ไม่เรียบร้อย เพราะแม้ผู้จัดการเลือกตั้ง คือ กระทรวงมหาดไทยจะประกาศรับรองว่าผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติ นายคาร์ลอส ซาลินาส เดอ กอร์ตารี (Carlos Salinas de Gortari) จะเป็นผู้ชนะได้คะแนนเสียงร้อยละ 50.89 ก็ตาม ในขณะที่ประกาศว่า นายคาร์เดนาส ได้คะแนนร้อยละ 32⁷⁶ เท่านั้น

ที่ว่าเป็นการเลือกตั้งไม่เรียบร้อยก็เนื่องจากการประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการเป็นไปอย่างล่าช้าผิดปกติ นายคาร์เดนาสได้อ้างว่าตนชนะ และมีกรกล่าวหาว่าเหตุที่มีการประกาศผลล่าช้าก็เพราะมีการเข้าไปดำเนินการกับการนับคะแนนเสียง แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอ้างเหตุระบบคอมพิวเตอร์เสีย จึงทำให้มีการประกาศผลการเลือกตั้งล่าช้าออกไป มิใช่เหตุอื่น

⁷⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Institutional_Revolutionary_Party

⁷⁶ เพิ่งอ้าง

การประท้วงว่าการเลือกตั้งไม่เรียบร้อยนั้นมิได้มีเพียงแต่นายคาร์เดนาส เท่านั้น ผู้สมัครอื่นอย่างนายคลูธิเออร์ (Clouthier) และพวกก็อ้างว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายชนะ ผู้สมัครทั้งหลายต่างพากันไปประท้วงที่หน้ากระทรวงมหาดไทยและที่อื่น ๆ อีกด้วย⁷⁷ การทำหายที่รุนแรงนั้นเคยมีมาบ้างแล้วในอดีต แต่รัฐบาลและผู้นำของพรรคสถาบันปฏิวัติก็ได้เผชิญและก้าวพ้นมาได้ โดยรักษาอำนาจเป็นรัฐบาลได้สืบมา แต่การทำหายในการเลือกตั้ง ค.ศ. 1988 และมีการประท้วงผลการเลือกตั้งต่อมา ถึงขนาดผู้สมัครฝ่ายค้านที่ได้คะแนนเสียงเป็นอันดับสาม ได้รวมตัวกับนักการเมืองตั้ง “รัฐบาลเงา” ขึ้นโดยไม่เลิกรา ทำให้ประธานาธิบดีซาลินาส ต้องดำเนินการปรับปรุงการปกครองเพื่อหวังจะดึงการสนับสนุนจากประชาชนกลับมาสู่พรรคสถาบันปฏิวัติของตน

หลังจากประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส เข้ารับตำแหน่งประมาถ 1 ปี ใน ค.ศ. 1989 รัฐบาลได้ตั้งโครงการ “National Solidarity Program” ขึ้นมา⁷⁸ ที่น่าสังเกตก็คือโครงการนี้เป็นโครงการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ที่ทำให้รัฐบาลสามารถจ่ายเงินอุดหนุนโดยตรงไปให้เทศบาลต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องผ่านรัฐที่เทศบาลนั้นตั้งอยู่ ที่ผ่าน ๆ มานั้น รัฐบาลก็ได้เป็นผู้อุปถัมภ์สำคัญแก่เทศบาลและรัฐมาอยู่แล้ว แต่เงินที่อุดหนุนนั้นผ่านรัฐ เป็นการให้ความอุปถัมภ์แก่รัฐและให้รัฐคือผู้ว่าการรัฐไปดูแลอุปถัมภ์แก่เทศบาลต่อไปอีกทอดหนึ่ง อันเป็นการมอบความอุปถัมภ์ไปตามลำดับเช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งผู้ปกครองในระดับรัฐและระดับท้องถิ่นที่มอบหมายการกำหนดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งกันไปตามลำดับ

ฉะนั้น การกำหนดให้รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนตรงไปยังท้องถิ่น ในสมัยของประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ดังกล่าวนี้นี้ จึงแสดงถึงความ

⁷⁷ เฟ็งอ้าง

⁷⁸ เฟ็งอ้าง

มุ่งหมายที่ต้องการจะระดมความสนับสนุนจากผู้นำเทศบาลโดยตรงนั่นเอง เพราะเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างสุดที่มีอิสระในการดูแลท้องถิ่น และผู้บริหารก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ในท้องถิ่นเองย่อมใกล้ชิดกับประชาชนมาก รัฐบาลหรือผู้ปกครองในระดับชาติควรมีบทบาทอุปถัมภ์ “ให้” โดยตรง ไม่ควรจะต้องผ่านทางรัฐหรือผู้ว่าการรัฐ

เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นระดับเทศบาลของเม็กซิโกนี้ ในอดีตที่ผ่านมาอาจถูกมองข้ามโดยรัฐบาลและนักการเมืองระดับชาติอยู่เป็นเวลานาน แต่ตั้งแต่ ค.ศ. 1977 ผู้นำของพรรคสถาบันปฏิวัติในรัฐบาลและสภา ก็ได้หันมาคำนึงถึงการเมืองในระดับท้องถิ่นคือเทศบาลมากขึ้น และจากการผลักดันให้มีการปฏิรูปการเมืองที่เริ่มจากกฎหมายเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับเทศบาลก็เป็นการเลือกตั้งแบบสัดส่วนก็ถูกเริ่มนำไปใช้ในการเลือกตั้งเทศบาลตั้งแต่ ค.ศ. 1979 ด้วย แต่ยังไม่ได้ใช้กับเทศบาลทุกแห่ง ประเด็นสำคัญที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงไปใช้การเลือกตั้งแบบสัดส่วน ก็เพื่อคือมุ่งหมายให้เน้นคะแนนของผู้ออกเสียงในเขตรวมกันทั้งหมดเพื่อกำหนดสัดส่วนของที่นั่งสมาชิกสภาเทศบาลด้วย เพื่อให้ฝ่ายที่ได้รับเสียงข้างน้อยมีโอกาสได้ที่นั่งตามสัดส่วนของคะแนนเสียงในสภาเทศบาลด้วย ซึ่งเป็นการลอกเลียนแบบการเลือกตั้งสภาระดับชาติ และในปี ค.ศ. 1983 ในการเลือกตั้งเทศบาลครั้งถัดมาก็ได้ขยายการเลือกตั้งแบบสัดส่วนไปยังทุกเทศบาล

การดำเนินการปฏิรูปการเมืองของประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส นั้นดูเหมือนเป็นเรื่องที่อาจมีคนมองว่าเป็นปัญหาการเมืองใกล้ตัว ตนเองได้เข้ามาเป็นประธานาธิบดีท่ามกลางความคลางแคลงใจของประชาชนจำนวนมาก แม้ันับผลการเลือกตั้งที่ทางการประกาศก็จะเห็นว่าได้คะแนนเสียงเกินกว่าครึ่งไม่มาก ชั่วร้ายยังมีคนเชื่อว่าเขาไม่ได้ชนะเลือกตั้งด้วย ดังนั้นเขาจึงมุ่งหมายที่จะดำเนินการปฏิรูปการเมือง เป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนมา

สนับสนุนตัวเขาในทันที เพื่อที่ตลอดสมัยการทำงาน เขาจะได้บริหารประเทศได้

สำหรับการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนั้น นอกจากจะเป็นความตั้งใจที่มุ่งไปยังชนชั้นล่างของสังคม ซึ่งเป็นคนจำนวนมากที่ถูกกละเลยมาเป็นเวลานาน ก็กำลังได้รับการปลุกเร้าจากนักการเมืองฝ่ายซ้ายที่ได้รวมตัวกันเป็นแนวร่วมถึงขนาดส่งผู้สมัครเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในครั้งนี้อ และมีไม่ใช่ว่าตัวชิงที่ไร้ชื่อซึ่งมีคะแนนสนับสนุนน้อย หากแต่เป็นผู้เข้าชิงชัยที่มีชื่อเสียง ครอบครัวเคยมีบทบาทสำคัญ และในการเลือกตั้งก็ได้รับคะแนนเสียงจากประชาชนที่เชื่อได้ว่ามาจากคนชั้นล่างในสังคมจำนวนมาก แตกต่างจากผู้สมัครจากพรรคกิจแห่งชาติที่เป็นพรรคฝ่ายขวาที่ส่งผู้สมัครมาหลายครั้ง แต่ก็ไม่ได้คะแนนเสียงมากจนมีความหมายเท่าใดนัก

การปฏิรูปการเมืองของนายซาลินาส ในปี ค.ศ. 1989 ที่มุ่งการปฏิรูปท้องถิ่นด้วยนั้นก็มีที่มา เพราะเป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากประธานาธิบดีเดอ ลา แมตริต ที่เป็นประธานาธิบดีคนก่อนหน้า การเปลี่ยนแปลงในสมัยนายเดอ ลา แมตริต เป็นประธานาธิบดีนั้น ก่อนที่จะมีการปรับปรุงกฎหมายเลือกตั้งอย่างทั่วไประหว่างนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่มีต่อการเมืองการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของเม็กซิโกเกิดขึ้นในความคิดของผู้นำระดับประมุขของประเทศเม็กซิโกมาแล้ว

เวน คอร์เนลิอุส⁷⁹ ได้ระบุว่าเมื่อ นายเดอ ลา แมตริต เข้ามาเป็นประธานาธิบดี เขาได้วางนโยบายที่สำคัญและแตกต่างจากผู้นำในอดีตต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นในเทศบาลคือ การยอมรับชัยชนะของผู้สมัครฝ่ายค้านในการเลือกตั้งของเทศบาลตามผลการเลือกตั้งที่ออกมา ในอดีตนั้นแม้จะมีนายกเทศมนตรีจำนวนน้อยมากน่าจะไม่เกินสองสามคนที่ไม่ใช่ผู้สมัครจาก

⁷⁹ อ้างใน Roderic Ai Camp, 5th ed., *Politics in Mexico: The Democratic Consolidation* (New York: Oxford University Press, 2007), 204.

พรรคสถาบันปฏิวัติที่ชนะเลือกตั้ง แต่ก็ไม่สามารถบริหารได้เนื่องจากมีแรงบีบจากระดับบนที่มาจากทั้งรัฐและรัฐบาลของสหพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้บริหารงานไม่ได้ การบีบที่เห็นชัดก็คือเรื่องการให้เงินอุดหนุน

ผลของการเปลี่ยนความคิดและการยอมรับฝ่ายค้านให้มีที่ยืนได้ในการเมืองระดับท้องถิ่น จึงทำให้เวน คอร์เนลิอุส ได้บันทึกเอาไว้ดีกว่าในช่วง 10 เดือนแรกของการเลือกตั้งเทศบาล ซึ่งก็คือการเลือกตั้งเทศบาลครั้งแรกที่ภายหลังจาก นายเดอ ลา แมตริตขึ้นดำรงตำแหน่งนั้น ผู้สมัครเข้าแข่งขันของพรรคฝ่ายค้านจึงได้รับชัยชนะเป็นนายกเทศมนตรีของเมืองใหญ่ถึง 7 เมือง⁸⁰ และเมืองหลวงของรัฐต่าง ๆ ถึง 5 แห่ง รวมถึงเมืองเซียวแดด โฮเรช เมืองสำคัญที่ติดกับเขตแดนของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเมืองใหญ่และมีปัญหามากในปัจจุบันนี้

การปฏิรูปเกี่ยวกับท้องถิ่นโดยการแก้กฎหมายเกิดขึ้นอย่างจริงจังโดยนายเดอ ลา แมตริตได้เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญของประเทศในมาตรา 115 อย่างเร่งด่วนภายหลังจากเข้ารับตำแหน่งได้ไม่นาน ต้นปีถัดมาในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1984 การแก้ไขมาตรา 115 ก็ได้รับสัตยาบันจากรัฐต่าง ๆ และประกาศใช้มีผลบังคับ ทำให้เทศบาลต่าง ๆ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวมากขึ้น ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ของเทศบาลเอง รายได้จากภาษีทรัพย์สินและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ก็ตกมาเป็นของเทศบาล โดยเทศบาลสามารถกำหนดงานบริการที่ตนเองต้องจัดให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล และออกกฎเกณฑ์ในการบริหารงานของตนเอง⁸¹

⁸⁰ เฟ็งอ้าง

⁸¹ http://books.google.co.th/book?id_aGAz_XLHx_UC&P หน้า 110

นอกจากแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตราที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นแล้ว ต่อมาไม่นานประธานาธิบดี เดอ ลา เมดริดก็ได้ตั้ง “ศูนย์การศึกษาเทศบาลแห่งชาติ” (National Center for Municipal Studies) เพื่อเป็นองค์กรของรัฐบาลในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิรูปเทศบาล⁸² ศูนย์การศึกษาแห่งนี้ได้มีบทบาททางวิชาการต่อมา แม้จะมีการปรับเปลี่ยนชื่อไปบ้างแต่ก็ยังเป็นองค์กรที่สนับสนุนทางด้านการศึกษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส มุ่งปฏิรูปการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่นนั้นมีที่มาจากประธานาธิบดีคนก่อนหน้าที่ได้ดำเนินการไว้บ้างแล้ว และในฐานะทายาททางการเมืองที่ได้รับการเลือกโดยนายเดอ ลา เมดริด ก็ย่อมเป็นผู้ที่รับรู้เรื่องราวเป็นอย่างดี การดำเนินการต่อเนื่องไปจึงมิใช่เรื่องบังเอิญแต่อย่างใด

สำหรับการที่ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ประกาศจะปฏิรูปการเมืองทำให้ชาวสะฮาดนั้น เมื่อเขาธิบดีตำแหน่งแล้วก็ไม่ได้อำนาจ โดยได้เริ่มจัดการกับนักการเมืองของพรรคสถาบันปฏิวัติที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อราษฎร์บังหลวงและที่ใช้อำนาจผิดๆ และนายคาร์ลอส ซาลินาส ก็เร่งให้รัฐสภาผ่านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งรัฐสภาสามารถผ่านกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งฉบับใหม่ได้ในวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 1990⁸³ เวลาเพียงครึ่งปีหลังที่เขาได้เข้ามาเป็นประธานาธิบดีนับว่าเป็นการดำเนินการที่รวดเร็วมาก

กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งฉบับแก้ไขใหม่ เมื่อ ค.ศ. 1990 นั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่เห็นได้ชัดถึงความแตกต่างจากเดิมที่ทำให้เกิดองค์กรใหม่มาดูแลการเลือกตั้ง ได้แก่

⁸² เฟิงอ้าง

⁸³ Michael G., “Political Reform in Mexico : Salina’s Other Revolution” ใน http://www.heritage.org/research/reports/1991/10/political_reform

1. สถาบันการเลือกตั้งสหพันธ์ (Federal Electoral Institute หรือในภาษาของเขาใช้ตัวย่อว่า IFE) ซึ่งมีคณะกรรมการที่เป็นกลาง ไม่สังกัดพรรคการเมืองใดมาเป็นผู้ดูแลจัดการเลือกตั้งทั้งหมดแทน กระทรวงมหาดไทย อันเป็นความพยายามที่จะทำให้ปลอดอำนาจ นักการเมืองนั่นเอง

2. ศาลเลือกตั้งสหพันธ์ (Federal Electoral Tribunal) ทำหน้าที่ ตัดสินความขัดแย้งและการร้องเรียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง⁸⁴

การปฏิรูปที่กำหนดองค์กรการบริหารจัดการเลือกตั้ง และองค์กร ที่จะเป็นผู้ให้ข้อยุติข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นก็เพื่อแก้ไขปัญหา ที่เคยปรากฏมาแล้วในการเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 1988 ที่นาย คาร์ลอส ซาลินาส เเชิญ นับว่าเป็นการแก้ปัญหามาตรังตรงจุด กฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้งฉบับใหม่นี้ได้รับการสนับสนุนจากนักการเมือง ทั้งหลายในรัฐสภา รวมทั้งพรรคการเมืองฝ่ายค้านด้วย แต่มี พรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยคือพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงมีเสียงสนับสนุนถึงร้อยละ 80 ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะการแก้ไขนี้แสดงออกมาว่าอย่างน้อยที่สุดการจัดการเลือกตั้งควรพ้น อำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยที่นักการเมืองของรัฐบาลคือรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำกับดูแลอยู่มาเป็นหน่วยงานพิเศษดูแล และศาลเลือกตั้งก็เป็นทางเลือกใหม่ในการหาข้อยุติข้อพิพาทการเลือกตั้ง ที่ดีกว่าเดิม

ที่จริงการปฏิรูปการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเลือกตั้งของ ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส นั้นก็เป็นการต่อยอดการปรับปรุงการ เลือกตั้งที่เคยมีมาแล้วในสมัยของ นายเดอ ลา แมดริต ประธานาธิบดี คนก่อนนี้ ทั้งนี้ประธานาธิบดีเดอ ลา แมดริต ได้เสนอกฎหมายเกี่ยวกับ

⁸⁴ เฟิงอ่าง

การเลือกตั้งใน ค.ศ. 1986 กฎหมายฉบับนี้ผ่านรัฐสภาออกมาใช้ครั้งแรกในการเลือกตั้ง ค.ศ. 1988 ซึ่งก็คือการเลือกตั้งที่นายคาร์ลอส ซาลินาส ลงแข่งขันและชนะนั่นเอง กฎหมายเลือกตั้ง ค.ศ. 1986 มีสาระสำคัญอยู่ 6 ประการดังนี้⁸⁵

1. พรรคการเมืองใดที่ได้เสียงข้างมากจากประชาชนเพียงใดก็ตาม ก็จะได้รับคะแนนเสียงทั้งหมดได้ไม่เกินร้อยละ 70 ของที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร
2. จำนวนเขตเลือกตั้งเล็กที่มีผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคนนั้น แบ่งออกได้เป็นจำนวน 300 เขต จึงมีจำนวนผู้แทนราษฎรได้ 300 คน
3. จำนวนผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งแบบสัดส่วนให้เพิ่มจำนวนจาก 100 คน มาเป็น 200 คน
4. พรรคการเมืองฝ่ายค้านอาจได้รับคะแนนเสียงถึงร้อยละ 40 ของที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร แม้จะไม่ได้ชนะเลือกตั้งเขตเลือกตั้งเล็กเลยก็ตาม
5. พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงมากเป็นอันดับหนึ่ง จะได้รับที่นั่งสมาชิกสภาประเภทสัดส่วนข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร
6. เปลี่ยนแปลงการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเลือกพร้อมกันทั้งหมดทุก 6 ปี มาเป็นการเลือกตั้งครั้งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดทุก 3 ปี

⁸⁵ อังแล้ว, Rederic Ai Camp. หน้า 204-205

ในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ก็ต่อยอดจากนักการเมืองอาวุโสร่วมพรรคของเขา คือ นายเดอ ลา แมดริด ทำไว้ด้วยพอสมควร มีการกล่าวกันว่าประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ได้เคยกล่าวว่า “กระจายอำนาจคือสร้างประชาธิปไตย” (To decentralize is to democratize)⁸⁶ ฉะนั้นเมื่อนายคาร์ลอส ซาลินาส ดำเนินการปฏิรูปการเมืองเพื่อทำให้การเมืองของเม็กซิโกเป็นประชาธิปไตยมากกว่าที่เคยเป็นการดำเนินการอย่างแท้จริง ในเรื่องกระจายอำนาจจึงต้องทำไปพร้อมกัน เป็นสิ่งที่คู่กันจะแยกทำกันไม่ได้

ภารกิจงานของท้องถิ่นของเทศบาลในเม็กซิโกนั้นแต่เดิมเป็นเรื่องการให้บริการประเภท “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี มีการเก็บขยะ” เป็นหลัก เทศบาลที่ไม่ได้จัดบริการสาธารณะมากก็ยังประสบปัญหาจากการขาดแคลนงบประมาณ

60

เมื่อมาถึงสมัยของประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส เขามุ่งกระจายอำนาจและหน้าที่ในการให้บริการด้านอื่นที่ทางรัฐบาลสหพันธรัฐดูแลและทำอยู่ไปให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น งานโดยมากก็ตกไปเป็นของรัฐ งานที่กล่าวถึงในตอนนั้นมีเรื่องการศึกษา การสาธารณสุข กับงานดูแลสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุ แต่การจะกระจายงานออกไปให้รัฐและเทศบาล ในการนี้ส่วนกลางก็ต้องคิดเรื่องการกระจายเงินงบประมาณด้วยว่าจะทำอย่างไร ฉะนั้นการกระจายอำนาจก็อาจสร้างปัญหาให้แก่เทศบาลเข้าไปอีก

แต่ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ก็ได้เตรียมการในเรื่องเงินไว้พร้อมกันไป จะเห็นได้ว่า ใน ค.ศ. 1990 ได้มีการจัดตั้งกองทุน⁸⁷ เพื่อสนับสนุนเทศบาลขึ้นเรียกว่า “Solidarity Municipal Fund” กองทุนนี้เป็นการสนับสนุนเทศบาลในการดำเนินโครงการใหม่ ๆ ที่เทศบาลจะให้

⁸⁶ อ้างแล้ว <http://books.google.co.th/books?> หน้า 111

⁸⁷ เพิ่งอ้าง หน้า 112

บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน ดังปรากฏว่าในช่วงระยะเวลา 6 ปี ในวาระที่นายคาร์ลอส ซาลินาส เป็นประธานาธิบดี กองทุนนี้ได้สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลทั้งหลายไม่น้อยกว่า 113,000 โครงการให้งบประมาณไปทำงานให้บริการประชาชนเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนกว่าแสนโครงการที่มาจากเทศบาลถึง 2,341 แห่ง⁸⁸ คิดเป็นอัตราร้อยละ 97 ของจำนวนเทศบาลทั้งหมด จึงนับว่าเป็นการแสดงออกถึงความตั้งใจของเขาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

นอกจากนี้ก็ยังมีความ “โครงการร้อยบุรี” (100 Cities Program) ที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายสนับสนุนเทศบาลขนาดกลาง แต่เทศบาลเหล่านี้ยังมีปัญหาเพราะไม่มีศักยภาพเพียงพอ ส่วนกลางโดยรัฐบาลสหพันธ์ต้องเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนทั้งในด้านการฝึกอบรมและการสนับสนุนทางเทคนิคให้เทศบาลสามารถแก้ปัญหาการขยายตัวของเทศบาลกับการบริการใหม่ ๆ ได้ทันทั่วถึง ซึ่งก็เป็นผลดีทำให้เทศบาลที่เข้าร่วมโครงการมีถึง 116 แห่ง⁸⁹ แต่ถ้าเทียบกับจำนวนเทศบาลที่มีอยู่ก็ยังไม่มาก กระนั้นก็ได้สะท้อนให้เห็นว่าประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจอยู่พอสมควร

ที่จริงการดำเนินการปฏิรูปการเมืองทั้งหมดของประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาสนั้นก็มีความเสี่ยงติดอยู่ว่าเขาอาจไม่ได้ตั้งใจอย่างจริงจังด้วยตัวเขาเอง แต่ถูกบีบบังคับจากสถานการณ์นอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่เม็กซิโกเผชิญอยู่ ทำให้เม็กซิโกต้องการทำข้อตกลงเรื่องการค้าเสรีในอเมริกาเหนือในช่วงเวลานั้น การสร้างประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องทางการเมืองที่ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ต้องดำเนินการเพื่อลดแรงต่อต้าน

⁸⁸ เพิ่งอ้าง

⁸⁹ เพิ่งอ้าง หน้า 113

เม็กซิโกจากสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการทำข้อตกลงระหว่างประเทศที่ว่าเป็น และเพื่อให้การทำข้อตกลงดำเนินไปได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตาม หากการแก้กฎหมายเลือกตั้งทำให้การเมืองเม็กซิโก เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น การมุ่งมั่นให้มีการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับในสังคมประชาธิปไตยนอกประเทศนั้นอาจมีแรงบีบจากการเมืองต่างประเทศได้ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจหรือการปฏิรูปการเมืองเทศบาลนั้น น่าจะมาจากความตั้งใจของประธานาธิบดี คาร์ลอส ซาลินาส เอง และเป็นเรื่องที่พรรคสถาบันปฏิวัติเองต้องการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ลงไปคูมวอลชนเบื่องล่าง เพราะประชาชนในเทศบาลต่างๆ เคยถูกมองข้ามมาก่อน และการเมืองที่กำหนดจากเบื้องบนของพรรคลงไปอาจถึงเวลาที่ต้องเปลี่ยนแปลงเพราะล้าสมัย ฉะนั้นการปฏิรูปการเมืองท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องการเมืองภายในประเทศเท่านั้นเอง

62

การปฏิรูปการเมืองที่ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ได้ดำเนินการอย่างฉับพลัน มีผลออกมาให้เห็นหลายเรื่องภายในเวลาก่อน 3 ปี ดังนั้นจึงทำให้พรรคสถาบันปฏิวัติได้รับความนิยมจากประชาชนลดลง จนสูญเสียเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และไม่สามารถผูกขาดเสียงทั้งหมดในวุฒิสภาได้ หากแต่พรรคสถาบันปฏิวัติกลับมาได้รับชัยชนะใหม่ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากลางสมัยของประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส คือในการออกเสียงเลือกตั้ง ค.ศ. 1991 โดยกลับมาครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ได้ที่นั่งทั้งหมดถึง 320 เสียง⁹⁰ ทั้งนี้ก็เป็นเพราะประชาชนกลับมาให้ความนิยมต่อตัวประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส เป็นสำคัญ อันเนื่องมาจากงานปฏิรูปการเมืองของเขาเอง

ประธานาธิบดีคนต่อมาที่ได้รับเลือกตั้งสืบตำแหน่งจาก นาย คาร์ลอส ซาลินาส ก็คือประธานาธิบดีเซดีลโย (Zedillo) จากพรรค

⁹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Mexico

สถาบันปฎิวัติ ที่ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีในการเลือกตั้ง ค.ศ. 1994 ด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 50.2 ของคะแนนทั้งหมด ในการแข่งขันครั้งนี้ พรรคการเมืองใหญ่ 3 พรรค คือ นอกจากพรรคสถาบันปฎิวัติแล้วก็มี พรรคกิจแห่งชาติที่ผู้สมัคร คือ นายเฟอร์นันเดซ เดอ เซวัลโยส (Fernandez de Cevallos) ซึ่งได้คะแนนมาอันดับที่สองได้คะแนนร้อยละ 26.7 และพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยที่นายคาร์ดินาส เป็นผู้สมัคร แต่คะแนนนิยมกลับลดลงไปได้ที่สามด้วยคะแนนเพียงร้อยละ 17.1 เท่านั้น⁹¹ แต่ถึงนายเซดีลโยชนะการเลือกตั้ง แต่ก็ได้คะแนนต่ำกว่าที่อดีตประธานาธิบดีของพรรคสถาบันปฎิวัติเคยได้มา

นายเซดีลโยนั้นถูกดึงตัวเข้ามาเป็นผู้สมัครของพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยอย่างฉุกฉลิว เพราะผู้สมัครที่พรรคเลือกไว้ก่อนหน้านี้ถูกลอบสังหารขณะหาเสียง จึงทำให้ประธานาธิบดีคาร์ลอส ซาลินาส ต้องเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีอีกเป็นครั้งที่สอง เขาจึงเลือกนักเศรษฐศาสตร์ที่ร่วมในรัฐบาลของเขาที่ดูแลทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาเป็นผู้สมัครแทนผู้ที่ถูกลอบสังหาร โดยมีความเห็นในตอนนั้นว่าเม็กซิโกเองก็กำลังเผชิญกับความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ การได้หัวหน้ารัฐบาลเป็นนักเศรษฐศาสตร์จึงน่าจะเหมาะสมกับภาวะของบ้านเมือง

แต่การเลือกตั้งที่มีการแข่งขันกันอย่างดุเดือด และการเลือกตั้งที่มีความโปร่งใสมากขึ้น เนื่องมาจากการปฏิรูปทางการเมืองที่มีมาก่อนหน้านั้น ทำให้ประธานาธิบดีเซดีลโยต้องดำเนินการปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศต่ออย่างไม่มีทางเลือก สภาพทางการเมืองที่เขาได้เห็นมาในช่วงทศวรรษก่อนหน้านั้น ทำให้เขาต้องหาทางดึงประชาชนที่เคยสนับสนุนพรรคสถาบันปฎิวัติกลับมา ซึ่งเขาได้เคยเห็นมาแล้วว่าการปฏิรูปที่นายคาร์ลอส ซาลินาส ดำเนินการมานั้น แม้จะยังไม่สามารถดึง

⁹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Mexico

ผู้สนับสนุนกลับมาอยู่กับพรรคสถาบันปฏิวัติได้เหมือนเดิมก็ตาม แต่ก็ยังสามารถยับยั้งการเปลี่ยนใจของผู้สนับสนุนเอาไว้ได้ ดังที่เขาเองยังคงรักษาตำแหน่งประธานาธิบดีไว้ให้พรรคได้

ดังนั้น ประธานาธิบดีเซดิลโยจึงเดินทางปฏิรูปการเมืองต่อไป ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในระดับท้องถิ่นที่สำคัญก็คือการให้ความเป็นอิสระแก่ผู้ปกครองนครหลวงของประเทศ ปรากฏว่าใน ค.ศ. 1997⁹² มหานครเม็กซิโกปกครองตนเอง โดยประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ว่าการเขตสหพันธ์หรือมหานครเม็กซิโก มีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปีได้เพียงสมัยเดียว โดยมหานครเม็กซิโกนี้มีสภาของมหานครเป็นสภาเดี่ยวที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งเหมือนกันดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เพราะเดิมนั้นเป็นอำนาจของประธานาธิบดีที่จะแต่งตั้งนายกเทศมนตรีมหานครแห่งนี้ และเป็นตำแหน่งเทียบเท่ารัฐมนตรี แต่ก็อยู่ในอาณัติของประธานาธิบดี โดยประธานาธิบดีจะเลือกใครก็ได้ การเปลี่ยนแปลงให้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง มีความมุ่งหมายก็คือให้เป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระของตัวเอง เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น แต่ก็ถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญที่สุดในประเทศ

ที่สำคัญก็เป็นการคลายอำนาจออกไปทั้ๆ ที่รู้ว่า ผู้ที่จะชนะการเลือกตั้งนั้นน่าจะเป็นนักการเมืองฝ่ายค้านนั่นเอง และผู้ชนะเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกคนแรกที่มาจากการเลือกตั้งก็คือ นายโคเตมอค คาร์เดนาส อดีตผู้ว่าการรัฐ และอดีตผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันเป็นประธานาธิบดีมาแล้วถึงสองครั้งนั่นเอง ฉะนั้น การปล่อยให้เขตสหพันธ์ที่เป็นมหานครเป็นท้องถิ่นอิสระ มิได้ทำให้พรรคสถาบันปฏิวัติได้ความนิยมเพิ่มขึ้นจากประชาชนในนครหลวงแต่อย่างใด

⁹² http://en.wikipedia.org/wiki/Mexico_City

ทัศนะของท้องถิ่นเองในสมัยของประธานาธิบดีเซดิลโย ได้มีความเคลื่อนไหวจากท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนายกเทศมนตรีของเมืองใหญ่ๆ ที่ได้เรียกร้องในเรื่องกระจายอำนาจ เพราะต้องการให้รัฐบาลสหพันธ์กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมากขึ้น ถ้าดูการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นย้อนหลังไปสักสิบปีก็จะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจเป็นเรื่องที่รัฐบาลสหพันธ์หรือรัฐบาลกลางเป็นผู้ริเริ่ม แต่สิบปีผ่านไปพร้อมกับการปฏิวัติการเมืองที่ได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง กระนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงในองค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งในระดับรัฐและระดับเทศบาลมากทีเดียว

ผู้บริหารท้องถิ่นทั้งระดับรัฐและระดับเทศบาลที่เคยผูกขาดโดยพรรคสถาบันปฏิวัติที่ส่งคนของพรรคในรัฐและในท้องถิ่นลงสมัคร และประกันว่าจะได้ชัยชนะได้เป็นผู้ปกครองรัฐ ผู้บริหารเทศบาลมาเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษจึงมีการเปลี่ยนแปลงไป ผลของการปฏิรูปการเมืองระดับชาติและการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 115 เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นก็เกิดการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและเรื่องอื่น ๆ ที่เปลี่ยนไปก็ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในระดับรัฐและระดับเทศบาล ปี ค.ศ. 1983 สมัยของประธานาธิบดีเดอ ลา แมดริด ในการเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาลจึงปรากฏว่าพรรคอื่นนอกจากพรรคสถาบันปฏิวัติชนะการเลือกตั้งของเทศบาลที่เป็นที่ตั้งของเมืองสำคัญของประเทศหลายเทศบาล⁹³ และใน ค.ศ. 1989 ก็เป็นครั้งแรกที่ผู้สมัครของพรรคอื่นได้รับชัยชนะเป็นผู้ว่าการรัฐ นั่นคือผู้สมัครของพรรคกิจแห่งชาติที่ได้รับชัยชนะที่รัฐฮาวายคาลิฟอร์เนีย⁹⁴ ฉะนั้นเสียงเรียกร้องความเป็นอิสระจากรัฐจึงดังขึ้นเรื่อย ๆ

⁹³ Merilee S. Grindle, **Going Local: Decentralization, Democratization, and the Promise of Good Governance** (Princeton: Princeton University Press, 2007), 35.

⁹⁴ เฟ็งอ่าง

การปฏิรูปที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญอีกด้านหนึ่งในสมัยประธานาธิบดีเซดิลโยนั้นเป็นเรื่องการเงินการคลังที่ทำให้รัฐและเทศบาลได้รับเงินอุดหนุนหรือรายได้จากภาษีท้องถิ่นมากขึ้น ดังปรากฏว่า ใน ค.ศ. 1996 ได้มีการออกกฎหมายเพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่รัฐจากเดิมร้อยละ 18.5 ของเงินรายได้ของสหพันธ์ เป็นร้อยละ 20 คล้ายกับกรณีของประเทศไทยที่เมื่อมีกฎหมายกระจายอำนาจและมุ่งที่จะกระจายงานและคนไปให้แก่ท้องถิ่นก็ได้กำหนดไว้ในกฎหมายให้หน่วยปกครองท้องถิ่นจะต้องได้รายได้รวมเป็นอัตราส่วนร้อยละของเงินงบประมาณแผ่นดิน สำหรับประเทศเม็กซิโกนี้ นอกจากเพิ่มสัดส่วนเงินอุดหนุนให้รัฐแล้ว ยังยอมให้รัฐกำหนดภาษีประเภทใหม่ขึ้นมาได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้สนองต่อการกระจายภาระงานด้านสาธารณสุขไปให้รัฐเป็นผู้บริหารจัดการในเบื้องต้น

66

ส่วนเทศบาลนั้นในปีถัดมา ค.ศ. 1997 ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการคลังที่กำหนดประเภทของเงินที่จะใช้จ่ายสำหรับเทศบาล อันเป็นที่รู้จักกันดีในนาม “Ramo 33” ในกฎหมายงบประมาณ ทำให้มีเงินทุนที่จะให้เทศบาลนำไปสร้างบริการพื้นฐานด้านสังคมให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล⁹⁵

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้นำสำคัญของพรรคสถาบันปฏิวัติและประธานาธิบดีเซดิลโยจะพยายามปฏิรูปการเมืองทั้งระดับบนคือระดับชาติและระดับล่างคือระดับท้องถิ่น เพื่อดึงความสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปให้กลับมาสนับสนุนพรรคสถาบันปฏิวัติอย่างเต็มกำลังแล้วก็ตาม แต่เป็นการกระทำที่มองไปก็เสมือนว่า “หลีกเลียงไม่ได้” และที่ร้ายกว่านั้นอาจดำเนินการล่าช้าไป เพราะในการเลือกตั้งสมาชิกสภา ใน ค.ศ. 1997 อันเป็นการเลือกตั้งกลางสมัยประธานาธิบดีเซดิลโย ปรากฏว่าพรรคสถาบันปฏิวัติที่ครองเสียงข้างมากอยู่ก่อนการเลือกตั้งก็ไม่ได้คุมเสียง

⁹⁵ เฟิงอ่าง

ข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และไม่มีพรรคการเมืองใดได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร⁹⁶

การเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2000 กลายเป็นการเลือกตั้งประวัติศาสตร์ของศตวรรษ หลังการปฏิวัติในเม็กซิโกเมื่อ ค.ศ. 1917 เมื่อผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติฝ่ายแพ้แก่คู่ต่อสู้ สูญเสียตำแหน่งประธานาธิบดีผู้เป็นประมุขของประเทศและหัวหน้ารัฐบาลให้แก่พรรคฝ่ายค้าน คือ พรรคกิจแห่งชาติ นายวินเซนเต ฟอกซ์ อดีตผู้ว่าการรัฐชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 43 ของผู้ออกเสียงทั้งหมด ชนะผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติ นายฟรังซิสโก ลาบาสติดา (Francisco Labastida) ที่ได้คะแนนเสียงร้อยละ 36 ของผู้ออกเสียง ผู้ที่ได้คะแนนเป็นที่สามคือผู้สมัครของพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย และขณะที่ยังมีการถกกันเรื่องคะแนนเสียง⁹⁷ ประธานาธิบดีเซดิลโย ก็ได้ยอมรับคะแนนที่คนของพรรคสถาบันปฏิวัติฝ่ายแพ้ไม่ได้เป็นประธานาธิบดีเป็นครั้งแรกตั้งแต่ก่อตั้งพรรคมานาน

เมื่อการเมืองระดับชาติมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนตัวผู้ปกครองรัฐจากคนของพรรคสถาบันปฏิวัติ มาเป็นผู้ว่าการรัฐที่มาจากพรรคการเมืองอื่นได้เป็นจำนวนหลายรัฐ โดยกระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ดีขึ้นกับการเปลี่ยนตัวผู้บริหารเทศบาลจากคนของพรรคสถาบันปฏิวัติที่ผูกขาดตำแหน่งมานาน มาเป็นนายกเทศมนตรีที่มาจากพรรคการเมืองอื่นผ่านกระบวนการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงทำให้การที่ผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นที่ไม่ใช่คนของพรรคสถาบันปฏิวัติชนะการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนได้เป็นประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของประเทศและเป็นหัวหน้ารัฐบาล

⁹⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Mexico

⁹⁷ เพิ่งอ้าง

สิ่งที่น่าพิจารณาก็คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาหลังการเลือกตั้ง ค.ศ. 2000 นั้น มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีความพยายามที่จะปฏิรูป การเมืองที่มีผลไปถึงท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลอย่างไรบ้างใน ประเทศเม็กซิโก ปรากฏว่าในสมัยของประธานาธิบดีฟอกซ์นั้น การดำเนินการ เพื่อปฏิรูปประเทศของพรรคกิจแห่งชาติ กลับไม่ได้มีการดำเนินการ มากนักแม้จะได้แถลงยืนยันเอาไว้หลังเข้ารับตำแหน่ง และพยายามที่จะ ดำเนินการด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเงินการคลัง และเรื่องไฟฟ้า ที่เป็น เช่นนี้เพราะพรรคกิจแห่งชาติของประธานาธิบดีฟอกซ์ไม่ได้คุมเสียงข้างมาก ในรัฐสภา⁹⁸ พรรคสถาบันปฏิวัตินั้นแม้จะพ่ายแพ้ในตำแหน่งประธานาธิบดี ก็ยังมีเสียงในสภาอยู่มาก และพรรคการเมืองลำดับที่สามอย่างพรรคของ การปฏิวัติประชาธิปไตยก็ไม่ได้ร่วมมือกับรัฐบาล เพราะในการแข่งขัน ชิงตำแหน่งประธานาธิบดี ค.ศ. 2000 ก็เป็นพรรคคู่แข่ง และคนของพรรค กิจแห่งชาติที่เข้ามาทำงานในรัฐบาลก็ขาดประสบการณ์ที่จะเจรจาต่อรอง กับนักการเมืองมือเก่าของพรรคสถาบันปฏิวัติในรัฐสภา เพื่อผลักดันให้ กฎหมายที่จำเป็นผ่านรัฐสภาไปตามแผนของการปฏิรูปได้

ทั้งนี้ การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นภายหลังทั้งในระดับรัฐและ ระดับเทศบาลก็ไม่ปรากฏว่าของพรรคกิจแห่งชาติจะมีโอกาสมากขึ้นกว่า เดิมมากอย่างที่มีการคาดหมายกัน เพราะในรัฐส่วนใหญ่แล้ว พรรค สถาบันปฏิวัติก็ยังรักษาตำแหน่งผู้ว่าการรัฐไว้ให้คนของพรรคได้มากกว่า พรรคกิจแห่งชาติต้องเสียตำแหน่งผู้ว่าการรัฐบางแห่งที่ได้มาจากการ เลือกตั้งคราวก่อนคืนให้แก่พรรคสถาบันปฏิวัติ และบางแห่งพรรคของการ ปฏิวัติประชาธิปไตยก็กลับชนะการเลือกตั้งได้ตำแหน่งผู้ว่าการรัฐไป รวมถึงนายกเทศมนตรีในเทศบาลแทนที่จะเป็นของคนของพรรคกิจแห่งชาติ

⁹⁸ ดู Michael O'Boyle, "Elgram future : Fox face daunting obstacles on reform package in make-or-break year for disappointing presidency" Business Mexico (Jan 1, 2004) ใน <http://www.thefreelibrary.com/El-gram-future>.

ครั้นมาถึงการเลือกตั้งกลางสมัยประธานาธิบดีฟอกซ์ใน ค.ศ. 2003 พรรคกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลก็พยายามระดมกำลังที่จะสู้ แต่ระยะเวลาครึ่งสมัยของรัฐบาลของพรรคกิจแห่งชาติที่นำโดยประธานาธิบดีฟอกซ์ ที่ชนะเลือกตั้งมาใน ค.ศ. 2000 กลับเป็นฝ่ายแพ้ เพราะผลงานของรัฐบาลเอง รัฐบาลของประธานาธิบดีฟอกซ์ไม่สามารถผลักดันกฎหมายสำคัญที่ต้องการผ่านรัฐสภาได้ การทำงานของรัฐบาลจึงไม่ต้องตาต้องใจประชาชน ผลการเลือกตั้งกลางสมัย จึงเห็นได้ว่าประชาชนได้หันกลับไปนิยมพรรคสถาบันปฏิวัติ เพราะอาจคิดว่าพรรคสถาบันปฏิวัติเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาบ้านเมืองได้ดีกว่า

ภายหลังการเลือกตั้งกลางสมัย ค.ศ. 2003 การดำเนินนโยบายของรัฐบาลประธานาธิบดีฟอกซ์สามารถดำเนินการได้ยาก พรรคกิจแห่งชาติจึงมุ่งเตรียมการไปสู่การเลือกตั้งประธานาธิบดีสมัยต่อไปใน ค.ศ. 2006 รวมทั้งมุ่งแข่งขันเพื่อให้ได้เสียงในรัฐสภามากขึ้นด้วย การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลจึงเป็นการประคองตัว แก้ปัญหาเฉพาะหน้าของประเทศ มุ่งมั่นแก้ปัญหาของพรรคและพยายามสร้างภาพลักษณ์ของพรรคให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนมากขึ้น

ต่อมาเมื่อความนิยมของประชาชนที่มีต่อตัวนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโก คือ นายโลเปซ โอบราดอร์ จากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ปรากฏขึ้นมา รัฐบาลของพรรคกิจแห่งชาติก็ต้องหันมาให้ความสนใจและหาทางสกัดกั้นนายโอบราดอร์ เพราะทราบว่าคุณแข่งขันชิงชัยตำแหน่งประธานาธิบดีในคราวหน้านั้นคือ นายโอบราดอร์ นักการเมืองหนุ่มไฟแรงจากนครหลวงของประเทศนี้เอง เพราะผลการสำรวจคะแนนนิยมของนายโอบราดอร์ ที่เคยตามหลังนายคาลเดรอน ของพรรคกิจแห่งชาตินั้นได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนมาตีเสมอและนำไปข้างในปี ค.ศ. 2005 ถึงขนาดรัฐบาลโดยความร่วมมือกับพรรคสถาบันปฏิวัติในสภาแจ้งข้อกล่าวหานายโอบราดอร์ว่าดำเนินการไม่ชอบในฐานะนายกเทศมนตรี

มหานครเม็กซิโก เพื่อขจัดให้พ้นทาง แต่นายโอบราดอร์ไม่ยอมถอยและได้ลาออกไปลงแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2006 ท่ามกลางเสียงสนับสนุนอย่างมากของประชาชน

การเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ. 2006 ที่หลายคนคิดว่า นายโอบราดอร์ ผู้สมัครจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยโดยคล้ายกันกับกรณี นายฟอกซ์ คือสามารถชนะพรรคที่ครองอำนาจได้ อันเป็นการเปิดทางเพื่อการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง การแข่งขันครั้งนี้จึงเป็นการแข่งขันระหว่างผู้สมัครสองคนจากฝ่ายรัฐบาลได้แก่ นายคาลเดรอน ของพรรคกิจแห่งชาติที่ต้องการรักษาตำแหน่งไว้ให้พรรค กับนายโอบราดอร์ ผู้ทำชิงจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย แต่ผลการแข่งขันปรากฏว่านายคาลเดรอนของพรรครัฐบาลเป็นฝ่ายชนะ และถือว่าเป็นการชนะที่หวุดหวิดมาก เพราะชนะด้วยคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละหนึ่ง แต่ชนะเพียงร้อยละ 0.58⁹⁹ ทำให้นายโอบราดอร์และพวกไม่ยอมรับผลการนับคะแนน และต้องการให้มีการนับคะแนนใหม่ ซึ่งคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งที่เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามผลของการปฏิรูปการเมืองที่ผ่านมา ได้ยืนยันไม่ยอมรับนับคะแนนใหม่ทั้งหมด และให้นายคาลเดรอนเป็นผู้ชนะ โดยนายโอบราดอร์และพวกไม่ยอมรับผลเลือกตั้ง ได้จัดการประท้วง หากแต่ทางผู้สมัครของพรรคสถาบันปฏิวัติ นายโรแบร์โต มาตราโซ ได้ประกาศยอมรับการพ่ายแพ้ของตน

ฉะนั้น การขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีคนที่ 36 ของเม็กซิโก ของนายคาลเดรอน จึงเริ่มต้นด้วยการประท้วงของฝ่ายตรงข้าม และคะแนนที่นำมาสู่ชัยชนะก็น้อยมากเพียง 243,943 เสียงของประชาชนเท่านั้นเอง จึงเป็นการเริ่มต้นของรัฐบาลใหม่ที่ไม่ค่อยมีเสถียรภาพและที่สำคัญเสียงจากประชาชนที่ไม่ยอมรับและไม่ได้เสียงจำนวนมากนั้นอยู่ที่นครหลวงของ

⁹⁹ http://electionresources.org/mx/index_en_html

ประเทศ ที่ตั้งรัฐบาลที่มหานครเม็กซิโกนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ประธานาธิบดี คาลเดรอน จึงต้องมุ่งมั่นสร้างความเข้มแข็งให้แก่รัฐบาลของตนเสียก่อน เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในนครหลวงยอมรับ จึงยังไม่มีอะไรใหม่ ซึ่งภายหลังจากบริหารประเทศได้ 1 ปี ประธานาธิบดีคาลเดรอนก็ได้รับคำชมว่า สามารถทำให้รัฐบาลของเขาเข้มแข็งขึ้นมาได้ โดยเฉพาะประธานาธิบดี คาลเดรอนเองก็ได้รับการยอมรับมากขึ้น และเมื่อดำรงตำแหน่งผ่านการ เลือกตั้งกลางสมัยใน ค.ศ. 2009 มาแล้ว ประธานาธิบดีคาลเดรอนจึงได้ เสนอแนะการปฏิรูปการเมืองขึ้นมาให้เห็นชัด

ข้อเสนอในการปฏิรูปการเมืองของคาลเดรอนนั้นมีประเด็นใหญ่ ๆ อยู่ 5 ประเด็น

ประเด็นแรก ก็คือให้มีการเลือกตั้งรอบที่สองขึ้น หากผลการ เลือกตั้งในรอบแรกคะแนนเสียงที่ได้ไม่เป็นคะแนนเสียงที่ชนะเด็ดขาด

ประเด็นที่สอง ให้มีผู้สมัครที่ลงสมัครอิสระได้

ประเด็นที่สาม ลดขนาดของรัฐสภาลง นั่นก็คือลดจำนวนสมาชิก สภา

ประเด็นที่สี่ ยอมให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิก รัฐสภาได้ซ้ำอีก

ประเด็นที่ห้า ให้จัดให้มีระบบการออกเสียงลงประชามติ¹⁰⁰

จากข้อเสนอสำคัญที่เกี่ยวกับการเมืองโดยตรงนี้จะเห็นได้ว่าเรื่อง แรกนั้นเป็นเรื่องที่ประธานาธิบดีคาลเดรอนประสบมาด้วยตัวเองโดยตรง

¹⁰⁰ “President Felipe Calderon Proposes Ambitions Electoral And Political Reforms” ใน <http://www.thefreelibrary.com/PRESIDEN+FELIPE+CALDERON+PROPOSES+A...>

เพราะเขาเป็นประธานาธิบดีที่ชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2006 มาด้วยคะแนนเสียงเพียงร้อยละ 36 น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเสียงที่ประชาชนมาออกเสียงเลือกตั้ง จึงดูเหมือนว่าเป็นประธานาธิบดีที่มาจากเสียงข้างน้อยของประชาชน ซึ่งเมื่อเขาได้บริหารประเทศมาในปีที่ 4 ได้มีการสำรวจความนิยมของเขา หนังสือ The Christian Science Monitor ของสหรัฐอเมริกา ได้รายงานว่าการสำรวจของบริษัท Buendia & Laredo ที่ในนครเม็กซิโก ประธานาธิบดีผู้นี้ได้รับคะแนนการยอมรับของมหาชนมากถึงร้อยละ 57¹⁰¹ และการที่เขาได้รับคะแนนต่ำกว่าครึ่ง จึงเป็นการยากในการเริ่มทำงาน ดังนั้นเขาจึงต้องการให้มีการเลือกตั้งสองรอบเกิดขึ้นเพื่อให้ชัดเจนว่าผู้ชนะจากหนึ่งในสองอันดับแรกที่ทำให้ประชาชนมาออกเสียงในรอบสองเป็นการตัดสินที่เด็ดขาด

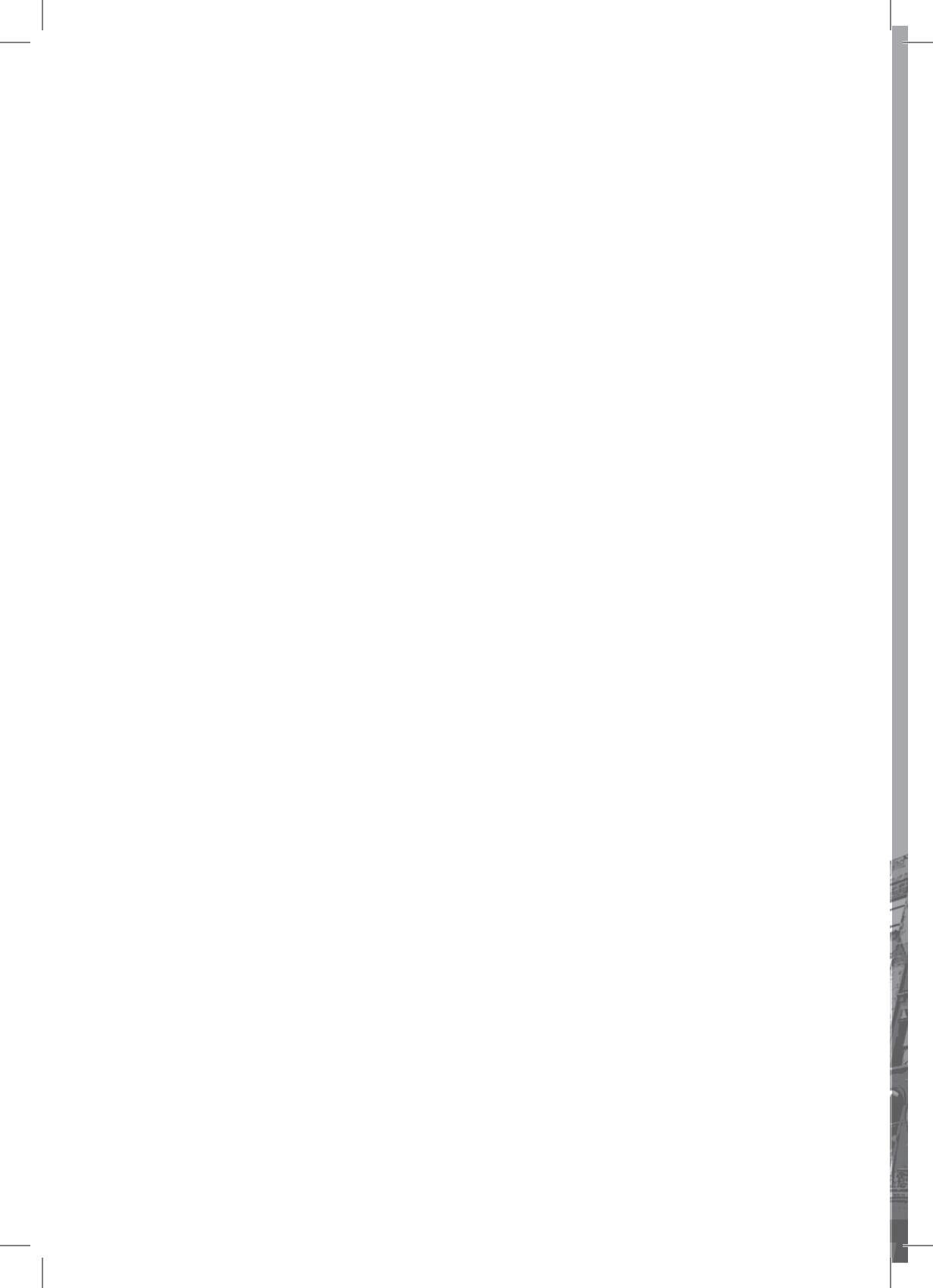
ข้อเสนอนี้ถ้าพิจารณาให้ดีก็เป็นความพยายามของพรรคกิจแห่งชาติที่คิดว่าการเลือกตั้งประธานาธิบดีในคราวต่อไป และการเลือกตั้งตำแหน่งผู้บริหารในการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นนั้น โอกาสที่ผู้สมัครที่ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่งจะได้คะแนนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงจะมีอยู่จำนวนมาก และถ้ามีการเลือก 2 รอบ โอกาสที่พรรคกิจแห่งชาติของเขากับพรรคสถาบันปฏิวัติที่จะมีโอกาสชนะก็มีมากกว่า เพราะเป็นพรรคที่ไปในแนวอนุรักษ์นิยมคล้ายกัน คะแนนของประชาชนผู้ออกเสียงในรอบที่สองที่ต้องเลือกระหว่างฝ่ายขวากับฝ่ายซ้ายอย่างผู้สมัครของพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ก็จะทำให้พรรคฝ่ายอนุรักษ์นิยมมีแนวโน้มที่จะชนะมากกว่าหากได้ไปแข่งขันกับผู้สมัครจากฝ่ายซ้าย

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญและเป็นการเปลี่ยนหลักการของการเล่นการเมืองในประเทศเม็กซิโกเลยก็คือการยอมให้ผู้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว

¹⁰¹ <http://www.csmonitor.com/World/American/2010/0901/Felipe-Calderon-marks-four...>

ลงสมัครรับเลือกตั้งซ้ำได้ เพราะตลอดเวลาภายหลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1917 ของเม็กซิโกแล้วได้ยึดหลักการให้ดำรงตำแหน่งเพียงสมัยเดียวมาโดยตลอด และนอกจากตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาแล้ว ยังมุ่งไปที่ตำแหน่งผู้บริหารในระดับท้องถิ่นอย่างเทศบาลโดยเฉพาะด้วย

ข้อเสนอในการปฏิรูปการเมืองของประธานาธิบดีคาลเดรอน โดยรวมนั้นนับเป็นข้อเสนอที่ดี และน่าจะได้พิจารณาดำเนินการ ซึ่งในขั้นแรกก็มีเสียงสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองต่างพรรคด้วย เพราะการปฏิรูปการเมืองนั้นเมื่อมีใครเสนอก็นักการเมืองจะรีบออกมาปฏิเสธ แต่มักจะเกี่ยงกันในระยะเอียด จึงขอดูรายละเอียดเสียก่อน แต่ที่น่าสังเกตก็คือเวลาที่ประธานาธิบดีคาลเดรอนอยู่ในตำแหน่งเหลือเพียง 2 ปีเท่านั้น และประธานาธิบดีก็ถูกกำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียว ปีสุดท้ายที่อยู่ในตำแหน่งจึงเป็นปีที่อ่อนแอ เพราะตั้งแต่ต้นปีผู้สมัครคนใหม่ก็จะปรากฏตัวหาเสียง และการเลือกตั้งที่รู้ผลก็จะปรากฏผลแน่ชัดก่อนสิ้นปีประมาณ 3 เดือน ฉะนั้น ระยะเวลา 3 เดือนสุดท้ายจึงเป็นเวลา “เบียดงอย” หรือทำอะไรไม่ได้แล้วของประธานาธิบดีในตำแหน่งนั่นเอง จึงมีเสียงจากผู้ทำงานในบริษัทที่ติดตามสำรวจความคิดของคนเม็กซิโกมาและมีความเข้าใจการเมืองเม็กซิโกดีพอสมควรมีความเห็นว่าข้อเสนอทั้งหมดคงจะไม่ผ่านในสมัยของประธานาธิบดีคาลเดรอน

บทที่

4

ผลกระทบต่อการเมืองท้องถิ่น

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น ที่นักการเมืองที่ไม่ใช่สมาชิกพรรคสถาบันปฏิวัติได้ ชัยชนะในการเลือกตั้งเทศบาลขึ้นหลายแห่ง ในอดีตนั้นผู้สมัครของพรรคกิจแห่งชาติ คือ นาย มานูเอล ตอร์เรส เซรานิยา (Manuel Torres Serrania) เป็นคนแรกของพรรคการเมืองอื่นที่ได้รับชัยชนะได้เป็นนายกเทศมนตรีในปี ค.ศ. 1947 ที่เมืองควิโรกา (Quiroga) ในรัฐมิชัวกัน¹⁰² แต่ ระยะเวลาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1980 นั้น คนของพรรคการเมืองอื่นคือของพรรคกิจแห่งชาติและ ต่อมาคนของพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ก็ชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีหลายคน และสามารถอยู่บริหารงานเทศบาลได้ ดังจะเห็น ได้ว่าตั้งแต่สมัยของประธานาธิบดีเดอ ลา แมดริค ของพรรคสถาบันปฏิวัติมีการยอมรับชัยชนะของ พรรคอื่นในการเลือกตั้งของเทศบาลหลายแห่ง

การเลือกตั้งในระดับเทศบาลของเม็กซิโก ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาอาจเป็นที่สนใจของประชาชน น้อย เพราะการผูกขาดอำนาจทางการเมืองจาก เบื้องบนมาครอบงำอยู่ แต่การเมืองที่เปิดตั้งแต่ ค.ศ. 1985 เป็นต้นมา การแข่งขันเข้าชิงตำแหน่ง

¹⁰² [http://en.wikipedia.org/wiki/National Action Party \(Mexico\)](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_(Mexico))

นายกเทศมนตรีเพื่อบริหารเทศบาลก็มีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พรรคการเมืองได้ให้ความสำคัญที่จะสรรหาผู้สมัครเข้าแข่งขัน เมื่อมีการแข่งขันมาก การนำเสนอนโยบายเพื่อสนองต่อความต้องการต่อประชาชน ในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่จะต้องมาควบคู่กัน ผู้สมัครต่างให้สัญญาที่จะจัดบริการที่ดีขึ้นในเทศบาล ฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปลดปล่อยทางการเมืองที่ประชาชนในเขตเทศบาลจะมีโอกาสเลือกนักการเมืองหรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครมาให้เลือกได้มากกว่านั้น ย่อมส่งผลต่อการเลือกนโยบายและบริการสาธารณะที่จะได้รับตามมาภายหลังการเลือกตั้งด้วย

เมื่อให้สัญญากับประชาชนเอาไว้แล้ว ผู้ชนะการเลือกตั้งมาเป็นนายกเทศมนตรีก็ต้องรักษาสัญญา แม้ว่าจะดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวและต้องเว้นว่างไปก่อนก็ตาม แต่การที่จะให้บริการได้ตามที่สัญญานั้นเทศบาลต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลสหพันธ์ ในอดีตนั้นรัฐบาลสหพันธ์ได้ให้การสนับสนุนแก่เทศบาลอย่างมาก เป็นที่รู้กันว่ารายได้ที่เทศบาลสามารถหาได้เองนั้นมีเพียงร้อยละ 20 ของงบประมาณที่ใช้เท่านั้น ต่อมาเมื่อมีภารกิจที่รัฐบาลกลางถ่ายโอนมาให้ท้องถิ่นจัดให้บริการด้านต่าง ๆ มากขึ้น งบประมาณที่จะใช้จ่ายก็มากขึ้น ในด้านนี้เทศบาลจะหวังพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลสหพันธ์แต่ด้านเดียวไม่ได้ รายได้จากที่เทศบาลสามารถหามาได้ตามกฎหมายก็จะต้องเพิ่มขึ้นด้วย

การเพิ่มรายได้ของเทศบาลเองนั้นก็หมายความว่า เทศบาลต้องออกเทศบัญญัติเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีของเทศบาลรายการเดิมให้มากขึ้น หรือเก็บภาษีรายการใหม่เพิ่มขึ้นมา ซึ่งการจัดเก็บภาษีเพื่อเพิ่มรายได้นี้เป็นภาระกระทำที่ผู้บริหารท้องถิ่นในประเทศที่กำลังพัฒนามักลังเลที่จะทำ เพราะกลัวเสียคะแนนนิยมในการเลือกตั้ง แต่เมื่อจำเป็นต้องทำก็อาจไม่มีทางเลือก และผลของการเก็บภาษีเพิ่มหรือเพิ่มรายการภาษีของเทศบาลก็จะมีผลทำให้ประชาชนในเทศบาลเรียกร้องการบริการสาธารณะที่ดีขึ้น

และมากขึ้นไปด้วยความสัมพันธ์ที่เกิดเป็นอนุกรมที่ว่านี่ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นอย่างแน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าจะมากหรือน้อยเท่านั้น

ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารเทศบาลส่วนใหญ่ของเม็กซิโก ซึ่งเป็นเทศบาลขนาดเล็ก และประชาชนในท้องถิ่นยังมีฐานะยากจน จำนวนประชากรก็น้อย การหวังเพิ่มรายได้ของเทศบาลโดยการเพิ่มภาษีหรือรายการภาษีนั้นอาจเป็นเรื่องทำได้ยาก มักจะเรียกร้องจากรัฐบาลสหพันธ์ให้แบ่งปันรายได้จากส่วนกลางมาให้เทศบาลมากขึ้น เพื่อไม่กระทบกระเทือนประชาชนในท้องถิ่น แต่การกระทำเช่นนั้นย่อมกระทบกระเทือนต่อรัฐบาลสหพันธ์โดยตรง หากรัฐบาลสหพันธ์แบ่งเงินให้เทศบาลมากขึ้น ก็ย่อมจะกระจายงานหรือภารกิจเดิมที่รัฐบาลสหพันธ์ดำเนินการอยู่ไปให้เทศบาลทำด้วย

การเปลี่ยนแปลงในเทศบาลต่าง ๆ ของเม็กซิโกในช่วงเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 1985 เป็นต้นมานั้น ปรากฏว่ามีผู้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงบางประการของเทศบาลเม็กซิโกไว้ตั้งแต่ ค.ศ. 1985 ถึง ค.ศ. 2004 เป็นเวลาประมาณ 20 ปี นั่นก็คือ เมริลี เอส. กรินเดิล (Merilee S. Grindle) งานวิจัยของเธอได้ถูกนำมาพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ *Going Local: Decentralization, Democratization, and the Promise of Good Governance*¹⁰³ ได้สะท้อนให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงบางอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกเทศบาลระดับกลางที่มีประชากรตั้งแต่ 25,000 คนขึ้นไปจนถึงสูงสุดประมาณ 99,000 คน จำนวน 30 เทศบาล กระจายไปตามรัฐต่าง ๆ จำนวน 6 รัฐ รัฐละ 5 เทศบาล ทั้งจากรัฐทางเหนือที่มีสภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีไปจนถึงรัฐทางใต้ที่ค่อนข้างยากจนมาพิจารณาเปรียบเทียบ

¹⁰³ Merilee S. Grindle, *Going Local: Decentralization, Democratization, and the Promise of Good Governance* (Princeton: Princeton University Press, 2007).

การศึกษาของกรินเดลเองยังได้ให้ข้อมูลยืนยันถึงภาวะการเมืองในอดีตที่แสดงถึงการใช้อำนาจของผู้ว่าการรัฐที่เข้าไปแทรกแซงการกำหนดตัวนายกเทศมนตรี ทั้ง ๆ ที่ต้องเป็นการเลือกตั้งแต่เป็นการแต่งตั้งก็มีเช่นกรณีเทศบาลแห่งหนึ่งในรัฐทาแมลิปาส¹⁰⁴ และการยืนยันให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในการเมืองท้องถิ่นของเม็กซิโก ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวที่นายกเทศมนตรีมีอยู่กับนักการเมืองในรัฐและนักการเมืองที่อยู่ระดับสูงในรัฐบาลสหพันธรัฐที่ยังมีให้เห็นเป็นตัวอย่างในเทศบาลบางแห่งในรัฐโศคาคาที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศ¹⁰⁵

จำนวนเทศบาลที่กรินเดลเลือกศึกษานั้นมีจำนวนเพียง 30 แห่งจากเทศบาลทั้งหมดเกือบ 2,500 แห่งอาจดูไม่มาก แต่สิ่งที่กรินเดลพบแสดงให้เห็นว่าในระยะเวลา 15 ปี คือ ตั้งแต่ ค.ศ. 1990 จนถึง ค.ศ. 2004 นั้นได้ไปทำให้การเมืองท้องถิ่นที่มี “ผู้มีอิทธิพล” (ที่เรียกว่า the local political boss) ในท้องถิ่นเป็นผู้กว้างขวางคอยประสานงานกำหนดตัวผู้ที่จะเป็นนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล และเป็นคนกลางวิ่งเต้นทางการเมืองหางบประมาณจากรัฐและสหพันธ์มาให้เทศบาล โดยที่จะเบียดบังเองประมาณไปด้วยโดยวิธีจำบังนั้น แม้ไม่หมดไปแต่ก็ลดลงเพราะการที่พรรคสถาบันปฏิวัติต้องพ่ายแพ้สูญเสียตำแหน่งผู้ปกครองในเทศบาลต่าง ๆ ให้แก่พรรคการเมืองอื่นมากขึ้นเป็นลำดับจนถึงปี ค.ศ. 2003 เป็นจำนวนถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด¹⁰⁶ นับว่าเป็นแนวโน้มที่น่าสนใจและน่าจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการแข่งขันอย่างแท้จริงในการเลือกตั้งของเทศบาลด้วย

แต่การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุดเมื่อปี ค.ศ. 2010 นี้ ก็คือ การเลือกตั้งเมื่อวันอาทิตย์ที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 2010 ในจำนวน 15 รัฐ

¹⁰⁴ เฟ็งอ้าง หน้า 55

¹⁰⁵ เฟ็งอ้าง หน้า 53

¹⁰⁶ เฟ็งอ้าง หน้า 67

ของเม็กซิโกจากจำนวนทั้งหมด 31 รัฐ¹⁰⁷ ที่แม้จะมีประชาชนมาออกเสียงลงคะแนนโดยรวมน้อยกว่าร้อยละ 40 ก็ได้สะท้อนภาพการแข่งขันการเลือกตั้งอย่างเสรีขึ้น¹⁰⁸ ดังจะเห็นได้จากผลการแข่งขันโดยเฉพาะของเทศบาลใน 14 รัฐ ยกเว้นรัฐฮิดัลโกที่ไม่มีการเลือกตั้งระดับเทศบาลในครั้งนี้ได้ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและความสำคัญของการเลือกตั้งของเทศบาลมากขึ้น

1. รัฐอากัสคาเลียนเตส มีการเลือกตั้งในเทศบาล 11 แห่ง ปรากฏว่าพรรคสถาบันปฏิวัติได้รับคะแนนนิยมกลับมาได้รับชัยชนะจากพรรคกิจแห่งชาติในการเลือกตั้งตำแหน่งผู้ว่าการรัฐ และยังคงชนะการเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีทั้ง 11 แห่ง อีกด้วย
2. รัฐบาฮากาลิฟอร์เนีย มีการเลือกตั้งในเทศบาล 5 แห่ง โดยพรรคสถาบันปฏิวัติได้รับชัยชนะทั้ง 5 แห่ง
3. รัฐเชียปาส มีการเลือกตั้งในเทศบาล 118 แห่ง ผลปรากฏว่าพรรคกิจแห่งชาติกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยเป็นพันธมิตรกันในการเลือกตั้งในรัฐนี้ โดยได้รับชัยชนะในเทศบาล 55 แห่ง รวมเมืองหลวงของรัฐ ส่วนพรรคสถาบันปฏิวัติซึ่งร่วมมือกับพันธมิตร พรรคกรรมกร และพรรคสังคมนิยมที่มีตัวย่อว่า PSD ชนะการเลือกตั้งของเทศบาลจำนวน 38, 15, 3, 6 และ 1 แห่งตามลำดับ

¹⁰⁷ ครั้งนี้ไม่ได้มีการเลือกตั้งในมหานครเม็กซิโกหรือเขตสหพันธ์

¹⁰⁸ Adriana Macial, "Crazy alliances produce surprising results in Mexico regional elections" ใน <http://www.citymayors.com/politics/mexico-elections-2010.html>

4. รัฐชิฮัวฮัว มีการเลือกตั้งในเทศบาล 67 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 41 แห่ง รวมทั้งเมืองหลวงด้วย ส่วนพรรคกิจแห่งชาติและพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยชนะการเลือกตั้งของเทศบาลจำนวน 25 และ 2 แห่งตามลำดับ¹⁰⁹
5. รัฐจัวร์โก มีการเลือกตั้งในเทศบาล 39 แห่ง โดยพรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 21 แห่งรวมทั้งเมืองหลวง ส่วนพรรคกิจแห่งชาติและพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพันธมิตรกันชนะการเลือกตั้ง 18 แห่ง
6. รัฐโอคซาคา มีการเลือกตั้งในเทศบาล 570 แห่ง โดยเทศบาลจำนวน 418 แห่งมีการเลือกตั้งตามประเพณีในท้องถิ่น และเทศบาลที่เหลือมีการแข่งขันกันทั่วไปเพียง 152 แห่ง ผลปรากฏว่าพรรคสถาบันปฏิวัติ พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย พรรคกิจแห่งชาติ และพรรคอื่น ๆ ได้รับชัยชนะในเทศบาล 67, 27, 7 และ 5 แห่งตามลำดับ และผลการเลือกตั้งที่ยังไม่ทราบเมื่อมีการเผยแพร่ข้อมูลตอนปลายเดือนตุลาคม ค.ศ. 2010 นี้มีถึง 46 แห่ง
7. รัฐปูเอบลา มีการเลือกตั้งในเทศบาล 215 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 104 แห่ง ส่วนพรรคกิจแห่งชาติร่วมกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพันธมิตรกันชนะการเลือกตั้ง 99 แห่ง รวมทั้งที่ตั้งของเมืองหลวงของรัฐ และพรรคแรงงานชนะการเลือกตั้ง 12 แห่ง

¹⁰⁹ ดูอ้างแล้ว <http://www.citymayors.com/politics/mexico-elections-2010.html> จำนวนตามที่รายงานในบทความของ Adriana Macial นั้นเกิน 67 อยู่ 1 คน ดังปรากฏในหน้า 1

8. รัฐควินตานา รู มีการเลือกตั้งในเทศบาล 9 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 2 แห่ง พรรคสถาบันปฏิวัติชนะการเลือกตั้งเอง 2 แห่ง พรรคกิจแห่งชาติร่วมเป็นพันธมิตรกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยชนะการเลือกตั้ง 3 แห่ง พรรคกิจแห่งชาติชนะการเลือกตั้ง 1 แห่ง และพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยชนะการเลือกตั้ง 1 แห่ง
9. รัฐชินาลัว มีการเลือกตั้งในเทศบาล 18 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 9 แห่ง รวมทั้งที่ตั้งของเมืองหลวงด้วย ส่วนพรรคกิจแห่งชาติที่เป็นพันธมิตรกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยก็ชนะการเลือกตั้งในเทศบาล 9 แห่งที่เหลือเช่นกัน¹¹⁰
10. รัฐทาเมาลีปาส มีการเลือกตั้งในเทศบาล 45 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคสถาบันปฏิวัติร่วมกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้งไป 33 แห่ง พรรคสถาบันปฏิวัติชนะการเลือกตั้งเอง 4 แห่ง พรรคกิจแห่งชาติชนะการเลือกตั้ง 7 แห่ง และพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยชนะการเลือกตั้งเพียงแห่งเดียว
11. รัฐหลักซคาลา มีการเลือกตั้งในเทศบาล 60 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคสถาบันปฏิวัติชนะการเลือกตั้ง 28 แห่ง รวมทั้งเมืองหลวงของรัฐด้วย ส่วนพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย พรรคกิจแห่งชาติ พรรคแรงงาน พรรคเขียว และพรรคเล็กอื่น ๆ ชนะการเลือกตั้ง 11, 9, 3, 1 และ 8 แห่งตามลำดับ
12. รัฐเวราครูซ มีการเลือกตั้งในเทศบาลถึง 212 แห่ง ผลปรากฏว่า พรรคกิจแห่งชาติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 56 แห่ง

¹¹⁰ อ่างแล้ว หน้า 2

และพรรคกิจแห่งชาติชนะการเลือกตั้งเอง 36 แห่ง ส่วนพรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 84 แห่งรวมทั้งเมืองหลวงของรัฐด้วย และพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยกับพันธมิตรนั้นน่าจะชนะ 34 แห่ง ซึ่งข้อมูลของมาเซียลขาดไป โดยระบุชื่อไม่ระบุจำนวน และมีพรรคใหม่คือ Nueva Aliaza ชนะการเลือกตั้งในเทศบาล 2 แห่ง¹¹¹

13. รัฐยูคาตัน มีการเลือกตั้งในเทศบาล 106 แห่ง ผลปรากฏว่าพรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรอ้างว่าชนะการเลือกตั้งในเทศบาล 63 แห่ง และพรรคกิจแห่งชาติชนะการเลือกตั้ง 33 แห่ง ส่วนเทศบาลที่เหลือนั้นยังไม่มีรายงานปรากฏ
14. รัฐชากาเตคาส มีการเลือกตั้งในเทศบาล 58 แห่ง ผลปรากฏว่าพรรคสถาบันปฏิวัติกับพันธมิตรชนะการเลือกตั้ง 27 แห่ง รวมทั้งเมืองหลวงของรัฐ ส่วนพรรคกิจแห่งชาติ พรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย และพรรคแรงงานชนะการเลือกตั้ง 16, 11 และ 4 แห่งตามลำดับ

จากผลของการเลือกตั้งท้องถิ่นในเทศบาลต่าง ๆ จำนวนถึง 1,519 เทศบาลในรัฐต่าง ๆ จำนวน 14 รัฐ อันเป็นการเลือกตั้งกลางสมัยของประธานาธิบดีคาลเดรอน ครึ่งนี้ได้แสดงว่ามีการแข่งขันกันอย่างเสรีมาก แม้ว่าในท้องถิ่นต่าง ๆ บางแห่งจะยังมี “ผู้มีอิทธิพล” เป็นผู้มีบทบาทสำคัญทั้งในการเลือกตั้งและการทำงานอยู่บ้างก็ตาม ทั้งนี้ผลการเลือกตั้งที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ดังนี้

ประการแรก พรรคการเมืองที่เคยครองตำแหน่งอยู่ก่อนการเลือกตั้งได้พ่ายแพ้สูญเสียตำแหน่งให้แก่พรรคการเมืองอื่น โดยเฉพาะ

¹¹¹ เฟิงอ่าง

อย่างยิ่งพรรคกิจแห่งชาติที่ชิงชัยตำแหน่งประธานาธิบดีมาได้ตั้งแต่ ค.ศ. 2000 และครองอำนาจมาจนถึงทุกวันนี้เป็นรัฐบาลสหพันธ์ แต่คนของพรรคที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าการรัฐอยู่ที่ฝ่ายแพ้สูญเสียตำแหน่งนายกเทศมนตรีให้แก่พรรคสถาบันปฏิวัติที่เป็นพรรคฝ่ายค้านได้

ประการที่สอง การแข่งขันทั้งในระดับชาติไปจนถึงระดับเทศบาลนั้น ได้มีความตื่นตัวมาก ผู้คนสนใจการเมืองในระดับเทศบาลมากกว่าเดิมและเข้าร่วมแข่งขันชิงชัยในตำแหน่งนายกเทศมนตรีกับสมาชิกสภาเทศบาลกันมาก แม้แต่พรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ นอกเหนือจากพรรคการเมืองใหญ่ 3 พรรคอันได้แก่ พรรคสถาบันปฏิวัติ พรรคกิจแห่งชาติ และพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยแล้ว พรรคการเมืองขนาดเล็กหลายพรรคก็ส่งผู้สมัครของพรรคเข้าแข่งขันในระดับเทศบาลด้วย แต่ที่น่าสนใจมากก็คือพรรคการเมืองเล็กๆ ต่อสู้เองโดยไม่ได้เป็นพันธมิตรกับพรรคการเมืองใหญ่ ก็สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของเทศบาลในรัฐ 14 รัฐถึง 27 เทศบาล โดยมีพรรคขนาดเล็กไม่น้อยกว่า 3 พรรค

ประการที่สาม แนวทางการเป็นพันธมิตรของพรรคการเมืองที่แบ่งเป็นฝ่ายซ้ายกับฝ่ายขวายังไม่ค่อยชัดเจน ทั้งเรื่องตัวบุคคลและสถานที่แข่งขันอาจเป็นตัวกำหนดการเป็นพันธมิตรกันมากกว่าอุดมการณ์ เพราะพรรคกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นพรรคอนุรักษนิยมยอมรับร่วมกับพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยที่เป็นพรรคแนวร่วมฝ่ายซ้าย เป็นต้น

เมื่อผ่านการเลือกตั้งซึ่งได้พิจารณากันแล้วว่าการเลือกตั้งค่อนข้างจะมีการแข่งขันที่เสรี และพรรคการเมืองทั้งพรรคใหญ่ พรรคเล็กทั้งที่เป็นพรรคการเมืองเก่าและเป็นพรรคการเมืองที่ตั้งใหม่ต่างก็ได้เข้าไปมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียงสนับสนุนการเลือกตั้งด้วยกันทั้งนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อมาคือการทำงานของผู้ชนะการเลือกตั้งเมื่อเข้ามาเป็นนายก

เทศมนตรีทั้งหลายว่าจะให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้ตามที่หาเสียง และสัญญาไว้หรือไม่ ซึ่งก็พบว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาที่สำคัญของนายกเทศมนตรีหน้าใหม่ทั้งหลายของเม็กซิโก¹¹² เพราะนายกเทศมนตรีเกือบทั้งหมดน่าจะเป็น “นายกฯ หน้าใหม่” ทั้งนี้ เนื่องจากตำแหน่งนี้ได้ถูกกำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้วาระเดียวจะเป็นติดต่อกันไม่ได้ และมีวาระสมัยละ 3 ปีเท่านั้น จึงมีเสียงกล่าวกันว่านายกเทศมนตรีทั้งหลายมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน อันเนื่องมาจากการขาดเงินและขาดบุคลากรที่ดี

แต่ที่น่าเป็นห่วงกว่านั้นเข้าไปอีก คือ “ผู้มีอิทธิพล” ในพื้นที่ (มีการใช้คำใหม่เรียกอีกว่า De-facto Powers) ระบบเดิมที่รู้จักกันอยู่นั้นเป็นเรื่องของระบบอุปถัมภ์ที่ผู้นำในท้องถิ่นเป็นตัวกลางประสานกับประชาชน ให้ได้รับการเลือกตั้ง ทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนทางหนึ่ง เมื่อชนะเลือกตั้งได้ตำแหน่งแล้ว ผู้นำในท้องถิ่นก็เป็นผู้ประสานกับนักการเมืองระดับบนอีกทางหนึ่ง เพื่อขอรับเงินอุดหนุนทั้งจากรัฐและสหพันธ์มาทำงาน ซึ่งปัจจุบันระบบนี้ก็ยังคงอยู่ และยังมีผู้มีอิทธิพลนอกกฎหมายโดยพฤตินัยเข้ามาเป็นปัญหาหนักอกกับนายกเทศมนตรีทั้งหลายอีก

ดังที่มีรายงานว่ามีผู้มีอิทธิพลนอกกฎหมายที่สำคัญที่นายกเทศมนตรีต้องเผชิญอยู่ด้วยในเวลาหนึ่งคือ “เจ้าพ่อค้ายาเสพติด” ที่มีอิทธิพลอยู่มากในหลายพื้นที่และหลายรัฐ ซึ่งเรื่องนี้เป็นปัญหาระดับชาติของเม็กซิโกดังที่ทราบกันอยู่ และได้แพร่ลงมาถึงเทศบาล เงินของพ่อค้ายาเสพติดได้ใช้จ่ายไปในการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของเทศบาล และบางกรณีรวมถึงนายกเทศมนตรีด้วย

มีการยกตัวอย่างเมืองเซียวแดด โฮเรซที่คีนของพรรคสถาบันปฏิวัติเป็นนายกเทศมนตรี เมืองกัวนาฮัวโต (Guanajuato) ที่นายกเทศมนตรี

¹¹² “Mexican mayors offered little support when osneming office” ใน <http://www.citymayors.com/politics/mexico-tlajomulco-ramirez.html> หน้า 1

เป็นคนของพรรคกิจแห่งชาติ เมืองทลาโฮมูลโก (Tlajomulco) ที่นายกเทศมนตรีเป็นคนของพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตย¹¹³ ว่าเป็นเทศบาล 3 แห่งที่มีผู้มีอิทธิพล 3 รูปแบบที่ต่างกันและนายกเทศมนตรีต้องเผชิญอยู่

ในสามเทศบาลนี้เมืองเซียวแดด โฮเรซ เป็นตัวอย่างที่กล่าวขานกันมากกว่าเป็นเมืองที่มีความรุนแรงสูงมาก ใน 100,000 คน จะมีคนถูกฆ่า 130 คนในหนึ่งปี และปัญหาสำคัญ คือ อิทธิพลของพ่อค้ายาเสพติด ตัวนายกเทศมนตรีที่มาจากพรรคสถาบันปฏิวัติซึ่งเดิมเป็นพรรครัฐบาลที่มีเส้นสายโยงใยอำนาจเกาอยู่พอสมควร เมื่อนายกเทศมนตรีได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้วก็จัดการอะไรมาไม่ได้ แม้จะกล่าวว่าได้ต่อสู้จัดการกับความรุนแรงที่มาจากยาเสพติดได้สำเร็จ แต่สิ่งที่เห็นก็คือไม่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดได้ และนายกเทศมนตรีหลายคนก็ถูกข่มขู่ ใครที่ยอมจำนวนก็รอดตัวไม่มีอันตราย ใครแข็งขืนก็ต้องระวังตัว หากระวังตัวไม่ดีก็จะถูกภัยมืดจากเจ้าพ่อสังฆ่าได้ ซึ่งมีนายกเทศมนตรีบางคนถูกฆ่าไป ดังเช่นกรณีนายกเทศมนตรีหนุ่มวัย 38 ปี ของเมืองซานติอาโก (Santiago) ในรัฐนูเอโว ซึ่งเขาเป็นคนของพรรคกิจแห่งชาติเพิ่งได้รับเลือกมาเป็นนายกเทศมนตรีได้ไม่นาน เขารู้ตัวดีว่ามีภัยเพราะเคยได้รับคำขู่จากพ่อค้ายาเสพติดว่าให้ร่วมมือกัน ดังนั้นเขาจึงระวังตัวและมีผู้คุ้มกัน แต่ก็ไม่รอดผู้มีอิทธิพลได้ ส่งคนไปลักพาตัวเขาจากบ้านพัก มาพบอีกที่ก็เสียชีวิตแล้ว เมื่อกลางเดือนสิงหาคม¹¹⁴ ปีนี้เอง

ผู้ทรงอิทธิพลที่นายกเทศมนตรีเอดูอาร์โด โรเมโร ฮิซซ์ จากพรรคกิจแห่งชาติที่เมืองกัวนาฮัวโตเผชิญอยู่นั้นตามรายงานก็คือองค์กรทางศาสนาจากกลุ่มคาธอลิก ที่จริงในประเทศเม็กซิโกนั้นกลุ่มคาธอลิกเป็น

¹¹³ "Mexico's mayors need courage to face dubious de-facto powers" ใน <http://www.citymayors.com/> หน้า 1

¹¹⁴ <http://hispanicnewsnetwork.blogspot.com/2010/08/mexican-municipal-mayor-of-santiago>

องค์กรที่มีบทบาทในสังคมและการเมืองด้วย เป็นที่น่าสังเกตก็คือพรรค
กิจแห่งชาตินั้นเป็นพรรคแนวอนุรักษ์นิยมที่ได้รับความนิยมจากกลุ่ม
คาธอลิกด้วย และตัวนายกเทศมนตรีเองก็มีแนวคิดไปในแนวทางเดียวกับ
กลุ่มคาธอลิกที่มีการนำเสนอในเรื่องนี้จนเป็นข่าวก็เพราะนายกเทศมนตรี
เองเป็นผู้ที่ไปจัดการออกเทศบัญญัติที่เป็นเรื่องฮือฮากัน เพราะบัญญัติห้าม
มีการจับกันในที่สาธารณะ ซึ่งถูกวิจารณ์มากจนต้องมีการเปลี่ยนแปลง
แก้ไข¹¹⁵ และทำให้เขาถูกมองว่าตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มคาธอลิกมาก
จนเกินไป แต่จะเห็นได้ว่านายกเทศมนตรีถ้าฟังเสียงประชาชนก็จะแก้ไขได้

กรณีของเทศบาลทลาโฮมูลโกนั้นเป็นเรื่องผู้มีอิทธิพลคนเดียวกับ
ของรัฐฮาลิสโก คือ ศาสตราจารย์ ราอูล พาติลยา โลเปซ (Raul Padilla
Lopez) ผู้ซึ่งเป็นอดีตคณบดีของมหาวิทยาลัย กัวดาลาฮารา อันเป็น
มหาวิทยาลัยที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ อาจารย์ท่านนี้เป็นผู้ที่มี
บทบาทสำคัญในเมืองและในรัฐมาก ได้จัดงานทางวัฒนธรรมที่สำคัญจน
เป็นที่รู้จักดีของคนในเมือง และท่านได้เป็นผู้สนับสนุนคนสำคัญของ
นายกเทศมนตรี อังริก อัลฟาโซ ของเมืองทลาโฮมูลโกในการเลือกตั้ง
บิดาของนายกเทศมนตรีผู้นี้ก็เคยเป็นอดีตคณบดีของมหาวิทยาลัยแห่ง
เดียวที่มีชื่อเสียงของรัฐเช่นกัน จึงเป็นที่รู้จักกันดี ภายหลังจากการเลือกตั้ง
แล้วมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างหัวหน้าผู้สนับสนุนกับนายกเทศมนตรี
จึงเป็นข่าวออกมาว่าท่านอาจารย์ พาติลยา โลเปซ ใช้อิทธิพล และนายก
เทศมนตรีไม่ยอม¹¹⁶

ทั้ง 3 กรณีที่ยกมานี้จะเห็นได้ว่า เรื่องแรกเป็นเรื่องร้ายแรง
เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นอำนาจมืดที่ไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะเทศบาล
แต่เป็นปัญหาใหญ่ของรัฐและสหพันธ์ คือประเทศเม็กซิโกเลยทีเดียว

¹¹⁵ <http://www.citymayors.com/politics/mexico-powers.html> หน้า 2

¹¹⁶ เฟิงอ่าง หน้า 3

ประธานาธิบดีเองที่มีอำนาจมาก มีทั้งกำลังตำรวจและทหารก็ยังไม่สามารถปราบปรามได้ ส่วนนายกเทศมนตรีที่มีเพียงกองกำลังตำรวจและมีจำนวนน้อย อีกทั้งอาวุธก็ไม่ทันสมัย ถือเป็นเรื่องยากมากที่เทศบาลจะแก้ปัญหานี้ได้เอง

ส่วนอีก 2 กรณีนั้นเป็นเรื่องปกติทั่วไปที่องค์กรหรือผู้ที่ให้การสนับสนุนก็พยายามผลักดันให้นายกเทศมนตรีดำเนินการตามแนวทางขององค์กรหรือบุคคลที่เป็นผู้นำ ผู้ประสาน ที่นายกเทศมนตรีก็เป็นผู้ที่จะตัดสินใจได้เองว่าจะดำเนินการอย่างไร และเป็นเรื่องที่จะไม่ให้เกิดขึ้นได้ยาก

ผลกระทบที่ลงไปถึงการเมืองท้องถิ่นนั้นจึงมีทั้งในแง่ดีและในแง่ไม่ดีทางที่ดีก็คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ตัดสินใจเลือกตั้งผู้บริหารระดับท้องถิ่นในเทศบาล

การตื่นตัวทางการเมืองเช่นนี้ทำให้เห็นได้ว่าการสร้างประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับชาตินั้นมีส่วนสำคัญในการผลักดันในการกระจายอำนาจไปด้วยในขณะเดียวกันรัฐบาลสหพันธ์จำเป็นต้องกระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่นได้คิดเอง ดำเนินการและรับผิดชอบแทนรัฐบาลสหพันธ์ เนื่องจากผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในท้องถิ่น ในทางกลับกันความตื่นตัวในการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีผลจากการกระจายอำนาจก็ไปส่งเสริมให้ประชาธิปไตยระดับชาติเข้มแข็งด้วย เพราะประชาชนใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากขึ้น และแต่ละพรรคการเมืองก็จะพยายามชิงการสนับสนุนจากประชาชน

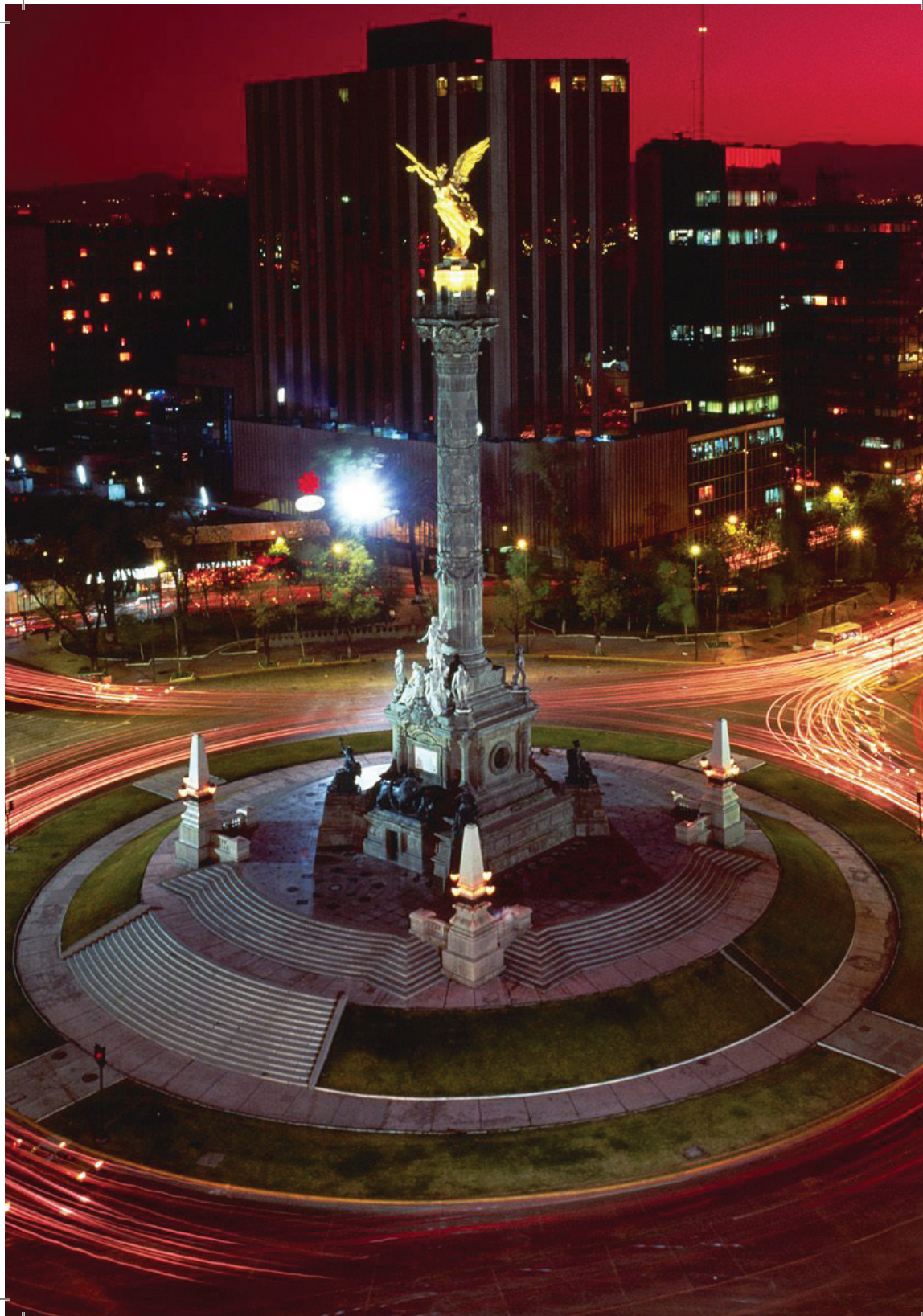
ข้อเสียที่เห็นได้บ้างในเวลานี้ก็คือเมื่อพรรคการเมืองอย่างพรรค
สถาบันปฎิวัติ ซึ่งเคยเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็งควบคุมการเมือง
ทุกระดับให้อยู่ในอำนาจได้เสื่อมอำนาจลง และในช่วงเวลาสร้าง
ประชาธิปไตยที่มีความแตกแยกและการแข่งขันกันไปทุกระดับ รัฐบาล
สหพันธ์เองก็อ่อนแอลง เจ้าพ่อยาเสพติดที่ค้ายาและมีทุนมหาศาล
องค์กรใต้ดินที่ผิดกฎหมายกลับเข้มแข็ง ให้ความรุนแรงกับอำนาจเงิน
เข้าไปแทรกแซง ช่มชู้ ให้สินบน หาทางมีอำนาจเหนือองค์กรปกครองใน
ระดับท้องถิ่น ปรากฏว่าเจ้าพ่อยาเสพติดจึงเป็นผู้มีอำนาจทางการเมือง
ในเทศบาลอยู่หลายแห่งและหลายรัฐ เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด
ก็อาจเป็นทุนในการเล่นการเมืองได้ หากรัฐบาลสหพันธ์และระบอบ
การเมืองของประเทศไม่สามารถรักษาความมั่นคงของประเทศได้ก็จะ
เป็นอันตรายต่อการเมืองทั้งระบบของประเทศของเม็กซิโก

บทที่ ๕

5

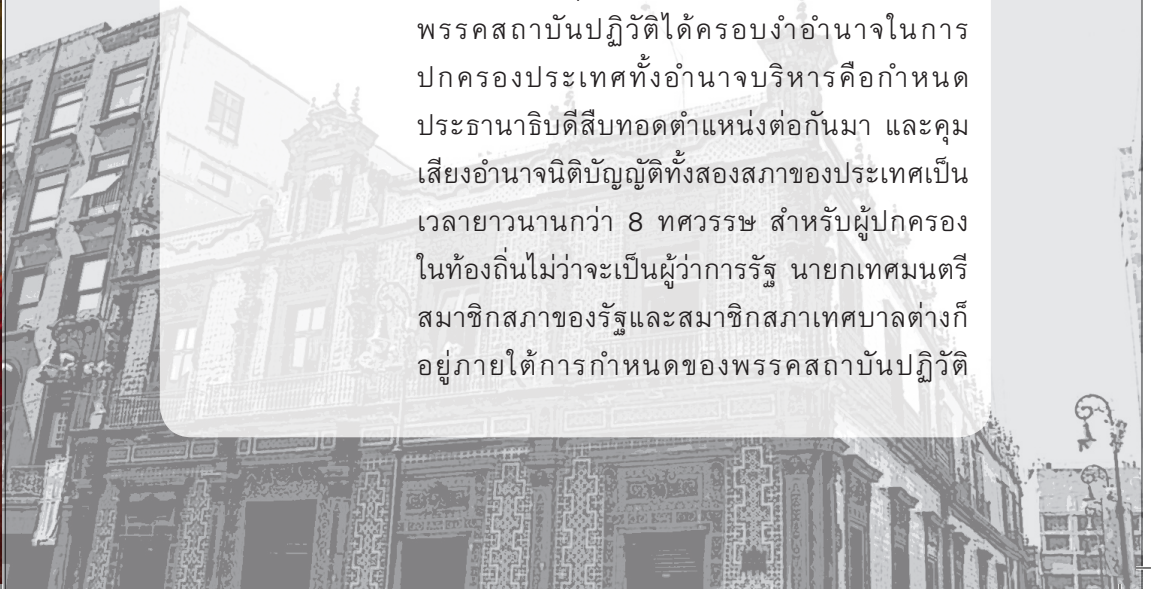
ความท้าทายและแนวโน้ม

ที่จริงหากดูจากรัฐธรรมนูญของเม็กซิโกจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญได้ยืนยันรับรองว่าเทศบาลนั้นมีอิสระในการบริหารงาน ฉะนั้นตามกฎหมายหลักแล้วการรับรองฐานะความเป็นอิสระของเทศบาลจึงเป็นสิ่งที่มียุอยู่แล้ว แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมาประมาณ 8 ทศวรรษเทศบาลของเม็กซิโกมิได้มีบทบาทสำคัญ และไม่อาจแสดงความเป็นอิสระให้ปรากฏออกมาเด่นชัดเพราะนั่นเป็นเรื่องของการปฏิบัติที่สืบทอดมานานจนกลายเป็นการทำงานตามสายการบังคับบัญชาจากรัฐบาลสหพันธ์ที่นครหลวงมายังรัฐที่ตัวผู้ว่าการรัฐและลงมายังนายกเทศมนตรีหรือประธานสภาเทศบาลของเทศบาลต่าง ๆ

การควบคุมบังคับบัญชาที่เป็นไปได้ดังนี้เกิดขึ้น เพราะเหตุที่พรรคการเมืองพรรคเดียว ได้แก่ พรรคสถาบันปฏิวัติได้ครอบงำอำนาจในการปกครองประเทศทั้งอำนาจบริหารคือกำหนดประธานาธิบดีสืบทอดตำแหน่งต่อกันมา และคุมเสียงอำนาจนิติบัญญัติทั้งสองสภาของประเทศเป็นเวลายาวนานกว่า 8 ทศวรรษ สำหรับผู้ปกครองในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าการรัฐ นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาของรัฐและสมาชิกสภาเทศบาลต่างก็อยู่ภายใต้การกำหนดของพรรคสถาบันปฏิวัติ

แต่เพียงพรรคเดียวด้วย นาน ๆ ครั้งจะมีบุคคลนอกพรรคสถาบันปฏิวัติ
ได้เป็นนายกเทศมนตรีเช่นเมื่อปี ค.ศ. 1946 และจนถึงปี ค.ศ. 1989 ที่มี
ผู้ว่าการรัฐคนแรกที่มีได้เป็นคนของพรรคสถาบันปฏิวัติ

แต่เมื่อการเมืองเปิดให้มีการแข่งขันชิงตำแหน่งทางการเมือง
อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตั้งแต่ระดับชาติ และโดยการปฏิรูปการเลือกตั้งอันมี
ผลให้มีการรับรองนักการเมืองและพรรคการเมืองมากกว่าเพียงพรรค
รัฐบาลให้ได้มีส่วนร่วมในอำนาจนิติบัญญัติด้วย ดังที่ปรากฏมาตั้งแต่สมัย
ประธานาธิบดีเดอ ลา แมดริต ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 ทำให้การมี
ส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองมีมากขึ้นมาตามลำดับ และส่งผลไปยัง
การเมืองการปกครองในระดับเทศบาลทั้งหลายด้วย

ประเด็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในการเมืองท้องถิ่นหรือ
การกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นหรือเทศบาลในประเทศไทย
นั้นมียู่ 2 ประการ

94

ประการแรก เป็นการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภา
เทศบาลของแต่ละเทศบาล ที่ในอดีตการเลือกตั้งจะเป็นเพียงรูปแบบให้
ประชาชนได้เข้ามามีส่วนแสดงออกในการออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้นเอง
พรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวคือพรรคสถาบันปฏิวัติได้เป็นผู้กำหนดผู้ลง
สมัครรับเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล
แต่ละเทศบาลในแต่ละรัฐ โดยมีการประสานงานกันโดยคนของพรรค
สถาบันปฏิวัติในพื้นที่ทั้งระดับรัฐและท้องถิ่น จึงไม่ได้เป็นการแข่งขันกัน
อย่างแท้จริง

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับท้องถิ่นประการแรกที่ได้มีมา
ในระยะเวลา 25 ปีนี้ก็คือการเปิดให้มีการแข่งขันทางการเมืองกันได้
อย่างเสรีมากขึ้น และมีความคิดจากรัฐบาลสหพันธ์และนักการเมืองที่ครอง

อำนาจอยู่ที่ส่วนกลางยอมรับชัยชนะของนักการเมืองจากพรรคอื่นให้เข้ามาบริหารเทศบาลได้ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา เมื่อพรรคสถาบันปฏิวัติโดยประธานาธิบดีเซดิลโยยอมรับความพ่ายแพ้ของผู้สมัครจากพรรคสถาบันปฏิวัติของตน และยอมให้ผู้สมัครของพรรคกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นฝ่ายค้าน คือ นายฟอกซ์ ชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของประเทศแล้ว ตั้งแต่นั้นมาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็มีมากขึ้นในระดับเทศบาล การแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งในท้องถิ่นเป็นไปโดยเสรีมากขึ้น พรรคการเมืองอื่นนอกจากพรรคสถาบันปฏิวัติกับพรรคกิจแห่งชาติ ต่างเข้ามาร่วมแข่งขันทางการเมืองด้วยอย่างจริงจัง

ประการที่สอง เป็นเรื่องของการเรียกร้องให้มีการกระจายเงิน และกระจายงานให้ท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลทำมากขึ้น ที่ผ่านมานั้น แม้เทศบาลจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน และรัฐธรรมนูญของประเทศได้ประกันความเป็นอิสระเอาไว้แล้วก็ตาม การเลือกตั้งผู้บริหารที่ดูเสมือนเป็นการแต่งตั้งจากเบื้องบนแล้วหน้าทีของเทศบาลที่ให้บริการกับประชาชนเน้นไปในการบริการสาธารณะด้านงานโยธา ทำถนน ทำสะพาน ดูแลสวนสาธารณะ ติดตั้งไฟฟ้าตามถนนหนทาง ดูแลการจราจรในเขตพื้นที่ของตน ดูแลน้ำใช้และจัดการระบบน้ำเสีย กับการกำจัดขยะ

ต่อมาในช่วงเวลาที่คิดเรื่องกระจายงานและเงินไปให้ท้องถิ่นนั้น ปรากฏว่างานที่เทศบาลรับมาทำก็ยังเป็นเรื่องงานโยธา ดังจะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่มีการกระจายอำนาจด้านการศึกษาและสาธารณสุขจากรัฐบาลกลางไปแล้ว แต่ก็มิได้ลงไปถึงเทศบาล หากแต่ยังเป็นอำนาจหน้าที่ในระดับรัฐ เทศบาลจะสามารถดำเนินการได้โดยช่วยรัฐหรือสหพันธ์ดำเนินการเพื่อให้บริการประชาชน หากแต่ไม่ได้เป็นภารกิจที่กระจายลงไปยังเทศบาล หรือแม้แต่งานด้านสิ่งแวดล้อมก็เช่นกัน

แต่มีแนวโน้มว่าเมื่อเทศบาลมีความเป็นอิสระทางการเมือง มีการแข่งขันกันในการเลือกตั้งเพื่อชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลได้เต็มที่แล้ว นายกเทศมนตรีและพรรคการเมืองของนายกเทศมนตรีก็จะต้องเรียกร้องให้มีการกระจายงานและเงินทั้งจากสหพันธ์และจากรัฐเองลงไปยังเทศบาลให้มากขึ้น การเรียกร้องที่มีพรรคการเมืองมาเป็นตัวช่วยขับเคลื่อนผลักดันนั้น ย่อมมีพลังทางการเมืองมากกว่าที่นายกเทศมนตรีกับสมาชิกสภาเทศบาลเรียกร้องกันตามลำพัง เพราะพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกของพรรคดำรงตำแหน่งการเมืองอยู่ในระดับรัฐบ้าง ระดับชาติบ้าง ทั้งพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรการเมืองที่สามารถประสานกับพรรคการเมืองอื่นหรือนักการเมืองอื่นให้มาสนับสนุนการเรียกร้องการกระจายงานและกระจายเงินลงสู่เทศบาลได้เป็นอย่างดี

เมอร์ลี กรินเดิล (Merilee Grindle) ผู้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นของเม็กซิโก¹¹⁷ ระบุว่าในระยะเวลา 25 ปี จาก ค.ศ. 1980-2005 กระแสของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในเม็กซิโก ที่มาจากเหตุหลายประการนั้นได้ทำให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบมากขึ้นไปกว่าเพียงภารกิจเรื่องน้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี มีการกำจัดขยะ อย่างที่เคยทำกันมาในอดีต มาเป็นภารกิจด้านการศึกษา สาธารณสุข การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันอาชญากรรม การหาแหล่งน้ำ และอำนาจหน้าที่ที่ทันสมัยมาก คือ การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น เรื่องสุดท้ายนี้ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศ มักถือว่าเป็นเรื่องของรัฐบาลกลาง แต่ที่ประเทศแคนาดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งก็ได้เข้ามาคิดมาทำเรื่องนี้อย่างจริงจัง เช่นเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกา การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศ

¹¹⁷ Merilee S.Grindle, *Going Local: Decentralization, Democratization, and The Promise Of Good Governance* (Princeton: Princeton University Press, 2007), 5.

เม็กซิโกดำเนินการเรื่องนี้อาจเป็นเพราะได้รับอิทธิพลมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศเพื่อนบ้านทางเหนือของตนก็เป็นได้ สำหรับเทศบาลเม็กซิโกแล้ว ภารกิจที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ แม้เป็นเพียงบางส่วน แต่ก็ถือว่าเป็นอำนาจหน้าที่ที่มากกว่าเดิม

สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้มีนายกเทศมนตรีที่มาจากพรรคอื่นที่ไม่ใช่พรรคสถาบันปฏิวัติมาบริหารเทศบาลเช่นที่กล่าวข้างต้น ปัญหาเรื่องความไม่เป็นธรรมในการให้เงินอุดหนุนแก่เทศบาลจากรัฐบาลสหพันธ์ที่พรรคสถาบันปฏิวัติยังคงอำนาจอยู่ก็เกิดขึ้น เพราะเดิมนั้นผู้ปกครองจากรัฐบาลกลาง รัฐและเทศบาลล้วนมาจากพรรคเดียวกัน และเทศบาลทั้งหลายก็ไม่สามารถพึ่งพารายได้ของตนเองได้เพียงพอ ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง และรัฐบาลกลางก็แบ่งมาด้วยความไม่เป็นธรรม เพราะผู้ปกครองและผู้บริหารทั้งจากรัฐและเทศบาลเป็นพวกเดียวกันมาตลอด แต่ปัจจุบันเมื่อมีนายกเทศมนตรีมาจากต่างพรรคการเมืองกันแล้ว การแบ่งเงินของรัฐบาลสหพันธ์เองก็เป็นที่เคลือบแคลงสงสัยว่าอาจไม่เป็นธรรม เทศบาลที่มีนายกเทศมนตรีมาจากพรรคการเมืองที่แตกต่างกันกับพรรคการเมืองของประธานาธิบดี จะได้รับเงินอุดหนุนไม่มากเท่ากับเทศบาลที่นายกเทศมนตรีมาจากพรรคการเมืองเดียวกันกับประธานาธิบดี การยึดโยงแบบเดิมได้ทำให้นายกเทศมนตรีที่มาจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านต้องคิดรวมตัวกัน

นายกเทศมนตรีของเมืองต่าง ๆ ที่เป็นคนของพรรคกิจแห่งชาติ เป็นกลุ่มนายกเทศมนตรีที่ได้ร่วมกันคิดกันที่จะทำให้การบริหารงานของเทศบาลมีความเป็นอิสระ เพื่อจะได้มีความคล่องตัวในการทำงานให้บริการประชาชน กลุ่มนายกเทศมนตรีที่ว่านี้เป็นนายกเทศมนตรีจำนวน 18 แห่งที่เป็นคนของพรรคกิจแห่งชาติทั้งหมด ในช่วงที่รวมตัวกันนั้นเป็นช่วงเวลาที่ยุทธกิจแห่งชาติเป็นพรรคฝ่ายค้าน และรัฐบาลสหพันธ์ก็เป็นของพรรค

สถาบันปฎิวัติเช่นเดียวกับประธานาธิบดี ซึ่งก็คือประธานาธิบดีเซดีลโย ผู้สืบทอดตำแหน่งของพรรคสถาบันปฎิวัติ สิ่งที่น่าายกเทศมนตรี 18 คน ของพรรคกิจแห่งชาติดำเนินการก็คือ จัดตั้งกลุ่มชื่อ “Local Government for Autonomous Local Government” ขึ้นใน ค.ศ. 1994¹¹⁸

คณะผู้ริเริ่มตั้งสมาคมได้ออกตัวว่าการตั้งสมาคมเพื่อทำงานครั้งนี้ มิใช่เรื่องการเมือง ซึ่งก็น่าจะอ้างได้เพราะกลุ่มการเมืองที่บุคคลเหล่านี้สังกัดนั้นมิได้อยู่อย่างแจ่มชัดคือพรรคกิจแห่งชาติ นอกจากนั้นทางกลุ่มยังเน้นว่าการเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกสมาคมนั้นได้ทำในนามของเทศบาลที่เป็นองค์การมิใช่ตัวนายกเทศมนตรี ด้วยว่าตัวนายกเทศมนตรีนั้นมีวาระการดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียว 3 ปี อันเป็นระยะเวลาที่สั้น จึงเป็นสมาชิกในนามองค์การ ได้แก่ เทศบาลซึ่งสมาชิกสภาของเทศบาลก็จะได้รับรู้ด้วย ความเคลื่อนไหวในการรวมกลุ่มกันครั้งนั้นได้รับความสนใจจากนายกเทศมนตรีคนอื่นนอกจากในกลุ่มอีกหลาย ๆ คน

98

อีกสองปีต่อมา ในปี ค.ศ. 1996 คณะบุคคลกลุ่มนี้ก็ได้เปลี่ยนชื่อองค์การของตนเป็น “สมาคมเทศบาลเม็กซิกัน” (Association of Mexican Municipalities) และได้พยายามสร้างสัมพันธ์กับสมาชิกรัฐสภาของเม็กซิกัน ซึ่งเป็นผู้ออกกฎหมายของประเทศซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี เพราะบรรดาสมาชิกรัฐสภาเองก็ไม่มีเครือข่ายระดับล่าง การได้ประสานกับสมาคมที่มีเครือข่ายกับเทศบาลถือเป็นประโยชน์ที่จะได้ทราบข้อมูลในระดับล่างด้วย อันเป็นการได้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนั้นสมาคมยังได้ติดต่อกับองค์การระหว่างประเทศด้วย

การเมืองระดับชาติที่เปลี่ยนแปลงมากเมื่อนาย ฟอกซ์ ผู้แทนของพรรคกิจแห่งชาติชนะเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศ ในปี ค.ศ. 2000 ดังนั้นในระดับเทศบาลที่นายกเทศมนตรีทั้งหลายที่เป็นคนของ

¹¹⁸ [http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_\(Mexico\)](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_(Mexico))

พรรคกิจแห่งชาติจึงมีกำลังใจที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับเทศบาลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจให้ความเป็นอิสระแก่เทศบาล ใน ค.ศ. 2002 ภายหลังจากประธานาธิบดีฟอกซ์ เข้าบริหารประเทศไม่ถึง 2 ปี นายกเทศมนตรีกลุ่มนี้ก็สามารถผลักดันตั้ง “สถาบันแห่งชาติเพื่อระบบสหพันธ์และการพัฒนาเทศบาล” (National Institute for Federalism and Municipal Development หรือ INAFED) ทั้งนี้ มีการเรียกร้องให้ทั้งรัฐและรัฐบาลสหพันธ์ส่งเสริมให้เทศบาลมีความเป็นอิสระ เพราะตามรัฐธรรมนูญนั้นเทศบาลเป็นหน่วยการปกครองในรัฐ การส่งเงินอุดหนุนเดิมจึงผ่านมาทางรัฐ แต่ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญก็ได้ยืนยันว่าเทศบาลนั้นมีความเป็นอิสระ เทศบาลจึงต้องการความเป็นอิสระ และการจัดตั้งสมาคมเทศบาลของตนขึ้นมาก็เพื่อจะได้รวมกลุ่มเทศบาลเข้ามาเพื่อเป็นพลังผลักดันที่สำคัญในการเจรจาเรียกร้องต่าง ๆ

ในขณะเดียวกันการรวมตัวเป็นสมาคมก็ทำให้มีการติดต่อกับสมาคมเทศบาลต่างประเทศ หรือองค์การนานาชาติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ การติดต่อกับองค์กรต่างประเทศภายหลัง ค.ศ. 2000 จึงปรากฏชัดขึ้น จะเห็นได้ว่าในปีเดียวกันนี้ นายฟิลิปเป เดอ เฮซุส กาทู (Felipe de Jesus Cautu) นายกเทศมนตรีเทศบาลมอนเตอเรย์ (Monterrey) ยังได้จัดการประชุมของสมาคมโลกที่เกี่ยวกับเมือง (World Association of Cities and Local Authorities Coordination หรือ WACLAC) ขึ้นที่มอนเตอเรย์ในกลางเดือนมีนาคม ค.ศ. 2002¹¹⁹

บทบาทของสถาบัน INAFED นั้นมีมาอย่างต่อเนื่อง ดังเช่น ใน ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นสมัยของประธานาธิบดีคาลเดรอน ประธานาธิบดีคนที่สองที่มาจากรอคกิจแห่งชาติ ทางสมาคมเกี่ยวกับท้องถิ่นที่รวมตัวกันก็ได้

¹¹⁹ http://www.un.org/ffd/statement/waclac_E.htm

ร่วมมือกับทางสถาบัน INAFED และรัฐยูคาตันจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของท้องถิ่นและการกระจายอำนาจในประเทศอื่น ๆ ที่เป็นสหพันธรัฐ¹²⁰ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศอินเดียและแคนาดามาร่วมการประชุมด้วย จึงเห็นได้ว่าเทศบาลต่างๆ ของเม็กซิโกมีความตื่นตัวที่จะศึกษาเปรียบเทียบและนำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของประเทศอื่นมาประยุกต์ใช้กับเทศบาลของเม็กซิโก

ภายหลังจากการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโก และพรรคฝ่ายค้านได้รับชัยชนะเป็นนายกเทศมนตรีนครหลวงของประเทศติดต่อกันมา 3 คน บทบาทของนายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโกก็ยิ่งมีความสำคัญ และผู้ดำรงตำแหน่งนี้ได้เป็นผู้ทำชิงตำแหน่งประธานาธิบดีมาแล้วถึง 2 คน ตำแหน่งนายกเทศมนตรีจึงเป็นตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นที่โดดเด่นที่สุดของประเทศ มีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศเพื่อหาความสนับสนุน ดังที่ปรากฏว่าในปี ค.ศ. 2010 นี้ นายกเทศมนตรีมหานครเม็กซิโก นายมาเซลโล เอบราร์ต ก็ได้ให้มหานครเม็กซิโกเป็นเจ้าภาพเชิญผู้นำท้องถิ่นของโลกมาประชุมสุดยอดที่นครหลวงของประเทศเม็กซิโก เพื่อมาถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาที่เมืองต่าง ๆ ต้องเผชิญในอีก 20 ปีข้างหน้า การประชุมครั้งนี้นับเป็นงานชุมนุมผู้นำเมืองต่าง ๆ จากทั่วโลกที่สำคัญ เพราะมีผู้นำท้องถิ่นที่สำคัญจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นพันธมิตรมาร่วมประชุม

ในช่วงระยะเวลาประมาณ 16 ปี ภายหลังจากที่นายกเทศมนตรีจำนวน 18 คนจากพรรคการเมืองพรรคเดียวที่เป็นพรรคฝ่ายค้านในขณะนั้น คือ พรรคกิจแห่งชาติ ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มและตั้งเป็นสมาคมเทศบาลเม็กซิกันขึ้นมาเพื่อสร้างพลังต่อรองกับรัฐบาลสหพันธรัฐเรียกร้องความเป็นอิสระแก่เทศบาลให้มากขึ้น จนถึงบัดนี้จำนวนเทศบาลที่เข้ามาเป็นสมาชิก

¹²⁰ <http://www.forumfed.org/events/event/php? Id=84>

ของสมาคมได้เพิ่มขึ้นเป็น 400 แห่ง¹²¹ นับว่ามีจำนวนมากพอควร แต่เมื่อเทียบกับจำนวนเทศบาลทั้งหมดของประเทศเม็กซิโกที่มีอยู่มากกว่า 2 พันแห่งแล้วก็ถือว่ายังไม่มาก เพราะมีจำนวนเพียง 1 ใน 6 ของเทศบาลทั้งหมดเท่านั้น แม้จำนวนจะยังไม่มากนัก ผลของการร่วมกันเรียกร้องต่อรัฐบาลสหพันธ์ ทำให้ประสบความสำเร็จบ้างในเรื่องการคลังท้องถิ่นและการบริหารงานท้องถิ่นที่จะต้องสัมพันธ์กับรัฐบาลสหพันธ์อันเป็นผลดีกับทุกเทศบาล การเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ นั้นไปถึงทุกเทศบาล ทำให้เทศบาลที่เข้ามาเป็นสมาชิกจึงมิใช่มาจากเทศบาลที่มีนายกเทศมนตรีจากพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่งโดยเฉพาะ และในวันนี้ประธานาธิบดีสองคนติดต่อกันก็มาจากพรรคกิจแห่งชาติ ฉะนั้นนายกเทศมนตรีที่มาจากพรรคสถาบันปฏิวัติ หรือนายกเทศมนตรีที่มาจากพรรคของการปฏิวัติประชาธิปไตยซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านของรัฐบาลสหพันธ์จึงน่าจะเห็นถึงความสำคัญของสมาคมเทศบาลเม็กซิกันด้วย

การที่สมาคมเทศบาลเม็กซิกันมีเทศบาลเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้จำนวน 400 เทศบาลในวันนี้อาจไม่มากถ้าคิดจากจำนวนเทศบาลทั้งหมดของเม็กซิโก และสมาคมได้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มคิดรวมกลุ่มนายกเทศมนตรีมาาก็นานถึง 16 ปี หากแต่ถ้าพิจารณาจำนวนเทศบาลโดยนายกเทศมนตรีที่เข้าร่วมงานในช่วงปีหลัง ๆ แล้วจะพบว่าสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จำนวนสมาชิกจะมากขึ้น นั้นได้สะท้อนให้เห็นว่าสมาคมเทศบาลเม็กซิกันเป็นสถาบันที่เข้มแข็งและเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่แทนเทศบาลทั้งหมดของประเทศเม็กซิโกได้ สามารถเป็นตัวแทนท้องถิ่นระดับล่างได้อย่างเต็มที่แตกต่างจากประเทศไทยที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายประเภท ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอย่างเมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร ประกอบกับมีสมาคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแยกกันไปตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹²¹ http://www.citymayors.com/government/mexico_loggov.html

ที่น่าสังเกตก็คือ สมาคมเทศบาลเม็กซิกันนั้นได้มีความสัมพันธ์อันดีติดต่อกับสมาคมของท้องถิ่นนานาชาติด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กร The International City/County Management Association หรือ ICMA ของสหรัฐอเมริกา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเม็กซิโกมีดินแดนติดกับสหรัฐอเมริกา การเรียนรู้ การได้รับความสนับสนุนจากองค์กร ICMA ของสหรัฐอเมริกาจึงเป็นไปได้ไม่ยาก ถึงขนาดองค์กร ICMA ได้ออกมายืนยันว่าสมาคมเทศบาลเม็กซิกันจะเป็นสมาคมที่ช่วยส่งเสริม¹²² ให้เทศบาลทั้งหลายในเม็กซิโกมีความสามารถที่จะเผชิญกับความท้าทายในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนเพื่อให้คนในพื้นที่ได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น นี่ก็เป็นสิ่งที่ต่างไปจากผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายที่แม้จะมีการรวมตัวกันตั้งสมาคมขององค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อรวมตัวกันต่อรองกับรัฐบาลกลางในประเทศของตน แต่ก็ไม่นิยมติดต่อเป็นพันธมิตรกับองค์กรนานาชาติอย่างจริงจัง และเข้าร่วมประชุมกับองค์กรหรือสมาคมที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของโลกมากนัก ทั้งที่สมาคมขององค์กรปกครองท้องถิ่นของประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายก็พอจะมีประสบการณ์ในด้านการติดต่อกับต่างประเทศอยู่พอสมควร

แต่การที่จะทำให้เทศบาลเม็กซิโกพัฒนาให้ดีขึ้น มองในมุมการเมืองและการบริหารแล้ว ประเด็นวาระการดำรงตำแหน่งของนายกเทศมนตรีที่สั้นเพียง 3 ปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันนั้นน่าจะเป็นสิ่งที่ควรแก้ไข เพราะระยะเวลา 3 ปีนั้นสั้นไป นายกเทศมนตรีที่แท้จริงก็คือประธานสภาเทศบาลนั้นมีลักษณะเป็นนายกเทศมนตรีที่ต้องฟังเสียงสมาชิกสภาเทศบาลค่อนข้างมาก และทำงานไปโดยที่ผลงานยังไม่ทันปรากฏเด่นชัดก็หมดวาระแล้ว ดังนั้นที่ประธานาธิบดีคาลเดรอนคิดจะปฏิรูปเพื่อแก้ไขโดยยกเลิกข้อกำหนดการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเพียงสมัยเดียว จึงอาจเป็นความคิดที่มุ่งหมายให้นายกเทศมนตรีได้ทำงาน

¹²² http://www.citymayors.com/government/mexico_loggov.html

ได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การแก้ไขในเรื่องนี้ดูไม่ถาวรนักเพราะผู้คนในสังคมเคยชินกับการจำกัดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนักการเมืองทุกระดับให้เป็นได้เพียง “สมัยเดียว” มานานและเห็นว่าดีแล้ว คงจะไม่ยอมให้เปลี่ยนแปลง ทั้งยังมองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อนักการเมืองเป็นสำคัญ และที่น่าห่วงว่าถ้ายกเลิกข้อจำกัดนี้ออกจากบางตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ในที่สุดก็จะปลดข้อจำกัดไปได้ทั้งของผู้ว่าราชการรัฐ และประธานาธิบดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งประธานาธิบดี ถ้าปลดข้อจำกัดออก ผู้คนคงไม่ชื่นชอบ การที่จำกัดวาระเอาไว้ก็เพราะความกลัวนักการเมืองที่เสพติดอำนาจนั่นเอง

กระนั้นเมื่อเห็นว่าการเป็นผู้บริหารเทศบาลของนายกเทศมนตรีนั้นมีระยะเวลาสั้นเพียง 3 ปี แนวโน้มที่ควรเสนอขอขยายเวลาให้เป็นวาระที่ยาวขึ้นจาก 3 ปี ไปเป็น 6 ปี น่าจะเป็นสิ่งที่มีทางเป็นไปได้มากกว่า ถือว่าตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นตำแหน่งบริหารให้มีความเท่าเทียมกับวาระของผู้ว่าราชการรัฐและประธานาธิบดี การแก้ไขในลักษณะนี้อาจเป็นที่ยอมรับมากกว่า และนายกเทศมนตรีก็สามารถดำรงตำแหน่งได้สมัยเดียว 6 ปี การทำงานก็อาจจะเห็นผลได้ว่าทำได้ดีหรือไม่อย่างไร

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเมื่อพิจารณาถึงผลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากเบื้องบนที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ก็มีผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการกระจายอำนาจของเม็กซิโกไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยในช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ ค.ศ. 1985 มาจนถึงปัจจุบัน

การเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกเสียงเลือกตั้งนั้นแม้จะไม่ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบว่าประชาชนออกมาใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งมากขึ้นกว่าเดิมก็ตาม แต่สิ่งที่ได้เห็นก็คือประชาชนมีโอกาสในการเลือกผู้บริหารคือ นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลได้มากกว่าเดิม เพราะมีการ

แข่งขันกันของพรรคการเมืองหลายพรรค และมีผู้ชนะเป็นนายกเทศมนตรี
ที่มาจากทั้งพรรคการเมืองใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญ 3 พรรค และจาก
พรรคการเมืองเล็กอื่น ๆ ด้วย

จากการที่มีการแข่งขันกันเพื่อจะให้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน
ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องนำเสนอนโยบายที่จะให้บริการประชาชนมา
เสนอเสมือนเป็นคำมั่นสัญญา ดังนั้นเมื่อชนะเลือกตั้งจึงต้องจัดบริการมา
ให้ประชาชน จริงอยู่ผู้ชนะอาจดำรงอยู่ในตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว
ได้รับเลือกตั้งแล้วอาจไม่คิดทำอย่างจริงจังก็ได้ แต่การเลือกตั้งในเม็กซิโก
นั้น พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญ ทางพรรคจึงต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ
ที่จะต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชนด้วย และก็มีผล
แสดงให้เห็นว่าพรรคการเมืองที่เคยชนะได้ตำแหน่งนายกเทศมนตรีในการ
เลือกตั้งครั้งก่อนได้พ่ายแพ้ในการเลือกตั้งครั้งถัดมาทันทีก็มี

นับว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายที่เกิดขึ้นนั้นน่าจะเป็นผลดีต่อ
ประชาชนในพื้นที่ของเทศบาลต่างๆ อันเป็นพื้นที่ชนบททั่วไปด้วย แต่
การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นอาจยังไม่มากพอ และที่น่าสังเกตก็
คือการกระจายงานและการกระจายเงินของความรับผิดชอบให้กับ
เทศบาลนั้นยังมีอยู่ไม่มากพอ เทศบาลเองยังได้รับการกระจายทั้งงาน
และเงินมาดำเนินการเพียงไม่กี่ด้าน ส่วนมากยังเป็นงานด้านโยธา

แต่พิจารณาตามแนวโน้มแล้วเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงจะทำให้
เทศบาลมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชนในระดับ
ท้องถิ่นได้มากขึ้น ตามความเป็นอิสระของเทศบาลเองจากการเลือกตั้ง
ในระดับเทศบาลที่เสรีขึ้นตามลำดับนั่นเอง

บรรณานุกรม

นรรนิติ เศรษฐบุตร. การปกครองท้องถิ่นในรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา.
นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2551.

Camp, Roderic Ai. **Politics in Mexico : The Democratic Consolidation**,
5th ed. New York: Oxford University Press, 2007.

Grindle, Merilee S., **Going Local : Decentralization, Democratization,
And The Promise Of Good Governance**. Princeton:
Princeton University Press, 2007.

http://articles.com/2009/dec/16/world/la_fg_Mexico_reform_16-2009_dec_16

http://books.google.co.th/book?id_aGAz_XHLhx/UC&P

http://electionresources.org/mx/index_en_html

<http://en.wikipedia.org/wiki/Aguascalientes>

http://en.wikipedia.org/wiki/Baja_California

http://en.wikipedia.org/wiki/Baja_California_Sur

http://en.wikipedia.org/wiki/Bourougs_of_Mexican_Federal_District

<http://en.wikipedia.org/wiki/Campeche>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Chiapas>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Chihuahua>

http://en.wikipedie.org/wiki/Institutional_Revolutionary_Party

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Mexican_state_governors

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_political_parties_in_Mexico

http://en.wikipedia.org/wiki/LIX_Legislature_of_the_Mexican_Congress

การปกครองท้องถิ่น
ในประเทศเม็กซิโก

http://en.wikipedia.org/wiki/Mexico_City

<http://en.wikipedia.org/wiki/Michoacan>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Morelos>

http://en.wikipedia.org/wiki/Municipalities_of_Mexico

[http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_\(Mexico\)](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Action_Party_(Mexico))

<http://en.wikipedia.org/wiki/Nayarit>

http://en.wikipedia.org/wiki/Nuevo_Leon

<http://en.wikipedia.org/wiki/Oaxaca>

http://en.wikipedia.org/wiki/Party_of_the_Democratic_Revolution

http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Mexico

106

http://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Mexico

<http://en.wikipedia.org/wiki/Puebla>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Queretaro>

http://en.wikipedia.org/wiki/Quintana_Roo

http://en.wikipedia.org/wiki/San_Luis_Potosi

http://en.wikipedia.org/wiki/Senate_of_Mexico

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sinaloa>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sonora>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Tabasco>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Tamaulipas>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Tlaxcala>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Veracruz>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Yucatan>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Zacatecas>

<http://hispanicnewsnetwork.blogspot.com/2010/08/Mexican-municipal-mayor-of-santiago>

http://wikipedia.org/w/index.php?title=Political_division_of_Mexico_of_action=edit

<http://www.citymayors.com/politics/mexico-elections-2010.html>

<http://www.citymayors.com/politics/mexico-powers.html>

<http://www.citymayors.com/politics/mexico/tlajomulco/ramirez.html>

http://www.citymayor.com/government/mexico_locgov.html

http://www.country_data.com/cgi-bin/query/r-8766.html

<http://www.csmonitor.com/World/American/2010/0901/Felipe-Calderon-marks-four..>

<http://www.forunited.org/en/events/event.php?id=84>

http://www.heritage.org/research/reports/1991/10/political_reform

<http://www.mexonline.com/estado.htm>

<http://www.thefreelibrary.com/El-gram-future>

<http://www.thefreelibrary.com/PRESIDEN+FELIPE+CALDERON+PROPOSES+A...>

http://www.un.org/ffd/statements/waqlac_E.htm